

SV

DOMOLJUBJE IN STRATEŠKI INTERES SLOVENIJE

POMEMBNI ZA MEDNARODNO SKUPNOST IN UGLED SLOVENIJE

INTERVJU TOMAŽ LAVTIŽAR

SLOVENIJA V KFORJU

TERENSKA VAJA IPA CAMPEX 2015

VSEBINA

- 4 aktualno**
VOJAŠNIČNI KLUBI - IZZIV POSTAL REALNOST
- 6 izpostavljam**
ZAGOTAVLJANJE VARNEGA IN STABILNEGA OKOLJA
POMEN VOJAŠKEGA POKLICA JE TREBA
USTREZNEJE OVREDNOTITI
- 9 intervju**
S PREDSEDOVANJEM CISORJU OKREPILI
VEZ MED REZERVISTI
- 12 iz naših enot**
ŽE ČETRTI AMERIŠKO-SLOVENSKI TRDEN DOKAZ
POLEG HELIKOPTERJEV SPET TUDI S KONJI
OB PRAVEM ČASU NA PRAVEM KRAJU
DOMOVINI PRISEGLA 30 KANDIDATOV IN PROSTOVOLJCEV
V SLOVENIJI NAJBOJŠI EVROPSKI STRELCI
SLOVENSKI VOJAŠKI POLICIST NAJBOJŠI NA
MEDNARODNI VAJI ZDRUŽENA REŠITEV 2015
ČASTNA ČETA, PROTOKOLARNA ENOTA ...
OCENA SODELOVANJA SLOVENIJE V KFORJU
CISOR IZVEDEL MEDNARODNO TEKMOVANJE
PODČASTNIKOV REZERVNE SESTAVE
MED PRIPADNIKI SV NA KOSOVU
- 30 videli smo**
POČEK OBISKALO VEČ KOT 1500 LJUDI
- 34 obrazi**
RADA SEM VOJAKINJA
- 36 zaščita in reševanje**
VAJA ZAŠČITE IN REŠEVANJA IPA
CAMPEX 2015 V MAKEDONIJI
- 38 logistika**
NATOV INŠPEKCIJSKI OBISK V SLOVENIJI
- 40 spremljamo**
POTREBA PO REGULACIJI UPORABE
BREZPILOTNIH LETALNIKOV
SKRBI JO POLOŽAJ VOJAKOV
- 43 kolumna**
120 LET PLOČEVINE, KI IMA DUŠO -
ALJAŽEV STOLP NA TRIGLAVU
- 44 šport v vojski**
MOČ, HITROST, AKROBATIKA IN ADRENALIN
- 46 preživetje**
HOBOTNICE
- 47 jezikovni in terminološki kotichek**
SPLETNI JEZIKOVNI VIRI (2. DEL)
EMERGENCY IN PISANA DRUŠČINA
NJENIH SLOVENSkih USTREZNIC
- 48 ste vedeli?**
500 LET SLOVENSKEGA KMEČKEGA UPORA
- 48 odlikovanja v sv**
SPOMINSKA PRIZNANJA
- 49 stenčas**
PREBRALI SMO
NOVICE
- 50 razvedrilo**
NAGRADNA KRIŽANKA
POIŠČI PET RAZLIK

4

12

15

16

19

20

30

34

44

49

UVODNIK

Usklajevanje nasprotij

*Demokracija bo plačala zato, ker bo poskušala odgovoriti vsem.
(Sokrat, 470–399 pr. n. št.)*

Demokracija velja za višek človeškega družbenega življenja oziroma najboljši politični sistem. Sofisti so menili, da je človek merilo vsega. Merilo vrednot, idealov ter dobrega in zla, toda Sokrat je v nasprotju s to definicijo trdil, da bodo reveži hoteli lastnino bogatih, mladi bodo želeli biti upoštevani kot odrasli, ženske bodo želele biti kot moški, tujci bodo želeli imeti pravice starih naseljencev in demokracija jim jo bo dala ...

Zagovarjal je stališče, da človek ne more biti merilo vsega, temveč so zamisli dobrega tiste, ki so brezčasne in univerzalne.

Kaj bi zamisli brez človeka in človek brez njih? Ženeta nas smisel in pomen, za doseganje uspeha pa so potrebne tri nujnosti: zamisel, materija in energija. Zamisli same po sebi ne pomenijo ničesar. Človek z njihovo uporabo ustvarja, vrednoti pa jih s svojim delom.

Zgodovinska dejstva potrjujejo, da je slovenski vojak odličen še posebno takrat, kadar ve, za kaj se bori. Slovenci smo s svojo zgodovino potrjevali, da imamo vojaško tradicijo že v časih, ko so se naši predniki bojevali v drugih vojskah, še bolj izrazito pa, ko smo se za svoje interese, ohranitev svoje narodne identitete, svobodo in suverenost.

Človek za uspešno delovanje poleg ustreznega okolja potrebuje vrednote, zadovoljitev svojih interesov in strateško vodenje. Visok ugled, ki ga ima Slovenska vojska med državljani, je odraz, da smo uspešni pri izpolnjevanju težnje in doseganju cilja, smo blizu ljudem in ne sami sebi namen. Živimo v ureditvi, ki nas vodi z zakoni in v kateri posameznik dela, kar zmora, česar ne zmora sam, pa prek svojih predstavnikov. Obstaja nevarnost, da bi pravične odnose z drugimi urejali le na proceduralni ravni, toda sposobnost je v modrosti in solidarnosti živeti z drugimi.

Posameznik tudi v vojaškem kolektivu potrebuje smiselnost delovanja, lastno uveljavitev in občutek pripadnosti, toda le trdno povezani kolektivi bodo zmogli v kriznih razmerah opraviti zadane naloge. Tako kot velja, da mora biti sistem položajev jasen, velja tudi, da mora biti poudarjena pomembnost posameznika za doseganje skupnega uspeha. Tisti, ki dela, mora vedeti, kaj dela, in svoje delo opravljati dobro.

Hana Souček Martinc

VOJAŠNIČNI KLUBI – IZZIV POSTAL REALNOST

Prazničnega maja so v vojaškem objektu kadetnica v Mariboru in Vojašnici Jerneja Molana v Cerkljah ob Krki odprli prva vojašnična kluba v SV, v katerih so začeli opravljati gostinsko dejavnost. V prihodnje nameravajo pilotski projekt vzpostavitve vojašničnih klubov v SV, ki se izvaja v okviru celostne skrbi za pripadnike SV, razširiti še na druge lokacije vojašnic SV. Kot je pojasnil vodja delovne skupine za izvedbo pilotskega projekta vzpostavitve vojašničnih klubov v SV major Anton Kanduti, lahko po kratkem času delovanja že govorijo o pozitivnih učinkih projekta. V pogovoru s pripadniki, ki so obiskali vojašnična kluba, so namreč ugotovili, da so zelo zadovoljni z njihovim delovanjem.

Besedilo: Marko Pišlar in člani delovne skupine za izvedbo pilotskega projekta vzpostavitve vojašničnih klubov v SV
Fotografija: Bruno Toič

PRIPADNIKI SV V ANKETI PODPRILI ZAMISEL O VOJAŠNIČNIH KLUBIH

O vzpostavitvi vojašničnih klubov so v SV razmišljali že več let, vendar zamisli dolgo niso povsem zaživele. Vojašnični klubi so spet postali aktualni v obdobju profesionalizacije SV, zato so v oddelku za celostno skrb za pripadnike SV v enotah in poveljstvih SV opravili anketo, ki je pokazala večinsko podporo ustanavljanju vojašničnih klubov. Izmed 818 sodelujočih v anketi jih je kar 78 odstotkov izrazilo podporo vzpostavitvi klubov. 13 odstotkov je zamisel delno podprlo, devet odstotkov vprašanih pa projektu ni bilo naklonjenih. Rezultati ankete so torej v celoti potrdili smiselnost ustanovitve in delovanja vojašničnih klubov v SV.

S KLUBI ŽELIJO DVIGNITI RAVEN CELOSTNE SKRBI ZA PRIPADNIKE SV

S projektom vojašničnih klubov bo SV dvignila raven celostne skrbi za njene pripadnike. Delovna skupina za izvedbo pilotskega projekta je pri svojem delu sledila nameri, da želijo z vzpostavitvijo vojašničnih klubov doseči tako ekonomske kot tudi socialne učinke. Major Kanduti je izpostavil tri bistvene cilje projekta. Kot prvo bi radi izboljšali ekonomski standard vseh pripadnikov SV, ki uporabljajo vojašnične klube. Drugo in nič manj pomembno je reševanje statusa tistih pripadnikov SV, ki ne morejo več opravljati vojaške dolžnosti zaradi starosti oziroma zdravstvenih ali zakonskih omejitev. Prav tako želijo s projektom doseči ekonomski učinek in upravičiti donosnost projekta. Major Kanduti je pojasnil, da dejavnost vojašničnih klubov poteka v okviru lastne dejavnosti, čas pa bo pokazal, katere dejavnosti oziroma storitve bodo razvijali v prihodnje.

S PROJEKTOM NISO POSEGALI V KADROVSKO STRUKTURO SV IN VPLIVALI NA DATATNO FINANČNO OBREMNITEV

Z ukazom načelnika Generalštaba SV je bila oblikovana delovna skupina za izvedbo pilotskega projekta vojašničnih klubov.

Pripravila je koncept projekta ter opredelila kadrovske, materialne in finančne pogoje. Na podlagi pregleda normativne podlage za delovanje vojašničnih klubov so člani pripravili izhodišča za opravljanje gostinske dejavnosti. Prav tako se je projektna skupina lotila predloga sprememb normativnih aktov, ki bodo omogočili, da bodo v vojašničnih klubih lahko opravljali tudi druge dejavnosti. V okviru pilotskega projekta delovna skupina ni posegala v kadrovske strukturo SV in pri tem ni vplivala na dodatno finančno obremenitev. Na podlagi analize prostorskih zmognosti je pripravila oceno možnih lokacij, na katerih bi lahko začeli delovati vojašnični klubi. Najprej je bila sprejeta odločitev, da začnejo opravljati gostinsko dejavnost v vojaškem objektu kadetnica v Mariboru in Vojašnici Jerneja Molana v Cerkljah ob Krki, kjer ta dejavnost v zadnjem obdobju ni potekala.

ZA DELO V VOJAŠNIČNIH KLUBIH ZAGOTOVILI STROKOVEN IN MOTIVIRAN KADER

Za opravljanje gostinske dejavnosti so v teh dveh vojašničnih klubih zagotovili usposobljen kader, in sicer na vsaki lokaciji po dva pripadnika SV. Vojaki so pokazali veliko naklonjenost in motiviranost za delo, prav tako je visoko podporo projektu izrazil poveljniški kader iz vojašnic, ki bo imel pomembno vlogo pri odločanju o organizaciji dela ter obratovnem času vojašničnega kluba. Da bi postali vojašnični klubi v SV čim bolj prepoznavni, so zanje naredili logotip. Grafično podoba je pripravila delovna skupina v sodelovanju z Vojaškim muzejem SV. Znak je sestavljen iz inicialk vojašničnega kluba. Črka V simbolizira vabilo za obisk, črka K v obliki mečev, postavljenih na temelj kluba, pa ponašarja vojaško avtoriteto in moč.

GOSTINSKA DEJAVNOST POTEKA SKLADNO Z VISOKIMI STANDARDI IN PO ODOBRENH CENIKIH NA MO

V vojaškem objektu kadetnica v Mariboru in Vojašnici Jerneja Molana v Cerkljah ob Krki so 25. oziroma 31. maja v okviru dneva odprtih

vrat vojašnic odprli prva vojašnična kluba v SV, pri čemer so začeli opravljati gostinsko dejavnost z minimalnim vložkom. Za začetek delovanja na teh dveh lokacijah so že imeli ustrezne prostore. V mariborski kadetnici je bil prostor za potrebe vojašničnega kluba obnovljen že med obnovo kadetnice, v Cerkljah ob Krki pa so s svojim kadrom, predvsem pripadniki voda za vzdrževanje infrastrukture iz 157. logističnega polka in 15. polka VL, zagotovili osnovne razmere za delovanje kluba. Tako sta bila objekta v kratkem času pripravljena za začetek opravljanja gostinske dejavnosti,

ki poteka skladno z visokimi standardi in po odobrenih cenikih na MO.

NAČRTUJEJO ŠIRITEV DEJAVNOSTI NA DRUGE LOKACIJE IN VZPOSTAVITEV STORITVENEGA SERVISA

V Slovenski vojski v prihodnje načrtujejo opravljanje gostinske dejavnosti tudi v drugih vojašnicah in objektih SV. »V okviru pilotskega projekta vojašničnih klubov že pripravljamo razmere za prodajo blaga s ponudbo kovinske galanterije in drugih drobnih izdelkov,« je razložil major Kanduti in dodal,

da naj bi prodaja blaga v vojašničnih klubih v vojaškem objektu kadetnica v Mariboru in Vojašnici Jerneja Molana v Cerkljah ob Krki načrtovano zaživela do konca letošnjega leta. Kot dolgoročni cilj pilotski projekt vojašničnih klubov v SV predvideva še vzpostavitev storitvenega servisa za različne storitve, kot so manjša obrtniška dela, pranje perila, manjša šiviljska popravila, frizerske storitve itn.

VOJAŠNIČNI KLUBI BODO OKREPILI TUDI MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

Z vojašničnimi klubi bodo dosežene boljše razmere za druženje in kulturo v SV, prav tako bodo klubi prispevali k boljšemu vzdušju med pripadniki SV, da bodo med seboj vzpostavili dobre vezi. Po drugi strani naj bi vojašnični klubi pripomogli k blažitvi ekonomskih in socialnih stisk, v katerih so se znašli posamezni pripadniki SV. V Slovenski vojski so prepričani, da bodo v vojašnične klube radi zahajali tudi upokojeni pripadniki SV, s čimer bodo ohranjali medgeneracijsko sodelovanje, da se dragocene izkušnje starejših ne bi izgubile. ■

Zagotavljanje varnega in stabilnega okolja

Slovenija zagotavlja pomoč pri stabilizaciji razmer na Balkanu in bo tudi naprej podpirala prizadevanja držav te regije za izvedbo reformnih procesov ter približevanje evro-atlantskim integracijam. Sodelovanje slovenskih pripadnikov v mednarodnih operacijah in na misijah ostaja pomemben vidik in se načrtuje v sedanjih okvirih tudi v prihodnje, saj je pomoč pri stabilizaciji razmer na Balkanu med neodložljivimi nalogami mednarodne skupnosti in v strateškem interesu Slovenije.

Priprava: Hana Souček Martinc

MINISTRICA OBISKALA PRIPADNIKE SV V BIH

Fotografija: Aleksandra Pelko Janjnik

Ministrca za obrambo Andreja Katič je v petek, 19. junija, skupaj z načelnikom Generalštaba Slovenske vojske generalmajorjem dr. Andrejem Ostermanom in člani delegacije obiskala pripadnike Slovenske vojske, ki opravljajo naloge v operaciji Euforja Althea in Natovem poveljstvu v Sarajevu, ter se srečala z ministrico za obrambo BiH Marino Pendeš. Ministrsko srečanje je bilo osredotočeno na pogovore o dvostranskem obrambnem in vojaškem sodelovanju med državama, ki se krepiti od podpisa krovnega sporazuma o sodelovanju leta 2006. Državi dobro sodelujeta tudi na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, kar se je pokazalo ob lanskih katastrofalnih poplavalih v BiH. Pogovori so potekali še o aktualnih razmerah ter evro-atlantski integracijski dinamiki in zavezanosti reformnim procesom, predvsem na obrambnem področju. Obrambna ministrca Andreja Katič je posebej izpostavila proaktivno vlogo BiH v regionalnih varnostnih in obrambnih pobudah, projektih ter drugih aktivnostih, ki predstavljajo pomemben prispevek h krepitvi vsestranskega sodelovanja, stabilnosti in zaupanja v regiji.

Ministrca Andreja Katič se je nato s pripadniki Slovenske vojske srečala v mednarodni vojaški bazi Butmir, kjer se je seznanila z njihovimi dejavnostmi ter varnostnimi in splošnimi razmerami na operativnem območju. V okviru 34. slovenskega kontingenta v BiH, ki mu poveljuje podpolkovnik mag. Blaž Tomšič, deluje 16 pripadnikov Slovenske vojske, ki opravljajo naloge v operaciji Euforja Althea in Natovem po-

veljstvu v Sarajevu. V BiH občasno delujejo tudi premične skupine Slovenske vojske za usposabljanje, mentoriranje in nadzor, ki podpirajo razvoj oboroženih sil BiH. Ministrca je poudarila, da si bo Ministrstvo za obrambo veskozi prizadevalo, da bodo pripadnikom slovenskih kontingentov zagotovljeni ustrezne razmere, oprema in usposabljanje, ki so pogoj za varno ter uspešno opravljanje zahtevnih nalog v mednarodnem okolju. V bazi Butmir se je ministrca srečala tudi s poveljnikom sil Eufor generalmajorjem Johannom Luifom in poveljnico Natovega poveljstva v Sarajevu brigadirko Giselle M. Wilz, s katerima je izmenjala poglede na aktualne razmere v BiH, pogovarjali pa so se tudi o sedanjih in prihodnjih vlogi operacije Euforja Althea in Natovega poveljstva v Sarajevu kot pomembnega dejavnika pri zagotavljanju varnosti in stabilnosti ter tudi o prispevku Republike Slovenije v obeh strukturah.

SODELOVANJE NA PODROČJU VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Od ponedeljka, 29. junija, do srede, 1. julija, je bil generalni direktor Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Darko But na delovnem obisku v Republiki Srbiji. Sodeloval je na 6. zasedanju mešane komisije za gospodarsko sodelovanje med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo v Beogradu. Komisijo na slovenski strani vodi generalni direktor Direktorata za gospodarsko diplomacijo na Ministrstvu za zunanje zadeve, veleposlanik dr. Stanislav Raščan, na srbski strani pa državni sekretar na Ministrstvu za trgovino, turizem in telekomunikacije Stevan Nikčević. V okviru zasedanja mešane komisije so bili predstavljeni sodelovanje obeh držav na različnih področjih in možnosti novih oblik povezovanja. Na zasedanju komisije je bilo izpostavljeno zelo dobro sodelovanje med Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter Sektorjem za izredne razmere Ministrstva za notranje zadeve Republike Srbije, predstavljene pa so bile oblike sodelovanja pri projektu podpore razvoja prostovoljnih reševalnih organizacij v Srbiji in skupno delovanje v navezi civilne zaščite EU.

V narodni skupščini Republike Srbije je potekalo srečanje predstavnikov odborov za obrambo in notranjih zadev parlamentov Jugovzhodne Evrope na temo poplav in poplavne varnost v regiji, veleposlanstvo Republike Slovenije v Republiki Srbiji pa je ob robu zasedanja mešane komisije za gospodarsko sodelovanje pripravilo srečanje s slovenskimi gospodarstveniki v Srbiji.

NA SVOJO DRŽAVO SMO PONOSNI IN SMO ZANJO VEDNO PRIPRAVLJENI STOPITI SKUPAJ

V domu kulture v Velenju je bila v torek, 23. junija, osrednja občinska slovesnost mestne občine Velenje ob dnevu državnosti. Ministrca za obrambo Andreja Katič je na slovesnosti nastopila kot slavnostna govornica. V svojem govoru se je najprej posvetila prelomnim zgodovinskim dogodkom izpred 24 let. Takrat je sprejetju osamosvojitvenih dokumentov v slovenski skupščini, s čimer je Slovenija postala samostojna in neodvisna država, sledil oboroženi spopad, v katerem so pripadniki Teritorialne obrambe in slovenske milice z orožjem zavarovali plebiscitarno odločitev ter junaško obranili mlado državo. Izpostavila je tudi vlogo Velenja v pripravah na osamosvojitve in v vojni za samostojno Slovenijo. V dneh okrog 15. maja 1990 je takratni 89. območni štab za Teritorialno obrambo Velenje namreč zavrnil ukaz o premestitvi orožja v vojašnice JLA. Velenjski teritorialci so nato med vojno za samostojno Slovenijo zavarovali in na varno mesto umaknili helikopter gazele SA-341, s katerim sta pilot Jože Kalan in letalski tehnik Bogo Šuštar prebegnili iz JLA, uspešno zavzeli maloobmejno stražnico Savinjski partizan v Logarski dolini in maloobmejni prehod Pavličevo sedlo ter pomagali koroškimi teritorialcem pri blokadi motorizirane kolone JLA pred Dravogradom.

»Za današnje Slovensko vojsko so izkušnje, pridobljene v vojni za samostojno Slovenijo, zelo dragocene,« je poudarila ministrca za obrambo. Opozorila je, da je bilo zadnja leta v Slovensko vojsko in njen razvoj zaradi znanih gospodarskih razmer vloženo precej manj denarja. Poudarila je, da je tudi danes varna država pogoj za uspešnost tako na gospodarskih kot drugih družbenih področjih. Glede tega je po njenem mnenju treba spremeniti odnos do obrambnega resorja tudi pri tistem delu politike in javnosti, ki se nujnosti povečanja obrambnih izdatkov ter sanacije razmer v Slovenski vojski še ne zaveda.

POLAGANJE VENCA K SPOMENIKU POMNIK 1991

Ministrca za obrambo Andreja Katič je z načelnikom Generalštaba Slovenske vojske generalmajorjem dr. Andrejem Ostermanom in generalnim direktorjem Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Darkom Butom v torek, 23. junija, k spomeniku Pomnik 1991 na ljubljanskih Žalah z vojaškimi častmi položila venec padlim v vojni za Slovenijo leta 1991. Venec v spomin so položili tudi predstavniki veteranskih in domoljubnih organizacij.

JUNIJSKO ZASEDANJE OBRAMBNIH MINISTROV NATA

Junijskega zasedanja obrambnih ministrov zveze Nato 24. in 25. junija na sedežu zavezništva v Bruslju se je prvič po prevzemu funkcije udeležila tudi slovenska ministrca za obrambo Andreja Katič. Obrambni ministri so se seznanili z dosedanjim napredkom, hkrati pa so sprejeli usmeritve za nadaljnje delo, še posebno glede Akcijskega načrta pripravljenosti. Na prvem zasedanju je bila razprava osredotočena na spremembe v varnostnem okolju, ki ga zaznamujejo predvsem skrb vzbujajoča nasilna dejanja Rusije in naraščajoče nestabilnosti na jugu, s kombinacijo različnih varnostnih izzivov in groženj, predvsem pa širjenja vpliva Islamske države. V okviru tega zasedanja so ministri potrdili Natovo vodilo, da se zagotavljata 360-stopinjski vseobsegajoč pristop k odvrtaanju groženj in, če je treba, obramba zaveznic. Vse zaveznice bodo še naprej prispevale k ukrepom varnostnih zagotovil vzhodnim zaveznicam, ki izražajo tako zavezniško kolektivno solidarnost kot tudi odločnost. Slovenija bo v okviru teh ukrepov prispevala častnika v vrhovno poveljstvo zavezniških sil Evrope (SHAPE). Zavezniški odgovor na vse te spremembe je Akcijski načrt pripravljenosti (RAP), pri čemer je bil od vrha v Walesu dosežen velik napredek pri ukrepih prilagajanja zavezniške države. Precejšen napredek je bil dosežen tudi pri posameznih elementih RAP-a, predvsem pri Natovih odzivnih silah (NRF). Te bodo v prihodnje precej večje in zmogljivejše, v večji stopnji pripravljenosti, bolj odzivne ter povezane. Vzpostavljena je tudi vmesna zmogljivost sil zelo visoke stopnje pripravljenosti (VJTF), ki so sicer del NRF. Zagotavljajo jo predvsem sile Nemčije, Nizozemske in Norveške. Povečalo se je tudi število Natovih vojaških vaj, predvsem na vzhodu zavezništva. Leta 2016 bo ustanovljena prva brigada VJTF pod novim režimom, vodila pa jo bo Španija. Preizkusili jo bodo tudi na vaji visoke stopnje prepoznavnosti Trident Juncture 2015, ki bo jeseni z več kot 30.000 pripadniki potekala v Italiji, na Portugalskem in v Španiji. V delu razprave so ministri ocenili napredek pri uresničevanju zaveze o obrambnih investicijah, ki so jo sprejeli v Walesu. Ministrca Andreja Katič je poudarila, da si bomo prizadevali za obrnitev težnje padajočih obrambnih izdatkov in njihovo postopno dvigovanje za 0,04 odstotka na leto ter za učinkovitejšo uporabo obrambnih proračunov. Ob robu prvega dne zasedanja je potekalo tudi slovesno podpisovanje pisma o nameri glede sodelovanja pri zagotovitvi helikopterjev za specialne sile, v imenu Republike Slovenije pa ga je podpisala ministrca

Fotografija: www.nato.int

Andreja Katič. Pismo o nameri glede večnacionalnega sodelovanja na področju letalstva specialnih sil so oblikovale Slovenija, Hrvaška, Madžarska in Bolgarija.

Drugi dan junijskega zasedanja so ministri začeli v formatu komisije Nato-Ukrajina, sklepi del zasedanja pa je potekal skupaj s partnerskimi državami v operaciji Odločna podpora v Afganistanu. Glavni poudarek razprave je bil na prihodnosti operacije glede na dogodke na terenu in odločitvi o ustanovitvi civilne misije v Afganistanu po operaciji Odločna podpora z vršilec dolžnosti afganistanskega obrambnega ministra Masoomom Stanekzaiem, posebnim odposlanecem generalnega sekretarja OZN Nicholasom Haysom in visoko predstavnicu EU Federico Mogherini. Na misiji Odločna podpora Republika Slovenija sodeluje s sedmimi pripadniki Slovenske vojske, in sicer s težiščem delovanja v regionalnem poveljstvu v Heratu pod italijanskim poveljstvom.

60-LETNICA GASILSKE ZVEZE ŽALEC

Gasilska zveza Žalec je ob 60-letnici delovanja pripravila slavnostno akademijo, gasilsko parado in postroj članov zveze. Ob tej priložnosti je udeležence nagovorila ministrca za obrambo Andreja Katič. V svojem govoru je izpostavila nekatere pomembne naloge sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, enega izmed treh podsystemov nacionalne varnosti. Veliko pozornosti je trenutno namenjeno pripravi novega nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za obdobje 2016-2022, kar je ena naših letošnjih prednostnih nalog, je povedala ministrca. V novem nacionalnem programu bo znova izpostavljen status gasilcev oziroma prostovoljnih reševalcev. Prizadevamo si za ustvarjanje razmer za stimulativne rešitve tako za reševalce kot delodajalce, predvsem na zavarovalniškem, socialnem, pokojninskem in davčnem področju. Poleg tega želimo, tudi z dopolnitvijo Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, izboljšati status vseh prostovoljcev, vključenih v sestave zaščite, reševanja in pomoči, je še napovedala ministrca.

90-LETNICA PGD GROBLJA IN DAN GASILCA V GZ PREBOLD

Ministrca za obrambo Andreja Katič je v soboto, 27. junija, kot slavnostna govornica nagovorila zbrane na osrednji prireditvi ob praznovanju 90-letnice delovanja prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Groblja in dneva gasilca v gasilski zvezi Prebold. Ministrca je v govoru poudarila, da gasilci s svojim predanim delom dokazujejo, da so bistvena, dobro organizirana in učinkovita ter najbolj množična splošna reševalna javna služba v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Dejala je, da so se v PGD Groblja že od ustanovitve zavedali, da sta za učinkovito pomoč bližnjemu v nesreči zelo pomembni tako dobra usposobljenost kot ustrezna opremljenost. Izrazila je zadovoljstvo nad tem, da so v svoje vrste znali pritegniti mlade ljudi, da odgovorne naloge v društvu zaupajo tudi gasilkam in da namenjajo velik pomen izkušnjam gasilskih veteranov, poleg tega jim je čestitala ob jubileju ter zaželela še veliko uspešnega dela pri opravljanju odgovornega in humanega poslanstva. ■

Pomen vojaškega poklica je treba ustrezneje ovrednotiti

Ob obisku predsednika vlade dr. Mira Cerarja na obrambnem ministrstvu je potekala tudi videokonferenca, na kateri je predsednik vlade govoril s poveljniki slovenskih kontingentov v mednarodnih operacijah in na misijah. Iz baze v Peči je poročal poveljnik slovenskega kontingenta podpolkovnik Boštjan Močnik, iz Sarajeva poveljnik slovenskega kontingenta podpolkovnik Boštjan Tomšič, iz operacije Unifila v Libanonu major Igor Košič ter iz operacije v Afganistanu stotnik Miha Rijavec.

Besedilo: Nataša Oblak
Fotografija: Vekoslav Rajh

Ob začetku videokonference je poveljnike kontingentov nagovorila ministrica za obrambo Andreja Katič, ki je poudarila, da so pripadniki, ki opravljajo delo na mirovni misijah, pomemben del zunanjepolitičnih in obrambnih interesov Slovenije. »S svojim delovanjem v najrazličnejših operacijah in misijah pomembno prispevate k našim ambicijam, saj pomagata pri vzdrževanju miru in razmer, da lahko civilno prebivalstvo na območju vašega delovanja tudi primerno živi. S svojim delom pomembno pomagata tudi slovenskemu gospodarstvu, saj na neki način odpirate vrata na območja svojega delovanja.« Ob tem je izrazila tudi ponos nad izrečenimi pohvalami članic Nata in Evropske unije, da so pripadniki Slovenske vojske usposobljeni, kompetentni in pomembni del mednarodnih sil na kriznih območjih. »Želela bi izpostaviti še to, da naj vas pri vašem delovanju vodi posebna skrb za vašo varnost, ob tej priložnosti pa bi se rada zahvalila vsem vam za vaš prispevek in vašim družinam, da vas spodbujajo, ko opravljate to, za Slovenijo in svet pomembno poslanstvo.«

Predstavniki slovenskih kontingentov so premierju dr. Miru Cerarju poročali o številu slovenskih pripadnikov v svojih državah, o njihovih nalogah, odnosih s prebivalstvom in o splošnih razmerah v državah. »Na Kosovu je 309 pripadnikov slovenskega kontingenta, katerega mandat se končuje konec oktobra letos,« je dejal poveljnik SVNKON 31 podpolkovnik Boštjan Močnik. »Temeljno poslanstvo je vzpostavljanje pogojev za varno okolje in svobodo gibanja. Naše bistvene naloge, ki jih opravljamo vsak dan, se izražajo prek patroliranja, varovanja, iz-

vajanja helikopterske podpore, vzdrževanja povezav in stikov z lokalnim prebivalstvom, zbiranja in posredovanja obveščevalnih podatkov in hkrati kot pomoč pri razvoju kosovskih obrambnih sil.« Ob vprašanju premiera glede morale in motiviranosti je dejal, da gre pri tem za raven, ki je želja v vseh vojskah, tudi naši. »Govorimo o morali posameznika, ki se gradi skozi leta in usposabljanja v domovini ter tujini. Ko zgradiš vojaka kot posameznika, imaš možnost, da zgradiš vojaško kohezijo. Če želiš to doseči, je to mogoče le skozi visoko stopnjo stalnosti, stalnost pa pomeni, da vojaki preživijo drug z drugim zadovoljiv čas. To je moja četrta misija in lahko rečem, da je za nas Slovence v uniformi značilno, da se vedno želimo izkazati. Lepo je videti in poveljevati ljudem, ki razumejo profesijo in odgovornost kot predstavniki uniforme ter državljani Republike Slovenije.«

Poveljnik slovenskega kontingenta v Bosni in Hercegovini podpolkovnik Blaž Tomšič je predstavil naloge kontingenta in izpostavil najpomembnejše naloge, predvsem pa opozoril na razmere v državi, in sicer na slabe socialne in ekonomske razmere ter problematiko minskih polj, za katera mednarodne organizacije ocenjujejo, da jih je za več kot 1000 kvadratnih kilometrov. »Zaznana je visoka navzočnost radikalnih in ekstremističnih skupin. Registriranih je 157 ljudi, povezanih z Islamsko državo, ocena pa je, da je takih ljudi 330 in še desetkrat več tistih, ki jih podpirajo.« Kot je dodal, so še vedno opazne medletnične napetosti v državi, težave pa so zaradi organiziranega kriminala, korupcije in nepolitizma v politiki.

Poveljnik slovenskega kontingenta Unifila v Libanonu major Igor Košič je po predstavitvi nalog dejal, da je počutje pripadnikov dobro, varnostne razmere pa so stabilne in pod nadzorom. »So tudi občutljive, vezane predvsem na dogodke, ki se dogajajo v Siriji ali na Golanskem višavju, vendar pa ni bilo dogodka, ki bi imel neposreden vpliv na delovanje kontingenta. Še vedno velja resno opozorilo pred možnostjo avtomobila s samomorilskim napadalcem, pripadniki Unifila pa so tarča pripadnikov Islamske države. Odnos prebivalstva do Unifila je korekten, nam pa je dano še to, da smo prepoznavni, saj smo edini s takimi vozili v Libanonu.«

Stotnik Miha Rijavec, ki poveljuje kontingentu v Afganistanu, je izpostavil varnostne razmere, ki so zaradi navzočnosti upornikov in pripadnikov Isisa nepredvidljive, vendar pa misija ne predvideva sodelovanja v bojnih operacijah, temveč so osredotočeni na usposabljanje, pomoč in svetovanje afganistanskim varnostnim silam.

Ob vprašanju premiera Cerarja glede varnosti so se vsi strinjali, da k njeni visoki stopnji prispeva pravilna in dobra priprava kontingenta na misijo. Priprava namreč temelji na usposabljanju, ki je kar najbolj podobno realnemu stanju in predvideva tveganja na območju, kamor se odhaja. Prav tako je treba prepoznati tudi varnostne razmere in sprejeti pravilne varnostne ukrepe. »Absolutne varnostni v uniformi ni, ne glede na lokacijo, kjer opravljamo svoje delo,« je poudaril podpolkovnik Močnik.

SLOVENCi SE VEDNO ŽELIMO IZKAZATI

»V veliko čast si štejem, da sem danes povezan z vami, in menim, da je vaš prispevek izjemno pomemben tako za mednarodno skupnost kot tudi za ugled Slovenije in Slovenske vojske. Vesel sem, da se pripadniki izkazujejo in dokazujejo z visoko izurjenostjo ter usposobljenostjo, ki raste in se oblikuje skozi kolektivno delo. Na ta način se predstavljamo svetu kot kredibilni in visoko usposobljeni,« je ob koncu videokonference poudaril premier. Kot je dejal, so pripadniki Slovenske vojske pomembni ambasadorji Slovenije in opravljajo svoje naloge z visoko stopnjo morale, motiviranosti, entuziazma in privrženosti ciljem, ki so jim v svojem poslanstvu namenjeni. »Vesel me, da Slovenija prek naših pripadnikov opravlja zaščitno mednarodno varnost in miru in da v tista okolja, kjer delujejo naši pripadniki, prenaša te vrednote in uspeva doseči dobro in ponekod odlično sodelovanje z lokalnim prebivalstvom.« Kot je dejal, mu je bila všeč misel poveljnika kontingenta, da se Slovenci vedno želimo izkazati. »To misel bi morali danes in v prihodnje slišati vsi Slovenci. Upam, da bo čim več takih, ki imajo tak entuziazem, ki ga rabimo v Sloveniji. Da bo čim več takih, ki se bodo želeli čim bolj izkazati v dobrem in se bodo tako, kot ste se vi, pripadniki Slovenske vojske v tujini, izkazali.« Ob koncu konference je poudaril, da bi bilo treba pomen vojaškega poklica ustrezneje ovrednotiti in ga bolj izpostaviti kot častnega. Prav tako je opozoril na pomen zaupanja, ki da ga povsod po svetu primanjkuje. »Vi in vaši pripadniki uživajte visoko stopnjo zaupanja, ki ga začutijo tako lokalni prebivalci kot pripadniki drugih vojsk. In to, da ste vredni zaupanja, da se želite izkazati, je naše največje darilo ob prazniku.« ■

Kaj je CISOR in koliko članov šteje?

CISOR je mednarodna organizacija podčastnikov rezervne sestave, sestavljajo pa jo člani nacionalnih organizacij podčastnikov iz enajstih držav. Vsak član nacionalne organizacije posamezne države ima možnost sodelovati pri delu združenja in tekmovati na vojaških športnih tekmovanjih. V CISOR je trenutno vključenih približno 36.000 članov in vsi so tudi člani nacionalnih organizacij podčastnikov v rezervi v državah članicah.

S PREDSEDOVANJEM CISORJU OKREPILI VEZ MED REZERVISTI

Kdaj je bilo združenje ustanovljeno in kdo so članice?

Ustanovni sestanek CISOR-ja je bil 1. junija 1963 v pomorski bazi Toulon v Franciji, kjer so bili podčastniki rezervne sestave iz Belgije, Nemčije, Francije, Luksemburga in Švice. Današnje članice združenja so Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Italija, Nemčija, Francija, Nizozemska, Španija, Švica, Poljska in Slovenija, lani pa sta se nam pridružili tudi Bolgarija in Albanija. Ti dve državi imata trenutno status opazovalk in po nekajletnem pridruženem članstvu lahko zaprosita tudi za polnopravno članstvo.

Kako je potekala vključitev Slovenije v CISOR?

Prvega sestanka smo se udeležili v Avstriji v mestu Reichenau v bližini Dunaja. Po končanem avstrijskem predsedovanju je vodenje organizacije prevzela sosednja Italija. V tem

Pogovor s predsednikom CISOR-ja višjim praporščakom v pokoju Tomažem Lavtižarjem

Slovenija je junija lani prevzela dvoletno predsedovanje Mednarodni organizaciji podčastnikov rezervne sestave – CISOR. V okviru predsedovanja je Slovenija že izvedla več aktivnosti in dogodkov, nazadnje junija letos tekmovanje v vojaških disciplinah v Vipavi. Jeseni nameravajo organizirati še tridnevni osnovni tečaj iz preživetja v naravi in do junija prihodnje leto, ko bo Slovenija predsedovanje predala nacionalni organizaciji finskih rezervistov, še tri sestanke predsedstva. Predsednik CISOR-ja višji praporščak v pokoju Tomaž Lavtižar je poudaril, da so temeljne usmeritve predsedstva CISOR-ja usmerjene tudi v širitev članstva. Velik uspeh slovenskega predsedovanja je, da so oktobra lani na kongresu v Mariboru s soglasno odločitvijo v CISOR kot opazovalca sprejeli nacionalni združenji podčastnikov rezervne sestave iz Albanije in Bolgarije.

Besedilo: Marko Pišlar
Fotografije: Bruno Toič

času smo v mestu San Dona di Piave postali polnopravni člani te organizacije. Leta 2010 in 2011 je organizaciji predsedovala Španija, kjer smo tudi sodelovali pri predlogih in odločitvah predsedstva. Enako je bilo tudi med predsedovanjem Francije, od katere smo junija 2014 v Parizu z izročitvijo prapora prevzeli dvoletno predsedovanje.

Kaj je bilo treba narediti, da danes predse- dujemo temu združenju?

Nobene stvari v življenju ne dobiš kar tako. Tako tudi naše vključevanje v to mednarodno organizacijo ni minilo brez veliko porabljenega prostega časa, dogovarjanja in predstavitev pri takratnem vodstvu Ministrstva za obrambo in GŠSV. Vodstvo GŠSV nam je takoj zaupalo in podprlo organizacijo ter vodenje predsedovanja. Sledili so dogovori s SV za aktivno sodelovanje PPRS in uporabo nastanitvenih zmogljivosti SV na izbranih lokacijah ter vojaških poligonov. Opravili smo tudi predstavitev na ZSČ, na kateri smo dobili obljubo za aktivno sodelovanje članov ZSČ, predsednika in generalnega sekretarja. Prav tako smo poiskali pripadnike PPRS, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri tem projektu. Treba se je bilo dogovoriti za logistiko potovanj in priprav udeležencev na delovne sestanke v tujini. S pomočjo naštetih dejavnikov in osebnega dela predsedstva ter požrtvovalnosti vse ekipe ZSČ smo dosegli, da nam je CISOR zaupal predsedovanje.

Kako vas podpirata ZSČ in SV?

Dobro delo z ZSČ ter območnimi in občinskimi združenji je porok za naše uspešno delovanje v CISOR-ju. Tudi SV in ZSČ delata

skupaj, zaradi česar je naše delo več kot uspešno. Strokovna ekipa ZSČ nam vseskozi pomaga in nas podpira, predvsem s strokovnimi nasveti ter tehničnimi rešitvami.

Kakšne so smernice slovenskega predsedo- vanja CISOR-ju?

Postavili smo si cilje, za katere smo bili prepričani, da jih bomo dosegli lažje, kot kaže danes. Mislim predvsem na širitev članstva CISOR-ja z novimi članicami oziroma državami. Prepričani smo bili, da se nam bosta zaradi bližine priključili Hrvaška in Črna gora, pa v prvi še nimajo dokončno oblikovane nacionalne organizacije podčastnikov, v drugi pa se spoprijemajo s pomanjkanjem denarja. Dosegli smo uspeh pri pridruženju Albanije in Bolgarije, ki sta na kongresu v Mariboru lani s podporo vseh članic uradno postali opazovalki, kar jima omogoča sodelovanje v CISOR-ju, vendar še nimata glasovalne pravice. Seveda si prizadevamo pridobivati nove člane, tudi s pomočjo podčastniške linije SV in članov območnih ter občinskih organizacij ZSČ, ki delujejo v obmejnih okoljih. Tak primer je na primer Madžarska, ki še ni naša članica. Da bi približali CISOR nacionalnemu odboru rezervistov (NRFC), ki deluje pod Natom, sem imel na poletnem kongresu CIOR-ja in NRFC v nemškem mestu Fulda predstavitev, ki je bila dobro sprejeta. Prav tako sem v Budimpešti sodeloval na letnem sestanku sekretariata NRFC, na katerem sem nadaljeval s pristopnimi predstavami. Za naše predsedovanje je zelo pomembna seznanitev CISOR-ja s strukturo in organizacijo SV, Šolo za podčastnike, z usposabljanjem in delom s PPRS ter nastankom in razvojem

SV. Prizadevamo si tudi prikazati delovanje ZSČ in drugih organizacij, ki jih družijo ljubezen do uniforme ter domovine. Prav tako želimo predstaviti slovenske lepote in krajinske značilnosti, saj srečanja organiziramo v različnih predelih Slovenije.

Katere dejavnosti ste že opravili?

Lani oktobra smo v kadetnici v Mariboru organizirali kongres CISOR-ja, ki se ga je udeležilo 30 tujih predstavnikov, od tega je bilo devet podpredsednikov. Obiskali smo Gornjo Radgono, kjer smo jim predstavili dogodke iz osamosvojitvene vojne. Februarja letos smo pripravili sestanek predsedstva v Natovem centru odličnosti za gorsko bojevanje v Poljčah. Udeležence smo peljali tudi na ogled Brezij, Radovljice, čebelarskega muzeja in gostilne Avsenik, kjer so poslušali pristno Avsenikovo harmoniko. V začetku junija smo v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi in njeni okolici organizirali športno tekmovanje v vojaških disciplinah. Dogodek je trajal pet dni skupaj s treningom, odprtjem, tekmovanjem in podelitvijo. 54 tekmovalcev iz desetih držav je tekmovalo v osmih disciplinah, in sicer v premagovanju Natovih pehotnih ovir, metu bombe, orientacijskem teku, krosu, streljanju s pištolo in avtomatsko puško, v plavanju s premagovanjem vodnih ovir in v biatlonu, ki je vključeval tek na 200 metrov ter streljanje z AK-47. V vročem visavskem vremenu so tekmovalci izvedli vse discipline, opravili naloge, doživeli nove izkušnje in se družili. Naša ekipa je bila tekmovalna in dobro motivirana, vendar pa je bilo za boljši uspeh premalo treninga. Osvojila je solidno peto mesto.

Kaj boste še naredili do junija prihodnje leto? Najprej se bomo spočili, saj je bila organizacija vojaškega športnega tekmovanja za nas kot organizatorja nova in zelo zahtevna naloga. Slovenci se ne dajo. Ko nam je najhuje, zavijamo rokave in tako smo poskrbeli, da se je glavna aktivnost predsedovanja srečno končala. Tekmovanje je bilo po prejetih zahvalah in elektronskih sporočilih organizirano odlično ter profesionalno. Oktobra bo sestanek predsedstva v okolici Novega mesta in Cerkelj ob Krki, kjer si bomo v Vojašnici Jerneja Molana ogledali rekonstrukcijo vojaškega letališča. Za to jesen načrtujemo ob vodstvu strokovnjaka za preživetje v naravi v kanjonu reke Zale tridnevni osnovni tečaj s tega področja, za kar je že zdaj veliko zanimanja. Prihodnje leto marca nas čaka še sestanek predsedstva na Bledu, na katerem se bomo spomnili tudi 100. obletnice prve svetovne vojne, zadnji sestanek predsedovanja pa bo na Igu pri Ljubljani, kjer bomo junija predali predsedovanje Finski.

Kdo bo plačal predsedovanje in kakšen bo izkupiček?

Tudi v naši organizaciji se srečujemo z večnim vprašanjem, ali bo dovolj denarja za izvedbo predsedovanja. Stroške, ki jih imamo, plačamo s članarino članic in kotizacijo udeležencev na posameznih aktivnostih. Cena kotizacije za sestanek predsedstva je odvisna od lokacije, kjer poteka, in drugih logističnih potreb. Tako za vse udeležence, vključno z udeležbo organizacijske ekipe predsedovanja in PPRS, plačamo SV nočitve ter hrano, zunanjam izvajalcem pa stroške prevajanja, avtobusnih prevozov, tarč, zaščitne opreme, merjenja časa na tekmovanjih, priprave promocijskega gradiva, pisarniškega materiala itn. Plačamo tudi kilometrino in stroške dela. Ocenili smo, da bomo s prihodki članarine in kotizacij vse stroške predsedovanja CISOR-ja plačali sami in tako ne bo v breme ZSČ ali SV. Najbolj pomembno je, da bo ves porabljeni denar ostal v Sloveniji. Verjamem, da se bo marsikateri udeleženec kot turist skupaj z družino pozneje znova vrnil v Slovenijo, kjer bo užival v njenih naravnih in kulturnih lepota ter tu zapravljal še del svojega zaslužka.

CISOR je namenjen tudi stanovskemu povezo- vanju, sodelovanju pri oblikovanju evrop- skega obrambnega sistema, krepitvi špor- tnega duha in spodbujanju časti ter ugleda podčastniške strukture v mednarodnem vo- jaškem in civilnem okolju. Kako uspešni ste pri uresničevanju tega poslanstva?

Povezovanje podčastniške strukture se najbolj kaže na skupnih dogodkih in prireditvah, na katerih se srečuje podčastniški kader, ki si izmenjuje izkušnje iz mirnodobnega okolja ter pomembne izkušnje iz bojnega delovanja. Vemo, da je veliko pripadnikov rezervne sestave vključeno v mednarodne operacije in misije po vsem svetu na številnih kriznih območjih, kjer delajo v razmerah, ki zahtevajo znanje, izkušnje, fizično pripravljenost in obvladovanje posebnih vojaških veščin, zato vojaškimi športnim tekmovanjem namenjamo zelo velik pomen. Pripadniki rezervne sestave se srečujemo tudi na drugih dogodkih, kot so strelska in orientacijska tekmovanja ter specialistična urjenja. Tudi pri sodelovanju v humanitarnih operacijah in na dogodkih ob naravnih ter drugih nesrečah v domovini in drugod vedno več

štejejo izkušnje, večine ter znanje. Zaradi vse bližje navzočnosti možnih radikalnih skupin z vzhoda potrebujemo še veliko znanja iz protiterorističnega bojevanja.

SV je leta 2003 prešla z obvezniške na poklic- no vojsko. Ukinila je obvezno rezervo in se začela dopolnjevati s pogodbenimi rezervisti. Kako ocenjujete to odločitev?

Moram reči, da to ni bila najbolj modra odločitev, saj smo tako v naslednjih letih izgubili veliko državljanov, ki so bili osnovno in tudi specialistično usposobljeni za obrambo domovine. Predstavniki mlajše generacije nimajo niti osnovnega znanja za delo z orožjem, za zaščito pred JRKB-nevarnostmi, za sanitetno oskrbo in ne obvladajo drugih veščin, ki so jih drugi pridobili med služenjem vojaškega roka. Zelo lep poskus je SV naredila s prostovoljnimi služenjem vojaškega roka, ki pa je premalo množičen zaradi pomanjkanja denarja. Tudi zamisel o vzpostavitvi prostovoljne rezerve je bila dobra, saj se je vanjo lahko vključil vsak, ki si je želel uniformo in delati v naravi. Žal so se aktivnosti pogodbenih rezervistov zaradi finančnih razmer zmanjšale na najmanjšo mogočo raven, kar se kaže v njihovem vedno manjšem številu in zmanjšanem številu usposabljanj. Pripadniki PPRS so ponosni, da lahko sodelujejo v SV, jim je pa hudo, da nimajo več vpoklicev, vaj, usposabljanj in streljanj. Upam, da se bodo nekoč te stvari izboljšale. Nedvomno je za nekatere rezerviste neprecenljiva izkušnja sodelovanje pri projektu predsedovanja CISOR-ju, k čemur smo jih šest tudi vključili.

Kakšne naloge ste jim zaupali in kako uspeš- no jih opravljajo?

Pripadniki pogodbene rezerve vseskozi sodelujejo pri tem projektu, kjer se srečujejo predvsem s pripadniki drugih vojsk na različnih nalogah. Kot pogodbeni rezervisti opravljajo naloge strokovno in natančno. Vem, da so zelo ponosni, ker jim je bila dodeljena ta čast, da lahko sodelujejo z nami. Vse sporazumevanje poteka v francoskem ali angleškem jeziku, zato je pridobljeno novo jezikovno znanje dodatna korist njihovega sodelovanja pri tem projektu.

Kakšen je po vašem mnenju današnji položaj rezervne sestave v Sloveniji?

Mogoče bo kdo žalosten ob mojem odgovoru, vendar menim, da trenutni položaj PPRS ni ustrezen. Res je bilo v letih po prehodu na profesionalno vojsko aktivno delo na pogodbeni rezervi. Ne le to, tudi tisti, ki so se vključili, so te naloge opravljali vedno bolj profesionalno. Spomnimo se, kako so bili pred leti uniforma, ponos in vojaška urjenja zelo velik magnet za delo v rezervni sestavi. Tudi finančni vidik je prispeval k temu. Pogodbeni rezervisti so se izurili za delo na misijah in nekateri so sodelovali v Kforju na Kosovu. Aktivnosti na področju PPRS so se zaradi varčevanja zmanjšale oziroma ustavile. Ni vojaških vpoklicev na urjenja in streljanj, torej se to znanje pozablja. Vloge podčastnikov v rezervni sestavi pravzaprav ni, saj tudi ni šolanja za podčastnike v rezervi.

V čem vidite prihodnjo vlogo rezervistov v SV?

V Sloveniji imamo veliko strokovnjakov za logistiko, zdravstvo in računalništvo, športnih in nedeljskih strelcev, padalcev, letalcev ter

ljudi, ki jih zanimajo vojaške veščine. Veliko tega znanja že imajo pripadniki, ki so vključeni v PPRS, vendar je še precej rezerve. Te ljudi z znanjem, izkušnjami in sposobnostjo vodenja bi bilo treba s pravim pristopom privabiti ter jih uporabiti. Potrebujemo model sodelovanja ali, če rečem drugače, vključenosti v tako imenovano strateško rezervo, o kateri se govori, naredi pa ne toliko.

Kako je položaj oziroma status podčastnikov rezervne sestave urejen v drugih državah?

Krize ne občutimo le pri nas, temveč tudi v drugih vojskah, so pa tudi izjeme in ena izmed teh so rezervisti Finske, ki so zelo aktivni na vseh področjih zagotavljanja obrambe svoje domovine. Na veliko usposabljanjih, ki se jih lahko udeležujejo pripadniki rezerve sestave, pridobivajo izkušnje na mnogih vojaških področjih in tudi v vojaških športnih disciplinah. Njihov program aktivnosti obsega več kot 1300 dogodkov na leto, nanje pa se lahko prostovoljno prijavi vsak državljan Finske. Na teh usposabljanjih se lahko naučijo vse od streljanja do vožnje z vojaškimi vozili. Z nekdanjimi pripadniki in rezervo lahko takoj vpokličejo do 260.000 vojakov. V Španiji in Franciji se podobno kot pri nas varčuje pri rezervistih. Izjema je Italija, v kateri se v zadnjem času zelo intenzivno pripravljajo na pogodbeno rezervo. Na podlagi poročila, ki obsega primerjavo rezervne sestave po državah članicah, smo tudi mi pomagali pri pripravi bele knjige aktivnosti rezervne sestave Italije. V tem dokumentu so izpostavljene najpomembnejše grožnje današnje varnosti, ki so posledica novih geopolitičnih razmer v Evropi, krize v Ukrajini, širitve ISIS in groženj s kibernetiskimi napadi ter hibridnimi vojnami. Med slovenskim predsedovanjem so podčastniški kolegi iz italijanskega združenja U.N.S.I. na italijanskem obrambnem ministrstvu začeli pogovore o pomoči in vidikih ponovne uveljavitve rezervne komponente. ■

ŽE ČETRTO AMERIŠKO-SLOVENSKI TRDEN DOKAZ

V petek, 3. julija, se je na osrednjem vadišču SV Postojna končalo skupno usposabljanje več kot 300 pripadnikov 1. brigade SV in 173. zračnodesantne brigade kopenske vojske ZDA (173rd Airborne Brigade Combat Team – 173. ABCT). Usposabljanje Trden dokaz 4 oziroma Rock Proof IV je bilo že četrto skupno usposabljanje pripadnikov 10. pehotnega polka 1. brigade SV in 2. bataljona 503. polka 173. ABCT vojske ZDA iz Vicenze. Vaja Trden dokaz 4, ki je bila namenjena usposabljanju in preverjanju pehotnih oddelkov, se bo že oktobra nadaljevala s skupnim ameriško-slovenskim usposabljanjem Trden dokaz 5, na katerem bo poudarek na vodni ravni usposabljanja.

Besedilo: Marko Pišlar
Fotografije: Bruno Toič

POMEMBEN MEJNIK V OPERATIVNEM CIKLU OBLIKOVANJA ZMOGLJIVOSTI MOTBBSK

Tudi tokratna vaja Trden dokaz 4, na kateri se je od 22. junija skupaj usposabljal več kot 300 pripadnikov slovenske in ameriške vojske, je bila namenjena izmenjavi znanja in izkušenj med vojskama, večji poveztivosti enot ter souporabi zmogljivosti in vojaške infrastrukture. Kot je poudaril vodja vaje poveljnik 10. pehotnega polka SV podpolkovnik Franc Kalič, je bil poudarek na vaji Trden dokaz 4 na oddelčni ravni, pri čemer so urjenja potekala v obliki oddelčnih taktičnih vaj z bojnim streljanjem. Na tokratnem usposabljanju

so sodelovali pripadniki 1. čete 2. bataljona 503. polka 173. ABCT iz Vicenze in 1. pehotne čete 10. polka 1. brigade SV. Podpolkovnik Kalič je še dodal, da usposabljanje pomeni enega izmed pomembnih mejnikov v operativnem ciklu oblikovanja zmogljivosti motorizirane bataljonske bojne skupine (MotBBSk), za katero skrbi 1. brigada SV. Tako izpolnjujejo tudi pogoje za začetek usposabljanja vodov. Po njegovi oceni so taka skupna usposabljanja z Američani koristna, saj se z njimi pridobiva novo znanje o tem, kako ustvariti nova vadbena okolja za še bolj učinkovito usposabljanje, prav tako so pomembna tudi z vidika ohranjanja partnerstva, ko gre za

izmenjavo izkušenj in znanja med pripadniki dveh partnerskih vojsk. Američani, ki imajo na voljo ustrezne zračnotransportne zmogljivosti, pripadnikom SV omogočajo izvedbo padalskih usposabljanj v Italiji. Podpolkovnik Kalič je pri tem opozoril na pomen sodelovanja z zračnodesantno enoto, saj želijo v enoti postopno uveljavljati razvojne ambicije, da bi nekoč postali zračnodesantni polk.

PREVERILI ODELKE IN IZVEDLI TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM ODELKOV

Vaja Trden dokaz 4 je potekala v dveh delih. Prvi teden so v 1. pehotni četi 10. pehotnega

polka preverjali usposobljenost pehotnih oddelkov na dolžini 12 kilometrov, pri čemer je SV poleg svojih zemljišč za potrebe preverjanja vpoklicala tudi nekatera civilna zemljišča med Palčjim in Petelinjim jezerom ter Počkom. Med preverjanjem so morali slovenski oddelki izvesti posamezne situacijske taktične vaje in taktični premik ter se odzvati na stik z nasprotnikom v nočnem in dnevnem času. Drugi teden so slovenski in ameriški oddelki ločeno izvajali taktične vaje z bojnim streljanjem v mestnem okolju. Kot je dejal poveljnik 1. pehotne čete 10. pehotnega polka nadporočnik Tomaž Hrvatini, so oddelki izvajali taktične vaje z bojnim streljanjem po scenariju, ki

so ga pripravili v SV, nato pa so ga uskladjali na več skupnih načrtovalnih konferencah z Američani, ki so s seboj v Slovenijo pripeljali tarče in zagotovili ustrezno materialno podporo za usposabljanje. Taktična vaja z bojnim streljanjem je predvidevala izvedbo patrolje v mestnem okolju in sestanek s starejšino v vasi. Ko so se oddelki približali vasi, so naleteli na nasprotnika, na katerega so se morali čim prej odzvati z ognjem. Oddelki so po napadu očistili objekte, v katerih je bil nasprotnik. Nadporočnik Hrvatin je razložil, da so oddelki taktične razmere najprej preigravali z vadbenim strelivom, nato pa so na podlagi potrjene ocene usposobljenosti s strani poveljnikov obeh čet izvedli taktično vajo z bojnim streljanjem. Ob koncu so oddelki opravili še protinapad in izmik. Taktične vaje so izmenično izvajali ameriški in slovenski oddelki. Skupno usposabljanje Trden dokaz 4 je obsegalo tudi streljanje mešanih slovensko-ameriških minometnih oddelkov z ameriški minometi kalibra 60 milimetrov brez uporabe lafete, kar pomeni, da so streljanje izvajali s pomočjo rok.

IZKORISTILI PREDNOSTI NEZNANEGA TERENA V SLOVENIJI

Pripadniki ameriške vojske v Sloveniji so z vajo izkoristili prednost osrednjega vadišča SV, saj je logistična zagotovitev usposabljanja zanje precej cenejša in manj zahtevna, kot če bi morali iti na usposabljanje na druga bolj oddaljena vadišča v Nemčijo, kot sta Hohenfels in Grafenwoehr, na katerih se pripadniki ameriške čete tudi največ urijo. V manjšem obsegu se usposabljuje še v Italiji, tokrat pa so bili prvič na urjenju v Sloveniji. Poveljnik 1. čete 2. bataljona 503. polka 173. ABCT stotnik Hugo Manzo je poudaril, da je zelo zadovoljen z vajo, saj se njihovi pripadniki v Sloveniji usposabljujejo na bolj neznanem vadišču, kar je velika prednost. Ob tem je stotnik Manzo dodal, da je za njegove vojake skupno usposabljanje priložnost za izmenjavo izkušenj in znanja ter doseganje čim večje povezanosti med pripadniki dveh partnerskih vojsk. Nova priložnost za to bo že jeseni, ko bo od 10. do 24. oktobra v Sloveniji naslednja vaja Trden dokaz 5, na kateri bodo potekali usposabljanja na ravni voda in vodne taktične vaje z bojnim streljanjem ob podpori letalstva ter topništva. ■

Da bi ohranili življenje v za motorna vozila nedostopnih planinah in zadovoljili potrebe planincev ter predvsem domačinov, ki skrbijo za planine, TNP dovoljuje oskrbo planin in planinskih koč tudi s helikopterjem. Slovenska vojska na podlagi sporazuma TNP-ju vsako leto zagotavlja približno deset helikopterskih ur. S helikopterji na začetku pašne sezone na planine prepeljejo gradbeni material, les za ostrešja, leseno kritino za popravilo stanov oziroma šinklne, fotovoltaike in potrebnosti za pašništvo ter pastirje, ki na planinah predeljujejo mleko v sir in druge mlečne izdelke. Vodja naravovarstvene nadzorne službe v TNP Sašo Hrovat je povedal: »Vozimo za potrebe sarn in paše. Leti se po ustaljenih koridorjih, da bi čim manj vznemirjali prostoživeče divje živali in ljudi, ki obiskujejo TNP. Zadnja leta se povečuje oskrba nekaterih planinskih koč s konji, kar je naravi mnogo bolj prijazno kot prevoz s helikopterji. Gre za obujanje tradicije, ki jo nekateri domačini vidijo kot tržno in turistično priložnost.« Konji nosijo predvsem nepokvarljivo hrano in pijačo, in sicer od 70 do 80 kilogramov tovora, na dan pa opravijo do dve poti do koč pri Triglavskih jezerih ali do Planine Velo polje. V konvoju so trije ali štiri konji. Oskrba planinskih postojank s konji zahteva utrjene poti, saj jih konji sicer precej hitro uničijo, nošenje s konji pa ni praktično za vse primere. Takrat pomaga posadka 151. helikopterske eskadrilje Slovenske vojske s helikopterjem.

PODVESNI TOVOR

Pilot stotnik Davorin Draginc in tehnik letalec štabni vodnik Blaž Langus sta prevoz podvesnega tovora opisala kot zahteven postopek, zato morata helikopterska in zemeljska ekipa nenehno sodelovati in se usklajevati. Zelo pomembno je, da je tovor pravilno pripravljen, saj ga le tako lahko varno prepeljejo na določeni kraj. Še pred vpenjanjem se posadka helikopterja z zemeljsko ekipo dogovori o vrstnem redu in lokacijah prevoza. Način vpetja nadzira tehnik letalec. »Vsak mora vedeti, kaj je njegovo delo, kako slediti vpenjanje in odpenjanje, da se potem v zraku ne pregovarjamo. Začnemo z lažjim tovorom, ker je helikopter poln goriva, potem pa stopnjujemo z večjim tovorom, saj je helikopter lažji. Zmožnosti helikopterja se spreminjajo glede na spremembo temperature in višine, tako da niso vedno enake. Z višino in temperaturo se zmanjšujejo, zato je treba za vsak pristanek in vzlet preveriti, ali je za tisti trenutek helikopter primeren in varen. Tudi veter je zelo pomemben. Če piha s prave strani, nam pomaga, drugače pa lahko precej pokvari ali celo onemogoči naše delovanje, tako da je bistven podatek o smeri in jakosti vetra na kraju dela, saj se v hribih glede na razgibanost lokalno spreminja,« je povedal stotnik Draginc. Tovor se razlikuje po teži in obliki. Z majhnim kompaktnim tovorom, ki je težek, ne bo težav, lahek in velik tovor pa lahko zelo niha. Tovor visi na različno dolgih pletenicah, kar je odvisno od terena, kamor tovor odlagajo. Zgodi se, da zaradi konfiguracije terena in dreves uporabljajo tudi 60 metrov dolge vrvi. Tehnik letalec neprestano gleda ljudi v okolici helikopterja in ovire, ocenjuje višino tovora nad tlemi ter obvešča pilota o višini nad ovirami, o razdalji do kraja odlaganja in tudi o tem, če tovor preveč niha. Pilota namreč nimata najboljšega pogleda na tovor, ki ga včasih tudi ne vidita. Tehnik letalec določi mikrolokacijo odpenjanja

POLEG HELIKOPTERJEV SPET TUDI S KONJI

Triglavski narodni park (TNP) je edini narodni park v Republiki Sloveniji, v njem pa velja poseben naravovarstveni režim. Omejitve, ki veljajo v parku, otežujejo življenje domačinom in turistom, po drugi strani pa jim prav ta park ponuja edinstven prostor za bivanje, raziskovanje in umik od vsakdanjega vrveža.

Besedilo in fotografija: Borut Podgoršek

TEHNIK LETALEC NADZIRA PODVESNI TOVOR, KI JE VPET V ŠTIRIH TOČKAH.

tovora, pilot pa se osredotoči na lebdenje, pri čemer si pomaga z naravnimi orientirji. »Daljša kot je vrv, manjši je vpliv zraka izpod rotorja na tovor, po drugi strani pa če lebdiš visoko, nimaš reference, zato je v hribih dobro, da vidiš referenco, torej smreko, skalo in drugo. Vsa posadka je nenehno vključena v delo. Vedno mislimo na to, da je možnost za razsutje tovora, zato se izogibamo naselij in letenju nad ljudmi ali živalmi. Zadnja možnost je odmet tovora,« je povedal stotnik Draginc. Gumb za odmet tovora imata oba pilota. Električno stikalo je na ciklični ročici, mehansko stikalo pa ima le pilot. Tovor

bi odvrgli ob odpovedi motorja in repnega rotorja ali če bi tovor tako zanihal, da bi postal neobvladljiv. Cougar sicer lahko dvigne tri tone podvesnega tovora, ob vpetju kljuko na transmisijsko pa teoretično 4,5 tone. Prevozi s helikopterji v TNP potekajo v začetku tedna, ko je v gorah najmanj ljudi. Take prevoze opravljajo trikrat ali štirikrat na leto, kar je odvisno od potreb v planinah. Vzdrževanje življenja v planinah je brez helikopterjev skoraj nemogoče, priznava Hrovat in dodaja, da je treba skleniti kompromis, da bi v visokogorskih planinah ohranili življenje. ■

OB PRAVEM ČASU NA PRAVEM KRAJU

Pripadniki logistične brigade so se v sredo, 1. julija, spomnili dneva enote. Praznovali so ga s slovesnostjo v Vojašnici Petra Petriča, saj je bila na ta dan leta 2002 ustanovljena delovna skupina, ki je imela nalogo postaviti temelje za delovanje Poveljstva enot za podporo. Z leti se je enota razvila v logistično brigado, ki danes podpira vse enote tako v domovini kot tujini. Brigado sestavljajo pripadniki 157. logističnega polka, 670. logističnega polka, vojaške zdravstvene enote in inženiringa, nastala pa je po preoblikovanju leta 2013.

Besedilo: Nataša Oblak
Fotografije: Bruno Toič

»V teh trinajstih letih je SV doživela kar nekaj sprememb in za nas je bila najpomembnejša leta 2013, ko je LOGBR prevzela poveljevanje nad premeštrljivimi in logističnimi zmogljivostmi Slovenske vojske. To je bil zelo velik preskok tako v naši miselnosti kot našem vsakdanjem delovanju. Danes vemo, da brez ustreznega načrtovanja ni ustrezne logistične podpore,« je ob dnevu enote poudaril poveljnik logistične brigade brigadir Milan Žurman. Logistični viri, ki jih ima Slovenska vojska, naj bodo to ljudje ali materialna sredstva, so zelo omejeni, zato je tudi delo v logistični brigadi izziv. »Izziv zato, ker v enoti nimamo počitka, ni operativnih ciklov in smo kar naprej na terenih. Ni aktivnosti Slovenske vojske, pri kateri nismo prisotni, naj bo v domovini ali tujini. V veselje mi je, da smo se tako mi kot uporabniki naših storitev po začetnih težavah in izzivih začeli zavedati pomena ustreznega in pravočasnega načrtovanja aktivnosti.« Ob koncu nagovora se je zahvalil vsem načrtovalcem in izvajalcem za njihovo delo ter dejal, da

bodo še naprej delali za to, da bodo še bolj uspešni, odprti do inovativnosti in z veseljem sprejeli mladi kader. »Načrtovanje je pomembno za logistiko. Večina vas je zelo praktičnih ljudi. Takih, ki s svojimi rokami zagotavljate, da mi, preostali, lahko živimo in uživamo,« je na proslavi dejal brigadir David Humar, namestnik načelnika Generalštaba SV. Posebej je poudaril dobro delo vzdrževalcev, mehanikov, zdravstvene ekipe, voznikov, skladiščnikov in vseh drugih, ki so del logistične brigade. »Ne glede na to, kakšno organizacijo imamo, ne glede na to, koliko denarja imamo, ne glede na to, ali dežuje ali je sončno, ali smo na terenu ali v objektih, opravite svoje delo.« Poudaril je, da morajo vsi preostali, torej načrtovalci in poveljniki, zagotoviti okolje, v katerem bodo lahko čim bolj in učinkoviteje delali. »Včasih smo pri tem uspešni, včasih manj, vendar ste nam vi do zdaj vedno zagotovili podporo, da smo lahko preživeli in opravili svoje naloge.« Omenil je tudi svoje poveljevanje v takratnem 670. LOGB, v katerem je bil vsakič znova ponosen na to, da so iz malega,

omejenih sredstev in pomanjkanja ustvarili tisto, kar so najbolj potrebovali za opravljanje nalog. »Glede na to, da ste vojaška logistika, morate biti tudi vi osredotočeni na bojevanje, toda ob bojevanju ste tudi tisti, ki zagotavljate pogoje za bojevanje, brez katerih se to ne more izvesti. Če bojevnik, ki je v prvi bojni liniji, nima streliva, opreme, orožja, goriva in vode, ne more opraviti svoje naloge. Vse to zagotavljate vi. Do zdaj ste to dobro delali, delajte še v prihodnje vsaj tako dobro, verjamem pa, da lahko delate še bolje.« Poveljnik logistične brigade brigadir Milan Žurman je na slovesnosti pripadnikom brigade podelil bronaste medalje in pohvale logistične brigade. Razglašena sta bila tudi najboljši vojak desetnik Martin Petek in najboljši podčastnik višji vodnik Damjan Temnikar. Slovesnost so popestrili nastopi pripadnikov logistične brigade, in sicer sta na diatonično harmoniko zaigrala Matic ter Tim Omejc, Marjan in Marjeta Duhani sta zaplesala s plesno skupino Jay Dance Studio iz Kranja, omenimo pa še trobilni kvartet Orkestra Slovenske vojske. ■

Temeljno vojaškostrokovno usposabljanje je 16 kandidatov za poklicne vojaške generacije marec 2015 in 14 vojakov na prostovoljnem služenju vojaškega roka v 58. generaciji začelo 2. marca. V okviru trimesečnega temeljnega vojaškostrokovnega usposabljanja so pridobili vojaške veščine in znanje, ki jih potrebujejo za uspešno opravljanje nalog vojaka, prav pa jim bodo prišla tudi v civilnem okolju, ko ne bodo več v uniformi. Poleg tega so spoznali nove prijatelje in se fizično okrepili. TVSU je najpomembnejši kamenček v mozaiku značaja vsake vojaške organizacije. Temeljni na odličnosti izvajalcev, njihovem znanju, predanosti, zavedanju in sprejemanju odgovornosti za oblikovanje bodočih pripadnikov SV. Naloga inštruktorjev VC je usposobiti kandidate za izvajanje temeljnih vojaških veščin in spretnosti, ki jih potrebujejo za preživetje na bojišču ter za samostojno opravljanje začetnih temeljnih bojnih nalog vojaka. Pri usposabljanju v VC posebno pozornost namenijo tudi vzgoji vojaških vrednot, njihovi krepitvi in ohranjanju. Zahtevne naloge in razmere, ki jih je kandidatom za vojaka ter vojakom prostovoljcem uspelo med tem časom obvladati, krepijo njihovo zaupanje vase in so lahko trdna opora v težkih okoliščinah, v katerih se bodo mogoče nekoč znašli v vojaškem ali civilnem okolju. Postroj kandidatov za vojaka, vojaške prostovoljce, njihove prijatelje in svojce ter zaposlene v VC je v slovesnem nagovoru pozdravil namestnik poveljnika Centra vojaških šol polkovnik Samo Zanoškar, ki je poudaril, da bo za vsakega kandidata to nepozabna življenjska izkušnja, za druge pa tudi premišljena odločitev za vojaški poklic. Polkovnik Zanoškar je dodal, da verjame, da se za vojaško uniformo niso odločili na hitro, temveč da so hoteli dosedanje znanje in izkušnje dopolniti z novim vedenjem z vojaškega področja, kar bodo koristno uporabili tudi v civilnem življenju, nekateri pa pri delu v enotah in poveljstvih SV. Delo vojaka ni preprosto, saj zahteva veliko discipline, reda in odrekanj, zato se za to življenjsko izkušnjo ne odloči vsak in je tudi ne opravi. Tistim, ki jo izkusijo, prinaša veliko lepega in neponovljivega, novih življenjskih spoznanj, tovarštva, odgovornosti, medsebojnega spoštovanja ter ljubezni do domovine. Polkovnik Zanoškar je izrazil prepričanje, da bo mnogim prisega ostala v najlepšem spominu za vse življenje, saj so s to odločitvijo izrazili pripravljenost služiti domovini in jo, če bo treba, tudi braniti in se postavili ob bok tistim, ki so se že borili, da bi ubranili suverenost in ozemeljsko nedotakljivost Slovenije. Pri tem je izpostavil tudi vlogo zaposlenih v VC, saj so dosedanjim generacijam, ki so uspešno končale posamezne programe, podali neprecenljivo znanje, veščine, vrline in vrednote, kar je velika dodana vrednost za vsakega posameznika na njegovi poklicni ter življenjski poti. Ob koncu se je v imenu SV zahvalil še staršem, družinskim članom in sorodnikom, prijateljem ter znancem, da so sinove, hčere in prijatelje zaupali SV, ki je tako prevzela odgovornost, da skupaj dosežejo postavljene cilje in opravijo naloge

DOMOVINI PRISEGLO 30 KANDIDATOV IN PROSTOVOJLJCEV

V torek, 23. junija, je bila v Vojašnici Janka Premrla Vojaka v Vipavi, kjer je sedež Veščinskega centra (VC), slovesnost ob koncu temeljnega vojaškostrokovnega usposabljanja (TVSU) tridesetih kandidatov za vojaka in vojakov na prostovoljnem služenju vojaškega roka (PSVR). Slovesnost se je končala s podpisom slovesne vojaške prisage, s katero so postali pravi vojaki in začeli služiti domovini.

Besedilo in fotografiji: Marko Pišlar

S PODPISOM PRISEGE SO KANDIDATI ZA VOJAKE IN PROSTOVOJLJCI IZRAZILI ZVESTOBO DOMOVINI.

ter da se obogatili z novimi izkušnjami in znanjem, zdravi ter polni energije vrnejo v vsakdanje življenje. Osrednji dogodek na slovesnosti je bila slovesna vojaška prisega, torej dejanje vsakega pripadnika, ki obleče vojaško uniformo in izraža zvestobo domovini. Z glasnim vzklikom »Prisegam!« so kandidati za vojake in vojaški prostovoljci potrdili svojo pripravljenost, da bodo pridobljeno znanje ter veščine uporabili za obrambo samostojnosti, neodvisnosti, celovitosti in svobode svoje domovine. Po končanem podpisu priseg so dobili priznanja in nagrade tisti kandidati za vojaka ter vojaški prostovoljci, ki so se med usposabljanjem še posebno izkazali. Priznanja in praktične nagrade za doseženih 300 točk pri preverjanju gibalnih sposobnosti, za najboljši strelski rezultat in najboljši uspeh so podelili namestnik poveljnika Centra vojaških šol polkovnik Samo Zanoškar, predstavnik Sektorja za vojaške zadeve podpolkovnica Vojka Kovačič in namestnik poveljnika VC stotnik Simon Sajovic. Vojaki in njihovi družinski

člani ter sorodniki so se ob koncu vojaške slovesnosti zadržali na prijateljskem druženju, vsi ljubitelji vojaške zgodovine pa so se lahko odpravili na voden ogled po Vojnem muzeju Vipava, v katerem so si ogledali bogato zbirko muzejskih razstavnih predmetov in izkopenan iz obdobja soške fronte. ■

NEKATERI VOJAKI SO SI PO SLOVESNOSTI V SPREMLJANJU STARŠEV, SVOJCEV IN PRIJATELJEV OGLEDALE TUDI VOJNI MUZEJ VIPAVA.

V SLOVENIJI NAJBOLJŠI EVROPSKI STRELCI

Od 18. julija do 1. avgusta poteka na streliških strelskega centra Gaj v Pragerskem in na vojaškem strelišču v Apačah evropsko prvenstvo v streljanju 2015. Tekmovanja se udeležuje več kot tisoč najboljših evropskih strelcev, ki nastopajo z orožjem malega in velikega kalibra.

Besedilo: Strelska zveza Slovenije in Marko Pišlar

ESC-EUROPEAN SHOOTING CHAMPIONSHIP

2015
SLOVENIA
MARIBOR
18th July-1st August

VEČ KOT TISOČ STRELCEV IZ 46 EVROPSKIH DRŽAV

Slovenija na strelišču Gaj v Pragerskem in na vojaškem strelišču Apače gosti eno najodmevnejših prvenstev v streljanju, in sicer evropsko prvenstvo v streljanju 2015, ki ga organizira Strelska zveza Slovenije. Prvenstvo poteka v okviru Evropske strelske

konfederacije in je prvo tovrstno tekmovanje pri nas. Strelskega prvenstva v Sloveniji se udeležuje 1044 strelcev in strelcev iz 46 evropskih držav, spremljalo pa jih bo več kot 400 trenerjev in drugih članov strelskih ekip. Na streliških strelskega centra Gaj in 300-metrskem strelišču SV v Apačah bodo skupaj izvedli več kot 1450 startov vrhunskih evropskih strelcev v 37 strelskih disciplinah, od tega je 11 olimpijskih disciplin. Streljanja potekajo s puško in pištolo na 25, 50 in 300 metrov ter s puško šibrenico. Tekmovanje je še posebno zanimivo in pomembno, saj bo na njem podeljenih 21 olimpijskih kvot za poletne olimpijske igre leta 2016 v Riu de Janeiru.

MED 47 SLOVENSKIMI STRELKAMI IN STRELCI TUDI ZLATI OLIMPIJSKI TEKMOVALEC RAJMOND DEBEVEC

Najštevilčnejša je ekipa Nemčije s 73 strelci, nato ji sledijo ekipa Rusije s 63 strelci, ekipa Francije z 61 strelci in ekipa Italije s 53 strelci. Slovenska strelska ekipa, v kateri je 47 strelcev, si želi, da bi na tekmovanju pridobila še vsaj dve olimpijski kvoti, kar pa bo v hudi evropski konkurenci najbrž težko doseči. V slovenski strelski ekipi olimpijski tekmovalci Rajmond Debevec nastopa v petih disciplinah, in sicer tudi v svojih dveh najboljših. Poleg najboljšega Debeveca tekmujeta strelca Boštjan Maček in strelca Živa Dvoršak. Vodji slovenske reprezentance sta Andreja Vlah in Nikolaj Mejaš, ki zavzeto spodbujata svojo ekipo za vrhunec sezone in boj za olimpijske kvote za olimpijske igre v Riu de Janeiru leta 2016. Evropskega prvenstva v Sloveniji se udeležujejo vsi najboljši evropski strelci, nekateri izmed njih pa so med najboljšimi oziroma celo najboljši v svetovnem merilu. Proračun letošnjega evropskega prvenstva je približno 280.000 evrov, od tega bo večji del prispevala Strelska zveza Slovenije iz prihodkov prijavnin, ki je 170 evrov na strelca oziroma strelko na tekmo.

STRELSKI CENTER GAJ V PRA- GERSKEM MED NAJLEPŠIMI IN NAJSODOBNEJŠIMI

Strelski center Gaj v Pragerskem je zagotovo eno najlepših in najmodernejših strelišč na svetu, ki je poleg strelišča za streljanje s puško šibrenico lani pridobilo še vso infrastrukturo ter dvorane za streljanje z malokalibrsko puško, zračno puško in pištolo. Z več kot 18 hektarji ograjene površine je strelski kompleks Gaj s sedmimi strelišči, funkcionalnim objektom, restavracijo, športno trgovino in novo večnamensko strelsko dvorano med najmodernejšimi v Evropi, tako da v radiju 500 kilometrov nima konkurenta. Zaradi kakovosti in prednosti, ki jih ponuja okolica strelskega centra Gaj, je do zdaj v nekaj letih na njem potekalo že več mednarodnih in državnih tekmovanj v streljanju s puško šibrenico. Z novo infrastrukturo se jim bodo v prihodnje gotovo pridružila tudi tekmovanja v streljanju s puško in pištolo. Tako bo strelski center Gaj s svojimi uspešnimi in odmevnimi mednarodnimi tekmovanji postal eden izmed vodilnih strelskih centrov v svetu. ■

Vaje Combined Resolve na vsaki dve leti organizira in vodi Poveljstvo ameriške kopenske vojske za Evropo (USAREUR), na njih pa se večnacionalna brigada usposablja, da krepi medsebojno povezanost zavezniških in partnerskih sil pri združenem bojevanju proti kompleksni grožnji iz večnacionalnega in integriranega okolja. Na letošnji, deveti tovrstni vaji, s tem nazivom pa četrti, je sodelovalo več kot 4700 pripadnikov oboroženih sil iz 13 držav. Od tega je bilo deset članic zavezništva, in sicer Albanija, Bolgarija, Češka, Danska, Hrvaška, Italija, Latvija, Romunija, Slovenija ter ZDA, in tri partnerke, torej Črna gora, Moldavija ter Srbija. Sodeloval je tudi namensko sestavljen vod 30 pripadnikov čete vojaške policije 1. brigade Slovenske vojske (ČVP/1. BR). Ob podpori letalstva so se skoraj mesec dni skupaj usposabljali vsi rodovi vojsk držav udeleženk in se tako v realnih razmerah pripravljali za bojevanje na morebitnem bojišču.

Ob koncu je vodstvo vaje med vsemi sodelujočimi izbralo najboljšega udeleženca, ki je bil najbolj prizadeven, motiviran, delaven in uspešen, in sicer vojaškega policista. Višji vodnik Janez Oblak, pripadnik ČVP/1. BR, je pohvale za svoje strokovno in profesionalno opravljeno delo komentiral: »Zelo sem počaščen za prejet priznanje, toda zasluga ni le moja. To je priznanje za odlično delo celotnega mojega, 3. oddelka. Kaj takega sam ne bi zmozel, sploh ne na vaji, kot je bila ta. Še enkrat več smo dokazali, da smo vojaški policisti častni in predani.« Policisti ČVP/1. BR so ves čas vaje varovali pomembne ljudi in premike vojaških konvojov ter opravljali druge naloge hitro odzivnih sil. Vse naloge so opravili profesionalno in strokovno, »po zaslugi oddelka slovenskih vojaških policistov, ki so uspešno odbili napad iz zasede, je premično poveljniško mesto brigade za povečanje in kontrolo ostalo nepoškodovano ves čas vojnih razmer na vaji«, je strokovno opravljeno delo pohvalil njihov na vaji nadrejeni poveljnik, polkovnik Thomas H. Mackey. Vaje Combined Resolve so tako fizično kot psihično zelo zahtevne, »letošnja pa je bila še posebno naporna, saj smo zaradi neprestanih incidentov poleg velike količine potu na vaji preživeli tudi veliko neprespanih noči«, je vtise z vaje strnil višji vodnik Oblak. Čestitke častnim in predanim! Skupaj smo lahko ponosni. ■

SLOVENSKI VOJAŠKI POLICIST NAJBOLJŠI NA MEDNARODNI VAJI ZDRUŽENA REŠITEV 2015

Na mednarodni vojaški vaji Zdržena rešitev 2015 (Combined Resolve 2015) na vadišču Večnacionalnega združenega centra za usposabljanje (Joint Multinational Readiness Center – JMRC) v nemškem Hohenfelsu je med 9. majem in 6. junijem z vodom vojaške policije sodelovala tudi Slovenska vojska.

Besedilo: stotnica Barbara Hanžič Visinski, GŠSV
Fotografije: višji štabni vodnik Tomaž Plestenjak in vojakinja Martina Podkrižnik, 1. BR, ČVP/1. BR in 7. Army JMTC

ČASTNA ČETA, PROTOKOLARNA ENOTA ...

Protokolaš, gardist ... Veliko poimenovanj, vsi pa v vsakem trenutku vemo, o kom govorimo. Včasih so izstopali s svojimi od 180 do 185 centimetri višine in ustrezno številko čevljev. Tisti lepi fantje, o katerih smo nekoč poslušali kot o »fantih s papovkami«, ki s svojimi zgledno zlikanimi uniformami in programom popestrijo še tako enolične prireditve. Poučili so nas, da niso več le to. So profesionalni, izurjeni vojaki, ki v različnih sestavah predstavljajo Republiko Slovenijo in Slovensko vojsko v vsem njenem sijaju. Že 24 let.

Besedilo: stotnica Barbara Hanžič Visinski, oddelek za odnose z javnostmi GŠSV
Fotografije: arhiv SV, Boris Klavžar in Mojca Valenčak

Sicer delovno praznujejo ob jubilejih vseh vojaških enot, za praznovanje svojega pa letos žal niso imeli časa. 26. junija se namreč spominjamo prvega postroja častne enote takratne Teritorialne obrambe ob razglasitvi samostojnosti in neodvisnosti naše države. »Spomini na slavnostni postroj so še živi, prav tako je sveža misel na prve uradniške obiske mlade slovenske države,« pove edina ženska v slovenskih gardnih vrstah, poročnica Viktorija Virag. »Garda je že 24 let ponosna nase in upamo, da tudi Slovenska vojska nanjo. Že s prikazanimi veččinami vedno znova prepričamo, da so gardisti v vseh vojskah imeli in še vedno imajo prav posebno mesto,« nadaljuje Viktorija Virag. Res so gardisti tudi v Slovenski vojski nekaj posebnega. Imajo nadpovprečno profesionalen odnos do dela in nalog, so dosledni pri upoštevanju pravil vojaškega službovanja in vrhunsko strokovni pri svojem delu. Zgledni so v odnosu do vojske, države in državnih simbolov. Častni so in v svojem ravnanju etični. Usposabljanje za naloge vojaškega protokola je trdo delo, rezultati tega pa naše gardiste postavljajo ob bok gardni enoti

kateri koli države na svetu. Vedno si prizadevajo za to, da pripravijo in pokažejo nove predstavitvene programe ali pa se trudijo tiste, ki jih že imajo, izvesti brezhibno. Pripadniki slovenske vojaške protokolarne enote so strumni in taki sodelujejo na vsaki slovesnosti Slovenske vojske ter Republike Slovenije. Prvič so bili na slovesnosti ob razglasitvi državnosti 26. junija 1991, ko je bil postroj sestavljen iz vojakov na širjenju vojaškega roka v učnih centrih na Igu in v Pekrah. Kot častna enota so se javnosti prvič predstavili 24. decembra 1991 na slovesni prisegi vojakov v ljubljanskem Šentvidu, kjer je bila skupaj z enoto prvič postrojena tudi njena bojna zastava. Pozneje se je enota večkrat preoblikovala in preimenovala, standardi usposobljenosti ter vojaškega profesionalizma pa so se z vsako novo sestavo le še višali. Res so strumni. Od prvega do zadnjega v vrsti, koloni, kordonu. Že samo videti postrojene jih je lepo. Zadnje junijsko soboto je bilo v Slovenskih Konjicah prav zaradi njih veliko videti. Vsak dogodek, ki se razlikuje od ustaljenih, je zanimiv, sploh če gre za

poroko v uniformi, pa ne katero koli. Zgodila se je namreč ne le vojaška, temveč gardna poroka. Tokrat strumni gardisti niso opravljali protokolarnih nalog za državnika ali drugega visokega slovenskega ali tujega pomembnega gosta. Strumno so se držali za svojega kolega, saj ko se fant v protokolarni uniformi odloči zapustiti samski stan, mu ob strani stojijo tudi sodelavci, kot se to za profesionalne gardiste tudi spodobi.

Tako posebna poroka se ne zgodi prav pogosto. V bistvu je v samostojni Republiki Sloveniji še ni bilo. Takšne, ko se sprehodiš skozi kordonski postroj pripadnikov enote za protokol. Ko brez službene naloge stopaš po rdeči preprogi, na katero ne stopi vsak človek. In ko si okrasno vrvico sposodiš iz predsedniške palače. To in še več so v čast začetka njune skupne življenjske poti gardisti namenili svojemu sodelavcu vodniku Tomu Lamprehtu in njegovi izbranki Saši. Spremljali so ju s častnimi

sabljami, oblečeni v nekoliko redkeje videne gardne uniforme. V tisto kombinacijo z bleščečimi črnimi lakastimi čevlji. Tako sijočimi, da bi bili uporabni tudi namesto ogledala. Poročni obred ni bil nič kaj vojaška naloga. Potekal je z gardnimi častmi in po pravilih gardnega protokola, zato še toliko bolj drži. Kot pribito. Da gardisti res niso le »fantje s papovkami« in niti ne tisti pripadniki Slovenske vojske, ki izstopajo le zaradi protokolarne uniforme. Res, da so izstopali nekoč in izstopajo še danes, toda predvsem zaradi izpopolnjenih gibov, dvignjene glave, resnega pogleda ter strumnega in ponosnega koraka.

Vsem pripadnikom častne čete, postrojene 25. junija 1991, častne enote v strukturi 520. učnega centra, 1. čete 1. bataljona 52. brigade, 106. častne čete Republiškega štaba za Teritorialno obrambo, 12. gardnega bataljona, enote za protokol in Garde Slovenske vojske ob 24. rojstnem dnevu iskrene čestitke. ■

OCENA SODELOVANJA SLOVENIJE V KFORJU

Kfor na Kosovu deluje od junija 1999 na podlagi resolucije Varnostnega sveta OZN 1244. Kosovo se je ob koncu prejšnjega tisočletja spoprijemalo s humanitarno krizo, ki je nastala zaradi spopadov v obdobju leta 1998 in 1999 med oboroženimi silami Federativne republike Jugoslavije in osvobodilno vojsko Kosova (UCK). Navzočnost in naloge Kforja so se postopoma prilagajale varnostnim ter političnim razmeram v državi. Če je ob začetku operacije sodelovalo še približno 50.000 pripadnikov iz 39 držav, jih je danes več kot desetkrat manj oziroma približno 4500 iz 31 držav. V šestnajstletni zgodovini operacije Kforja se je zvrstilo že 19 poveljnikov, in sicer sedem nemških, šest italijanskih, trije francoski ter britanski, španski in norveški.

Besedilo in fotografije: mag. Marko Čehovin

PREDNOSTI KULTURNEGA IN JEZIKOVNEGA RAZUMEVANJA REGIJE SE POSPEŠENO IZGUBLJAJO

Slovinci, ki sodelujejo v Kforju, imajo pred drugimi narodi za zdaj še primerjalne prednosti pri poznavanju kulture in jezika ter glede naklonjenosti kosovskih Albancev, tudi zaradi zgodovinske podpore Slovenije Kosovu še v okviru nekdanje Jugoslavije in med osamosvajanjem. Pri tem se je treba zavedati, da se primerjalne prednosti in kulturni stik z našim nekdanjim skupnim ozemljem pospešeno izgublja. Pri mladih generacijah je ta v najboljših primerih na leto omejen na dvotedenski dopust na hrvaški obali, če lahko Hrvaško še uvrščamo na Zahodni Balkan, in nekajdnevno ekskurzijo v Beograd. Če smo pred 25 leti še vsi govorili takratni srboslovenski jezik, je danes drugače. Mlade generacije srbščine, hrvaščine, bosanščine in črnogorščine niti ne razumejo, kaj šele govorijo. Ob nezadržnem nadaljevanju težnje bodo čez nekaj let le še redki pripadniki Slovenske vojske govorili najpomembnejši jezik naše nekdanje skupne države, najpomembnejša primerjalna prednost pa bo postopoma izgubljena.

ZNAK OPERACIJE PRED POVELJSTVOM KFORJA, V OZADJU SO NAMESTITIVNE ZMOGLJIVOSTI

GLEDE POPOLNJEVANJA NAJPOMEMBNEJŠIH POLOŽAJEV V OPERACIJI KFORJA BI LAHKO BILI BOLJ AMBICIOZNI

Slovenija v Natovi operaciji na Kosovu sodeluje že več kot 15 let oziroma od januarja 2000, do danes pa je v njej delovalo več kot 6000 pripadnikov. Povprečno število pripadnikov v omenjenem obdobju je bilo približno 300. Naše sodelovanje je vrh doseglo leta 2007 ob napotitvi motoriziranega pehotnega bataljona, saj smo naenkrat napotili več kot 600 pripadnikov. Trenutno ima Slovenija na Kosovu približno 310 pripadnikov in smo tako trenutno sedma sila po prispevku za ZDA, Nemčijo, Italijo, Avstrijo, Turčijo in Madžarsko, po prispevku na število prebivalcev pa se uvrščamo v vrh. Velikokrat se pozablja, da v Kfor poleg ZDA, Hrvaške in Švice redno pošiljamo tudi helikopter, kar se šteje za približno 100 pripadnikov. Slovenija sicer stalno popolnjuje tudi eno do dve polkovniški mesti, le enkrat pa smo popolnjevali mesto brigadnega generala, kar je v slovenskem pravnem redu primerljivo z brigadirjem. To se je zgodilo šele od septembra 2012 do septembra 2013, ko smo

EDEN IZMED ŠTEVILNIH SPOMENIKOV PADLIM BORCEM UCK MED SPOPADOM LETA 1998 IN 1999

popolnjevali mesto namestnika poveljnika Kforja, kar je bilo prvič, da smo prispevali svoj prispevek v poveljniško skupino¹. Po drugi strani kar nekaj držav članic Nata popolnjuje polkovniška mesta v Kforju, na primer Francija, čeprav v operacijo nameenjajo zelo malo, poleg tega pa na primer Italija že tretjič zapored popolnjuje mesto poveljnika Kforja, čeprav je po prispevku (le) tretja in v operacijo ne prispeva helikopterja. Glede na prispevek bi lahko popolnjevali odgovornejša mesta, če bi nas to zanimalo, za kar pa bi bilo treba najprej oblikovati cilje in to s pogajanjem tudi doseči.

INFORMACIJE BI LAHKO BOLJE UPORABILI TUDI ZA NACIONALNE INTERESE

Slovenija v Kforju popolnjuje številna mesta, na katerih se slovenski pripadniki srečujejo s pomembnimi informacijami tudi na mikrolokalni ravni, vendar jih naš državni aparat in posledično tudi gospodarstvo ne zmoreta dovolj uporabiti za svoje potrebe, kot to delajo nekatere druge države. Slovenska vojska med drugim popolnjuje kar šest skupin za povezo in nadzor (LMT), ki delujejo na severu v Leposaviću in Vučitrnu in osrednjem delu Kosova v Srbici, Klini, Istoku in Grčanici s Kosovim poljem. Skupine LMT se na terenu vsak dan srečujejo s pomembnimi sogovorniki in pridobivajo veliko lokalno pomembnih informacij, ki jih Slovenija ne uspe uporabiti za svoje interese ali interese gospodarstva. Čeprav velika večina držav, ki sodelujejo v Kforju, vojaško navzočnost (in tudi skupine LMT) koristno uporablja za svoje gospodarske interese, v Sloveniji tega (še) nismo vajeni. Tudi zato se pri načrtovanju operacij ne lotimo celostnega pristopa, temveč je pri tem vse preveč inercije, pri čemer se izražajo tudi povsem zasebni interesi. Pri načrtovanju sodelovanja v mednarodnih operacijah in na misijah je posledično vključeno premalo ministrstev, in sicer trenutno le Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za zunanje zadeve ter Ministrstvo za notranje zadeve. Kljub uradnim zavezam Slovenije, da je Zahodni Balkan naša prioriteta² in da je Slovenija

ena izmed najpomembnejših gospodarskih partnerjev na Kosovu³, s pomembnimi investicijami (na primer IPKO kot najpomembnejši telekomunikacijski operater, NLB Priština itn.) veleposlaništvo RS na Kosovu nima niti namestnika veleposlanika oziroma prvega svetovalca niti ekonomskega svetovalca. Če bi bilo veleposlaništvo kadrovsko popolnjeno, bi lahko še bolj izkoristilo številčno navzočnost slovenskega kontingenta, tudi v gospodarskem smislu, saj bi ekonomski svetovalec na primer lahko izkoristil skupine LMT za informacije s terena, kar bi lahko zelo koristilo našemu gospodarstvu.

POTREBA PO SISTEMSKI NAPOTITVI CIVILNIH OSEB NA MISIJE MEDNARODNIH ORGANIZACIJ

Če je napotitev civilistov v mednarodne operacije na Ministrstvu za obrambo do neke mere še sistemsko urejena prek mehanizma civilnih funkcionalnih strokovnjakov⁴, pa glede napotitev civilnih oseb na misije mednarodnih organizacij, in sicer OVSE, OZN ter EU, ni nikakršnega sistemskega mehanizma. Veliko primerljivih držav, na primer Češka, ima za izvajanje in usklajevanje omenjenih napotitev posebni organ na ministrstvu za zunanje zadeve. Slovenija slovenskih predstavnikov v omenjene organizacije ne pošilja, čeprav je na voljo veliko ustreznih mest. Omenjene organizacije posameznikom, ki jih na misije pošilja država članica, na dan večinoma dodeljujejo od 80 do 120 evrov dodatka (per diem). Omenjeni način napotitev Sloveniji ne bi predstavljal velikih stroškov oziroma bi bili zanemarljivi v primerjavi z informacijami, ki bi jih naša država od omenjenih posameznikov lahko pridobivala,

HELIKOPTER SLOVENSKE VOJSKE V BAZI VILLAGGIO ITALIA V PEČI, KJER JE NASTANJENA VEČINA PRIPADNIKOV SLOVENSKEGA KONTINGENTA

in z neprecenljivim kadrovskim izpopolnjevanjem, saj bi se posamezniki z novim znanjem večinoma kmalu vrnili v organe javne uprave. Poleg tega bi posamezniki z izkušnjami v mednarodnih organizacijah tudi lažje in uspešneje kandidirali na razpisih za zaposlitev na sedežih mednarodnih organizacij, kar bi bila s sistemskega vidika ponovno prednost za Slovenijo. Omenjene napotitve so v končni fazi s sistemskega vidika pomembne tudi zaradi pozitivnih makroekonomskih finančnih učinkov, saj bi tako slovenski državljani pridobivali dodatna sredstva iz mednarodnih organizacij. Dejstvo je tudi, da v Sloveniji ni niti centralne in ažurne evidence, da bi lahko vedeli, koliko naših državljanov dela in v katerih organizacijah so. Zdi se, da mehanizem za napotitve na mednarodne misije do danes še ni bil sistemsko urejen, ker na Ministrstvu za zunanje zadeve že samo težko popolnjuje svoja mesta v tujini, zato posamezniki z omenjenega ministrstva, ki bi morali biti vodilno za napotitve posameznikov na mednarodne misije, ne vidi-jo zanimanja za ureditev omenjenega področja. ■

MAG. MARKO ČEHOVIN

Mag. Marko Čehovin je uslužbenec Direktorata za obrambno politiko Ministrstva za obrambo RS. Od januarja do julija 2015 je bil posebni svetovalec poveljnika v operaciji Kforja, od maja 2010 do januarja 2011 pa civilni svetovalec poveljnika Natovega poveljstva v Skopju.

SLAPOVI MIRUŠA V OSREDNJEM DELU KOSOVA Z NASPROTIJEM MED NARAVO IN ČLOVEKOM

GLAVNA SPREHAJALNA ULICA V PRIŠTINI - BULEVARDI NENE TEREZA

¹ To je bilo šele drugič, da smo v katero koli operacijo napotili brigadirja. Od maja 2010 do januarja 2011 smo popolnjevali mesto poveljnika Natovega poveljstva v Skopju.

² Državni zbor in vlada RS sta julija 2010 sprejela Smernice za delovanje RS do Zahodnega Balkana in Deklaracijo o Zahodnem Balkanu.

³ Blagovna menjava Kosova s Slovenijo je bila leta 2014 84 milijonov evrov, pri čemer je uvoz blaga iz Slovenije predstavljal kar 83 milijonov, to pa Kosovo z 2,5-odstotnim deležem uvršča na enajsto mesto med vsemi trgovinskimi partnericami. Po tujih neposrednih naložbah v obdobju 2003–2014 je bila Slovenija s 171 milijoni evrov na tretjem mestu za Avstrijo in Hrvaško.

⁴ Po eni strani je napotitev vojaških oseb v Kfor v petnajstih letih že postala rutina, po drugi strani pa je Slovenija prvega civilnega pripadnika v Kfor napotila šele januarja 2014 (če ne upoštevamo pripadnikov nacionalne obveščevalne celice) na mesto posebnega svetovalca poveljnika Kforja v pisarno političnega svetovalca poveljnika Kforja.

CISOR IZVEDEL MEDNARODNO TEKMOVANJE PODČASTNIKOV REZERVNE SESTAVE

V Vipavi je od 3. do 7. junija potekalo mednarodno tekmovanje podčastnikov rezervne sestave, organiziralo pa ga je Mednarodno združenje podčastnikov rezervne sestave (CISOR), ki deluje v okviru Zveze slovenskih častnikov.

Besedilo: višji praporščak Tomaž Lavtižar, predsednik CISOR
Fotografije: CISOR

Mednarodno združenje podčastnikov rezervne sestave je organizacija, v katero so vključeni podčastniki rezervne sestave iz dvanajstih evropskih držav. Ustanovljena je bila 1. junija 1963 v pomorski bazi Toulon v Franciji z ratifikacijo navzočih podčastnikov Belgije, Luksemburga, Nemčije, Švice in Francije. Slovenija, ki trenutno v dvoletnem mandatu od leta 2014 do 2016 predseduje CISOR-ju, je postala polnopravna članica združenja 17. aprila 2009.

Lani sta potekala kongres CISOR-ja v kadehnici v Mariboru in sestanek predsedstva Natovega centra odličnosti za gorsko bojevanje v Poljčah, letos pa od 2. do 7. junija tekmovanje v vojaških disciplinah v vojašnici Vipava in njeni okolici. Tekmovanje rezervnih podčastnikov je ena izmed zelo pomembnih aktivnosti, ki krepi športni duh in prijateljstvo, poleg tega podčastniki iz različnih držav pridobivajo izkušnje v različnih disciplinah.

Tekmovanja v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi in njeni okolici se je udeležilo 54 tekmovalcev iz desetih držav. Gre za tekmovanje v osmih vojaških veščinah, in sicer v premagovanju Natovih vojaških ovir, orientacijskem teku, krosu, metu bombe, streljanju z avtomatsko puško in pištolo, v biatlonu ter plavanju s premagovanjem vodnih ovir.

Tekmovalci so bili zelo zadovoljni z namestitvijo in hrano v vojašnici, s poligoni ter streliščem, na katerem so potekala tekmovanja, s prevozi in tudi z organizacijo tekmovanja. Za organizacijo so poskrbeli člani ZSC in pripadniki PPRS SV s pomočjo stalne sestave SV. Slovenska vojska nam je v okviru medsebojnega sodelovanja z ZSC zagotovila nastanitev, intendantske storitve in logistično podporo. Intendantski del je CISOR plačal s svojim denarjem.

Tekmovalce je Vipava navdušila in spoznali so prijetno okolico ter prijazne domačine. Sladoled, pivo in vipavsko vino so jim bili boljši kot v domovini.

Slovesno odprtje je bilo 3. junija v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi s postrojem vseh tekmovalcev in spremljevalcev, slavnostnim nagovorom ter odprtjem tekmovanja načelnika Generalštaba SV generalmajorja dr. Andreja Ostermana in krajšim kulturnim programom.

Slovesna razglasitev rezultatov, podelitev kolajn in pokalov ter sklepni del tekmovanja so potekali 6. junija prav tako v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi.

Zapise in fotografske utrinke si lahko ogledate na spletnih straneh www.cisor.info in www.ZSC.si. ■

Kot ste lahko prebrali v prejšnjih številkah revije, slovenski pripadniki na Kosovu poleg čete India in Kilo ter skupin LMT sestavljajo tudi nacionalni podporni element v Peči, nekaj pa jih opravlja delo v poveljstvu operacije Kforja v Prištini. Pomemben del kontingenta sta psiholog in pastoralni asistent, ki sta podpora tako poveljniškemu kadru kot pripadnikom na misiji. Zadnji prispevek o delu 30. slovenskega kontingenta na Kosovu v reviji SV je namenjen prav njim.

NE SMEŠ BITI SLABE VOLJE

Še pred odhodom iz baze Villaggio Italia sem se srečala z majorjem Simonom Lindičem, namestnikom poveljnika slovenskega kontingenta in načelnikom S3 v multinacionalni bojni skupini Zahod. »Delo v mednarodnem okolju je zanimivo, kajti ob sebi imaš štiri narodnosti, štiri tipe ljudi, štiri različne navade, štiri vrste miselnosti.« Ob vprašanju, kako mu je uspelo oblikovati skupino, ki deluje dobro, pove, da je pomembno, da nisi slabe volje. »Če spoštujete ljudi in jim daš vedeti, da so pomembni in dobro delajo, poleg tega pa organiziraš kakšen športni dogodek, je vse mogoče in predvsem se dela brez slabe volje. Mi se imamo vedno dobro, tudi če delamo 15 ur na dan, tako da ne mine dan, da ne bi našli časa za smeh.«

Kot je poudaril, je delo tu podobno delu poveljnika voda ali čete. »Ti nalogi sem že opravljal na misiji. Tudi v poveljstvu nacionalnega podpornega elementa poskušamo delovati tako, da širimo informacije, ljudi pohvalimo, če nekaj dobrega naredijo, in organiziramo kakšno stvar. Pomembno je, da se ljudje čutijo del skupine, da niso le številke.« Dodal je, da moraš predvsem biti človek in hkrati strokoven. Svoje naloge načelnika je opravljal strokovno, saj, kot pravi, če tega ne opravljaš tako, delaš slabo sebi, Slovenski vojski in vsem skupaj. »Tu imaš svoji četi, zato moraš po najboljših močeh za vse, tudi za njih, čim bolj načrtovati operativno delovanje in omogočiti najboljše razmere za usposabljanje za vse.« Kot načelnik je imel nalogo načrtovati delovanje čet, ob izrednih nalogah pa je njegov oddelek vodil načrtovanje delovanja in pripravljaval analizo nalog.

Ko sem ga vprašala, kaj si bo zapomnil ob odhodu domov, je takoj odgovoril: »Dobre odnose v kontingentu in bojni skupini.« Preden sem se poslovila, sem ga za šalo vprašala, ali se naslednjič vidiva na Kosovu, ko bo v vlogi poveljnika kontingenta, pa se je le zasmejal.

DRUGI DEL MISIJE JE ZA PSIHOLOGA VEČJI IZZIV

Še pred odhodom na misijo vojake med usposabljanjem spremlja psiholog, ki je tudi na misiji. Po začetnem spoznavanju vojakov, ki so del kontingenta, sledi opazovanje psihosocialnega vzdušja, potekajo predavanja za vojake in poveljujoče, opozori pa se jih še na možnost izpostavljenosti stresnim razmeram in kaj pomeni odhod na misijo. »Predvsem predstavimo možne primere, kako se odzivajo družinski člani, kaj se dogaja in kaj lahko pričakujejo,« pove

MED PRIPADNIKI SV NA KOSOVU

Pred vami je še zadnji del reportaže obiska v slovenskem kontingentu Kforja 30, ki je svoje delovanje na Kosovu končal aprila. Ko se v mislih vrneš v tisti čas, ki je vsem prinesel nove izkušnje, spoznanja, vedenja in znanje, v čas, ki jih je prisilil ozreti se vase, sobivati s sovojaki in biti stran od ljubljenskih, je opazen odmik od dogajanja. Drugače vidiš stvari, drugače jih čutiš. Ko pišem te besede, so se morebitne strasti že umirile, življenje postaja običajno in slabo je pozabljeno. Lepi in hudomušni spomini ostajajo, predvsem pa na ljudi, ki so bili del mojega obiska pri njih. Tokrat predstavljam še elemente kontingenta, o katerih redko slišimo, vendar so pomemben del, da lahko življenje na Kosovu poteka čim bolj brez težav.

Besedilo: Nataša Oblak
Fotografije: Ferdo Strgar in Marko Richter

višja vojaška uslužbenka XII. razreda Nika Kavšek, ki je zaposlena v vojaški zdravstveni enoti. »Psihologa menjamo na tri mesece, tako da sem z vojaki zadnje tromesečje misije, kar je za psihologa malo večji izziv, predvsem, ker so ljudje že malo naveličani in utrujeni, pojavlja se vedno več sporov med ekipami ter posamezniki, začnejo se tudi dolgočasiti,« pove. »Ko se to zgodi, moraš predvsem zavzeti nevtralen položaj in predstaviti pozitivne vidike, saj vsaka stran gleda le negativno, mi, psihologi, pa drugače vidimo stvari.« Vključenost v priprave kontingenta za misijo je, kot pravi, omogočila precej večji vpogled v delovanje kontingenta. »Poleg tega menim, da bi morali na pomembnih dolžnostih, pri tem mislim na LMT, opraviti nekaj podobnega, kot je izbor oziroma preverjanje skupine.«

Dodala je, da se premalo poudarka name- ni temu, katero dolžnost nekdo opravlja. »Dobro je, da je vsaj eden v skupini iz generacije, ki pozna razmere v nekdanji Jugoslaviji in obvlada jezik, čeprav so poleg prevajalci.« Kot je poudarila, je pomembno, da člani skupin LMT poznajo odnose med prebivalstvom, so komunikativni, razumejo politične in gospodarske razmere ter so splošno razgledani. »Lahko je namreč odlično usposobljen za delo v domovini in ga tudi izvrstno opravlja, vendar pa so za to nalogo pomembne posebne odlike. Kot psihologinja se pogosto pridružim pripadnikom na delovnih nalogah, saj tako dobim vpogled, tudi če se ne pogovarjam z njimi o tem, kaj vsaka naloga zahteva.« Pomembno je, da vojaki vedo, da če imajo težave in potrebujejo pogovor, to ostane zaupno.

»Najprej pomoč poiščejo pri sovojakih, kar je mogoče prav ali ne, vendar pa se, ko se začnejo pogovarjati s menoj, vzpostavi zaupanje. Z njimi pretehtaš dobro in slabo. Ne odločaš se namesto njih, temveč jim pomagaš, da se sami odločijo.«

V DRUŽBI HELIKOPTERSKE POSADKE

Zadnje dneve svojega bivanja na Kosovu sem preživela s pripadniki vojaške policije, NPE in helikopterske posadke. »Čakamo te,« se zasliši, ko svoje stvari po stopnicah nosim do avtomobila vojaške policije. Iz baze Villaggio Italia smo se namreč zjutraj odpravili v letalsko bazo Kforja Bondstil, ki je približno 30 kilometrov južno od Prištine. Pripadniki 15. polka vojaškega letalstva s helikopterji bell 412 in cougar

zagotavljajo helikoptersko podporo poveljstvu Kforja v Prištini. Skozi okno sem opazovala pokrajino, potem pa le vprašala, kar me je mučilo vas čas mojega bivanja na Kosovu. »Koliko vas je tu?« »Le trije.« Ekipo so sestavljali nadesetnik Daniel Lipar, desetnica Urška Držanič in desetnik Janez Martnik. Njihove naloge so obsegale nadzor vojaških oseb in prometa. »Naloge dobivamo tudi z italijanske strani in opravljamo skupne patrulje s karabinjerji,« pove nadesetnik Daniel Lipar. Izzivi, kot doda, so bili predvsem vzpostaviti sistem dela in zagotavljati patruljo s tremi pripadniki ter hkrati opravljati strokovne naloge. »Smo le trije, zato ne moremo zagotoviti normalnega dela. Delamo tudi po delovnem času in pokrivalo patrulje sedem dni na teden. Rad bi opozoril, da bi za osnovno

12-urno delo potrebovali vsaj štiri pripadnike in vodjo skupine, da bi lahko zagotovili nemoteno delo ter počitek, ki ga zahteva zakonodaja Slovenske vojske. Menim, da bi morali v naslednjih kontingentih biti štiri pripadniki in vodja skupine, tako da bi lahko zagotovili nemoteno osemurno delo in počitek.« Kljub napornemu urniku jim je uspelo obdržati nasmeš na obrazu in tudi naša pot je minila ob veliko smeha. Ko smo se pripeljali v Bondstil, me je že čakala helikopterska posadka, ki pa mi je dala dovolj časa, da sem opravila kratek pogovor pred letom v Prištino. Letalci opravljajo rotacije na dva meseca, v bazi pa je sedem letalcev in dva logista. Njihove naloge obsegajo prevoz pomembnih ljudi, izvidovanje, gašenje požarov in usposabljanje vojakov za hitro posredovanje. Ob prihodu

mora posadka pred začetkom opravljanja nalog opraviti certifikacijo, kar pomeni, da gre skozi standardne operativne postopke in pravila letenja na Kosovu. Naloge opravljajo na Kosovu, letijo pa tudi v sosednje države, tako da opravijo več kot 50 ur na leta. »Nataša, gremo,« se zasliši, uspe mi še pomahati vojaškemu policistom in že sem ob helikopterju. Z njim sem poletela proti Šar Planini, ker je posadka izvajala zunajletališke pristanke v visokogorju in nizko letenje. Lagala bi, če bi dejala, da me je bilo strah, predvsem pa sem jih občudovala, kako so izvajali manever pristajanja med drevesi in ob skalnati steni. »Ali te je kaj strah?« se je zaslišalo skozi slušalke. »Prav nič,« se zasmejim in neudrudno pritiskam na sprožilec fotoaparata. Kar malo mi je bilo žal, ko smo odleteli proti Prištini, vendar pa

so morali na naslednjo nalogo in tako smo se kmalu poslovili.

PRVI MESEC JE POLN IZZIVOV

Ob prihodu v bazo Film City sem se naprej srečala s stotnikom Davorinom Volgemutom, poveljnikom nacionalne podporne enote. »Moja naloga je poskrbeti za logistične zadeve, torej od priprav v Sloveniji do umika na območje delovanja. Podpirati moram vse enote na vseh lokacijah v času delovanja in skrbeti za premik v Slovenijo.« Kot je dejal, je bil največji izziv obisk predsednika vlade, kajti treba je bilo poskrbeti za varnost. »Gre predvsem za zagotavljanje premikov visokih obiskov, saj moraš imeti možnost izbire premika po zraku ali v koloni po cestah, časovnica mora biti usklajena, urediti moraš dostope v baze in poskrbeti za namestitve, prostore ter hrano. To je kar izziv,« se zasmeji. Zdaj je na tretji misiji. Prej je bil dvakrat v logistiki, prav tako v domovini opravlja naloge na logističnem področju, zato mu je to delo znano. »Svojemu nasledniku bi svetoval, da se mora pripraviti na prvi mesec delovanja, saj je poln izzivov. Tega se ne smeš ustrašiti, moraš iti naprej in potem po prvem oziroma drugem mesecu vidiš, da so zadeve preproste, moraš pa biti malo iznajdljiv in imeti dobro ekipo.« Posloviva se, saj je moral naprej opravljati naloge, pridružila pa se mi je majorka Bernarda Volčanjk Perčič, ki je opravljala naloge v Združenem operativnem centru. »Delo je zelo zanimivo, saj je naš center središče, v katerem se zbirajo informacije o tem, kaj se dogaja na terenu, potem pa te informacije zberemo in naredimo skupno operativno sliko, ki je na voljo. V centru je približno 25 ljudi, smo pa iz 14 držav, kar mi je zelo všeč, poleg tega sem tam po naključju edina Slovenka in ženska. Delo je zelo zanimivo in dinamično, vsi smo različni že kot ljudje, potem še kot vojaki, vendar nas to ne ovira, ker vemo, kaj je naš namen.« Njeno delo je trajalo 12 ur podnevi ali ponoči. ■

PODPOLKOVNIK BOŠTJAN BAŠ, POVELJNIK 30. KONTINGENTA SV NA KOSOVU:

Kot poveljniku kontingenta mi je bilo zelo pomembno, da so bile naše zmogljivosti polno operativne ves čas našega delovanja in da so vsi pripadniki kontingenta delovali kot celota za doseg skupnega cilja. Naloge so bile opravljene tako, kot se je od nas tudi pričakovalo. Pripadniki Slovenske vojske in civilni funkcionalni strokovnjaki so vseskozi vzdrževali visoko raven zavedanja o razmerah na Kosovu. Posebna pozornost je bila namenjena tudi medsebojnemu odnosom in dobremu psihosocialnemu vzdušju v kontingentu. Verjamem, da nam je uspelo. Ves čas našega delovanja v operaciji Joint Enterprise smo imeli odlično logistično in moralno podporo Združenega operativnega centra. Iskrena hvala vsem, ki ste nam pomagali, da smo lahko uspešno opravili svoje poslanstvo. Še posebej hvala pripadnikom kontingenta za profesionalen odnos in vrhunsko opravljeno delo.

Za potrebe Slovenske vojske

ZAPOSLIMO

kandidate za poklicnega vojaka.

Splošni pogoji:

- državljanstvo Republike Slovenije,
- zdravstvena sposobnost za opravljanje vojaške službe,
- najmanj srednja poklicna izobrazba,
- starost do 25 let (na dan oddaje vloge).

Informacije:

Sektor za vojaške zadeve
Vojkova 55/a, 1000 Ljubljana
in vse uprave za obrambo v
Republiki Sloveniji

Dodatne informacije dobite na www.postanivojak.si
lahko nam tudi pišete na naborna.pisarna@mors.si
Spoznajte življenje in delo slovenskega vojaka!

POČEK OBISKALO VEČ KOT 1500 LJUDI

13. junija je Slovenska vojska na osrednjem vadišču SV širši javnosti predstavila svoje enote in ponudila ogled vadišča, da je predstavila aktivnosti, ki jih tam izvaja. Do 17. ure so si obiskovalci lahko ogledali oborožitev in opremo, prikaz streljanja s pehotno oborožitvijo, delo z neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi ter predstavitev uničevanja minskoeksplozivnih sredstev in streliva, prav tako pa so se lahko peljali z vojaškimi vozili. Ob tej priložnosti sta državni sekretar na Ministrstvu za obrambo mag. Miloš Bizjak in občinski svetnik občine Postojna Goran Blaško na novinarski konferenci predstavila delo koordinacijske skupine za izvajanje dogovora med Ministrstvom za obrambo in občino Postojna.

Besedilo: Nataša Oblak

Fotografije: desetnik Daniel Mlakar in Nataša Oblak

Slovenska vojska je letos prvič odprla vrata na osrednjem vojaškem vadišču Poček, s čimer je želela predstaviti svoje aktivnosti, smeri razvoja na vadišču in svoje sodelovanje v tem okolju. Obiskovalcem je ponudila devet delovnih točk, na katerih so lahko spoznavali delo in življenje vojakov. Na Bilah so tako videli taborni prostor Gloria in tehnični zbor vozil Slovenske vojske, predstavitev vadišča skozi zgodovino,

prikaz varstva okolja v Slovenski vojski s podarkom na terenskem usposabljanju in koncept sistema obveščanja javnosti, poleg tega so lahko poskusili tudi hrano. Od tam so srečni izžrebanci poleteli s helikopterjem Slovenske vojske.

Na delovni točki na Baču so pripadniki SV prikazali streljanje s pehotno oborožitvijo, ki se uporablja v Slovenski vojski, prav tako so se lahko obiskovalci preizkusili v streljanju

z vojaško puško M-48. Na voljo so bile tudi simulacijske igre. Na četrti delovni točki je potekal prikaz dela z minskoeksplozivnimi sredstvi in strelivom, prikazano pa je bilo še skupno usposabljanje Slovenske vojske in vojske Združenih držav Amerike. Naslednja delovna točka je bila v mestu, kjer so obiskovalci lahko videli navpičen manever z uporabo helikopterja, in sicer spust po tanki vrvi, ter prikaz delovanja specialnih enot. Enota

PEST je obiskovalcem prikazala zajetje osumljenih z uporabo službenega psa. Šesta delovna točka je bila namenjena ljubiteljem težkih vojaških vozil, saj je sledil prikaz streljanja s tankom in valukom, na sedmi točki pa je bila ponujena možnost vožnje s tankom, svarunom ter valukom. Na osmi delovni točki je bilo predstavljeno delo artilerijske poveljniške enote in laboratorija za odkrivanje bojnih strupov, na Rakitniku, kjer je bila

deveta delovna točka, pa so bili razstavljeni bell 412, pilatus PC-6 in ultralahka letala.

MO SI PRIZADEVA IZVAJANJE VAJ PRILAGODITI AKTIVNOSTIM V OBČINI

Ob dnevu odprtih vrat na OSVAD Poček je potekala tudi novinarska konferenca, na kateri sta državni sekretar na Ministrstvu za obrambo mag. Miloš Bizjak in občinski

svetnik občine Postojna Goran Blaško predstavila delo koordinacijske skupine za izvajanje dogovora o uskladitvi interesov glede uporabe in upravljanja vojaške infrastrukture v občini Postojna. Ta je v zdajšnji sestavi začela delovati konec lanskega leta in v zadnjih mesecih je opazen precejšen napredek. Mag. Bizjak je opozoril na pomen Počka kot osrednjega vadišča za usposabljanje pripadnikov Slovenske vojske, saj le pripravljena

in usposobljena vojska lahko opravlja svoje naloge skladno z zakonom in je odzivna tako pri izvajanju vojaških nalog kot nalog v sistemu zaščite in reševanja. »Vadišče Poček je edino strelišče Slovenske vojske, ki zagotavlja ustrezno strelsko usposobljenost pripadnikov SV, pri čemer pa se zavedamo, da

so aktivnosti na vadišču za prebivalce lahko moteče, zato so naše aktivnosti v zadnjem času tako naravnane, da bi se lokalnemu prebivalstvu, ki meji na vadišče, čim bolj približali.« Ministrstvo za obrambo si kljub zmanjšanju obrambnega proračuna prizadeva čim več vlagati v komunalno infrastrukturo v

bližini vadišča, je poudaril državni sekretar in dodal, da je ministrstvo do zdaj v lokalno skupnost vložilo približno 3,7 milijona evrov. Od tega je 1,6 milijona evrov na podlagi neposrednega dogovora z občino Postojna, drugo pa v obliki neodplačnega prenosa nepremičnin. Omenil je tudi raziskave

o vplivu aktivnosti Slovenske vojske na vadišču na okolje, zanje pa je bilo do zdaj namenjenih 700.000 evrov. Rezultati raziskav so pokazali, da je del območja onesnažen s svincom. »Gre za del, ki ga je predvsem do leta 1980 uporabljala nekdanja Jugoslovanska vojska, pripadniki Slovenske vojske pa

poskušajo onesnaženost zmanjšati s pogozdovanjem območij.« Svetnik občine Postojna Goran Pleško je dejal, da so oblikovali posvetovalno skupino, ki vključuje zainteresirane skupine javnosti v ureditev odnosov s Slovensko vojsko in Ministrstvom za obrambo, dogovore,

sklenjene v skupini, pa posredujejo koordinacijski skupini. Izpostavil je vprašanje nadomestil okoliškim prebivalcem in poudaril, da se zavzemajo za sistemsko ureditev vprašanja. Ministrstvo za obrambo to vprašanje preučuje in bo predlagalo ustrezno rešitev tudi na podlagi preučitve ureditev v sosednjih državah. ■

Rada sem vojakinja

Na njej najprej opaziš nasmeh. Skoraj ni bilo trenutka med pogovorom, ko se ni smejala. Redki so ljudje, ki znaajo tako pozitivno gledati na življenje, čeprav je včasih hudo. »Večni optimist z izkušnjami,« se med smehom opiše in s fotografom sva se strinjala, da je delati s tako pozitivnim človekom pravi užitek. Petindvajsetletna vojakinja Kristina Peskovič je po transformaciji postala oddelčna strelka v 10. pehotni četi v 1. brigadi, ki deluje v novomeški vojašnici. To je zgodba o njej.

Besedilo: Nataša Oblak
Fotografije: Bruno Toič in osebni arhiv

S pridihom šentjernejskih korenin rojena Novomeščanka je po končani osnovni šoli pot nadaljevala v smeri vrtnarskega tehnika, letos pa je končala prvi letnik Visoke šole za upravljanje podeželja in krajine. »Čeprav me zanima narava, me je od malega privlačil tudi poklic policista ali vojaka, predvsem zaradi športa, ki ga je v tem poklicu veliko, in seveda streljanja,« pove. »Streljanja?« jo vprašam. Nasmehi se mojemu pogledu in pove, da je streljanja v njeni družini veliko, saj je bil ded odličen strelec in tudi njen oče je uporabljal enako puško, kot jo danes ona kot oddelčna strelka. »Pred manj kot letom dni sem zadolžila M76, prej pa smo imeli F2000. Z očetom sva se šalila, da mogoče streljam s puško, ki jo je imel tudi on, ko je služil vojaški rok.« Svojo pot v Slovenski vojski je začela leta 2009, ko se je prijavila na prostovoljno služenje. »Že naslednji dan po oddaji prošnje so me poklicali z ministrstva. Ni mi preostalo drugega, kot da povem staršem, in že sem bila v vojašnici. Jaz ne bi bila jaz,

če ne bi že prvi dan imela težav,« se nasmeji. »Ko smo odhajali zadolževati opremo v Roje, so nam posebej naročili, naj prej odidemo na stranišče, saj se ne bomo ustavljali do Ljubljane. Kot nalašč sem morala na stranišče pet minut po tistem, ko smo se odpeljali. Kolkor časa je šlo, sem zdržala, potem pa je bilo že zelo hudo. Fantje so mi prigovarjali, naj vendar rečem nadrejenim, da se ustavimo. Ni mi preostalo drugega, kot da dvignem roko. Tako sem že prvi dan dobila piko,« pove v smehu. »Mislim, da je bil tretji ali četrti dan, ko smo imeli postroj, vadili pa smo položaj za streljanje. Ko tako stojimo, me inštruktor pokliče k sebi, in me vpraša, katera noga je moja najljubša. Malo ga čudno pogledam in odgovorim, ker ne znam biti tiho, da leva, ker sem tudi jaz 'leva'. Soborci so se začeli hihitati, inštruktor pa mi je ukazal, naj sezujem levi škorenj, in vanj sem morala vreči žvečilni gumi, tako da sem z njim preživela ves dan.« Ko se nehamo smejeti, pove, da je s kar nekaj stvarmi nehotne imela težave, vendar se vedno drži tega, da je bolje, da se smeji njej, kot da so vsi resni. »Sem oseba, ki vse pove tako, kot čuti, včasih tudi v svojo škodo, vendar sem se v letih službe naučila postaviti se zase.« Po končanem prostovoljnem služenju je minilo skoraj leto dni, ko se je odločila in se zaposlila v Slovenski vojski. »Svojo pot sem začela v cerkljanski vojašnici, kjer sem bila na prijavnici in v varnostno nadzornem centru, v katerem sem opravljala nadzor nad kamerami in alarmi v vojašnici.«

Po transformaciji jo je pot vodila nazaj v Novo mesto, kjer je zasedla položaj oddelčne strelke. »Tukaj sem zadovoljna in tudi kolektiv je zelo v redu. Poslali so me na tečaj v Ljubljano, kjer sem ugotovila, da ne znam skoraj ničesar. Manjkalo mi je znanje taktike in nisem poznala vseh vojaških predmetov, ki smo jih morali v igrah opazovanja predmetov opisovati prek optike,« pove in doda, da so tečaji za to, da se tudi kaj naučiš, tako da je hitro osvojila znanje, ki ga potrebuje. »Bilo je nekaj maskiranja tako sebe kot položajev, izvedli smo streljanja in hitrostno streljanje, vendar pa mi je bilo najbolj všeč iskanje predmetov.« Ko jo vprašam, kaj ji je predstavljal največji izziv, pove, da je bilo računanje s tablicami. »Pri streljanju je pomembno tudi pravilno dihanje. Meni je stari oče dejal, da veliko boljše streljaš, če vdihneš, izdihneš, nameriš, vdihneš, na pol izdihneš in prožiš. Tako je telo pri strelu z ostrostrelno puško manj napeto,« razloži. Ko jo vprašam, koga posluša, se nasmeji in odgovori: »Starrega očeta, seveda.« Ko spregovoriva o željah za prihodnost, je to predvsem končanje fakultete in nato nadaljevanje šolanja na častniški šoli. »Če ne bo šlo, ne bo. Tudi vojakinja sem rada.«

BREZ POMOČI STARŠEV IN PARTNERJA BI BILO TEŽE

S partnerjem sta se spoznala, ko je že hodila v vojaških škojih. »Vedel je, kako rada imam ta poklic, tako da nikoli nisem šla težko na teren. Zdaj, ko imava sina, ki zahteva kar veliko pozornosti, je malo težje, saj morava usklajevati urnike. Jaz hodim tudi na fakulteto in predavanja so popoldne, tako da brez pomoči mame, ki včasih pazi najinega sina Brina, ne bi šlo.« Kljub vsemu najde čas za šport in že od 15. leta se ukvarja s softballom. »Čez dober teden grem z reprezentanco na Norveško, kjer bom nastopila na evropskem prvenstvu. Rada imam ta šport. Ko sem prvič prijela v roke kij in si nadela rokavico, sem vedela, da je to to,« se zasmeji. Rada hodi v hribe in kolesari, med letošnjim dopustom pa bo šla na Triglav ter kolesarila na Krku. »Kaj potrebuješ več v življenju? Tudi tako pridobiš spomine in se imaš lepo, čeprav vem, da mi bo na vzponu čez Delnice zelo hudo,« se zasmeji. ■

VAJA ZAŠČITE IN REŠEVANJA IPA CAMPEX 2015 V MAKEDONIJI

Od 15. do 19. junija je v Skopju v Makedoniji potekala terenska vaja IPA Campex 2015. Scenarij vaje je predvideval rušilni potres, ki prizadene Skopje in okolico, zaradi česar Makedonija zaprosi za mednarodno pomoč. Na vaji, ki se je osredotočala na postavitve začasne namestitvene baze za evakuirane ljudi po potresu, je sodelovalo 191 reševalcev in strokovnjakov iz devetih držav.

Besedilo: Luka Duh, URSZR
Fotografije: Lucija Jereb, URSZR

Vajo IPA Campex 2015 je v okviru programa Evropske unije IPA (instrument predpristopne pomoči) za krepitev sodelovanja z državami kandidatkami in morebitnimi kandidatkami na področju civilne zaščite – faza 2 (program IPA CZ 2) organizirala Uprava RS za zaščito in reševanje (URSZR) v sodelovanju s konzorcijskimi partnerji iz Nemčije, Italije, Švedske in Hrvaške ter z Direktoratom Republike Makedonije za zaščito in reševanje (DRMZR). Glavni namen vaje bil vaditi postopke usklajevanja v okviru mehanizma Evropske unije na področju civilne zaščite (v nadaljevanju mehanizem) ob veliki nesreči s pomočjo njegovih orodij, kot sta Center za usklajevanje nujnega odziva (Emergency Response and Coordination Centre – ERCC) in enota civilne zaščite (EU Civil Protection Team – EUCPT). Vaja je reševalnim enotam iz partnerskih držav projekta IPA CZ 2 omogočala, da preizkusijo svoje postopke aktivacije, mobilizacije in pošiljanja enot na prizadeta območja v drugi državi. Postopki na vaji so bili osredotočeni na sodelovanje in usklajevanje enot z lokalnimi ter nacionalnimi oblastmi prizadete države (štab za

zaščito in reševanje Republike Makedonije, lokalno vodstvo namestitvene baze) ter EUCPT. Poleg naštetega je bil namen vaje tudi opozoriti na pomembnost tematike postavitve baze za začasno namestitve evakuiranih ljudi in preizkusiti usposobljenost in znanje enot iz držav Zahodnega Balkana in Turčije s tega področja. Gre za zelo pomembno temo s področja civilne zaščite, kar se je pokazalo tudi ob zadnjih velikih nesrečah v Evropi in svetu. Vzemimo le primer iz naše bližine, in sicer je potres z magnitudo 6,3 aprila 2009 prizadel mesto l'Aquila v Italiji. Takrat je italijanska civilna zaščita iz prizadetega mesta evakuirala 67.000 ljudi, za tiste brez domov pa je postavila 6000 šotorov v 170 namestitvenih bazah oziroma centrih. Načrtovanje, postavitve in upravljanje takšnih centrov so predstavljali izjemno organizacijsko in logistično nalogo za italijansko civilno zaščito, ki pa si je skozi odziv na to nesrečo pridobila dragocene izkušnje. Na podlagi teh izkušenj sta bila delno oblikovana tudi struktura in scenarij vaje IPA Campex 2015. Scenarij vaje v Makedoniji je temeljil na potresu, ki 13. junija prizadene Skopje, Kumanovo in več bližnjih naselij. Prizadetih je približno

500.000 prebivalcev, od tega je 2300 ranjenih in približno 1000 mrtvih. Porušeno je več sto objektov, večina preostalih pa ni primerna za bivanje. Republika Makedonija 13. junija prek mehanizma zaprosi za mednarodno pomoč v obliki enot za iskanje in reševanje, ki bi pomagale lokalnim reševalnim enotam. Po potresu je več tisoč ljudi ostalo brez doma, zato potrebujejo začasno namestitve. Lokalna civilna zaščita in makedonski Rdeči križ v okolici Skopja vzpostavita pet namestitvenih kampov za približno 10.000 prebivalcev. To ni dovolj za namestitve vseh evakuirancev, zato se Republika Makedonija 15. junija odloči, da prek mehanizma pošlje drugo zaprosilo, v katerem prosi za zmogljivosti za začasno namestitve evakuiranega prebivalstva. Države Zahodnega Balkana in Turčija Makedoniji ponudijo pomoč v obliki enot za vzpostavitev začasnih namestitvev, nujne medicinske pomoči in ekip za usklajevanje.

Vaja IPA Campex 2015 se je začela v ponedeljek, 15. junija, s štabnim delom, na katerem se je preigral prav scenarij zaprosila za pomoč, ki ga je Makedonija poslala prek ERCC. Center za usklajevanje nujnega odziva je svojo vlogo odigral iz Bruslja, vsa komunikacija pa je potekala po telefonih in elektronski pošti. ERCC je zaprosilo in prvo poročilo o razmerah v Makedoniji posredovalo državam, ki so sodelovale na vaji. Države, ki so prejele prošnjo za pomoč, so prek nacionalnih štabov in državnih centrov za obveščanje poslane ponudbe za pomoč Makedoniji skupaj s seznama opreme in enot. Ta je ponudbe uradno sprejela in odobrila njihov prihod v državo.

Na vaji je sodelovalo 191 reševalcev in strokovnjakov, ki so prišli iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Italije, s Kosova, iz Makedonije, Nemčije, Srbije in Turčije. Skupaj so na vajo prišli z 41 vozili, 65 šotori, mobilnimi kuhinjama, poljsko bolnišnico in več 100 kosi druge opreme za postavitve namestitvene baze, in sicer s posteljami, mizami, klopmi, generatorji, medicinsko opremo itn. Enote so z vozili in opremo prispele v Makedonijo v torek, 16. junija, popoldne. Najprej so se registrirale v sprejemnem centru (RDC), ki sta ga skupaj organizirala DRMZR in EUCPT, nato pa so bile

napotene v Vizbegovo, kjer je bila predvidena lokacija za vzpostavitev namestitvene baze. Nekdanje vojaško skladišče Vizbegovo, ki je pet kilometrov severno od Skopja in je zdaj v lasti DRMZR, je s 30.000 m² zagotavljalo dovolj prostora za postavitve baze operacij za enote (Base of Operations – BoO) in namestitvene baze za evakuirance. Po prihodu enot na lokacijo se je vodstvo enot sestalo z EUCPT in predstavniki makedonske civilne zaščite. Skupaj so najprej oblikovali vodstvo baze, ki ga je vodila predstavnica nacionalne civilne zaščite, nato pa so začeli načrtovati, saj so dobili informacijo, da se naslednji dan predvideva namestitve 250 evakuiranih ljudi v bazi. Pri načrtovanju obbeh baz so morali upoštevati vse vidike postavitve in organizacije začasnih bivališč, ki jih določajo tudi mednarodne smernice in standardi, kot so SPHERE, MEND in podobno. V bazi za evakuirane ljudi so morali zagotoviti namestitvene zmogljivosti (šotore), vodo, sanitarije, hrano, elektriko in telekomunikacije, skupne prostore (skladišče ter prostor za druženje), zdravniško oskrbo in varnost. Postavitve baze je trajala do srede, 17. junija, okoli opoldneva. Pri tem so se morali mednarodne enote, EUCPT, makedonska civilna zaščita in makedonski Rdeči križ, ki so bazo skupaj načrtovali in postavljali, veliko usklajevati. V postavljeni bazi so bili pred prihodom evakuirancev vsi potrebni elementi. Postavljenih je bilo 40 šotorov za namestitve, poljska bolnišnica z zdravniki in medicinskim osebjem, ki ga je zagotavljala italijanska enota, šotora za sprejem evakuirancev in hitro triažo, šotora za vodstvo baze in skladišče, sanitarije s prhami, mobilna kuhinja z jedilnico, gasilni aparati za požarno varnost, razsvetljava, koši za odpadke in drugo.

Popoldne je v bazo prišlo 250 evakuirancev, igralcev vlog, ki so jih zagotovili Rdeči križ, taborniki in druge prostovoljne organizacije v Makedoniji. Večina izmed njih je imela vnaprej določene vloge, tako da so nekateri izmed njih igrali poškodovane ljudi s posebnimi potrebami, družine in ljudi, ki iščejo pogrešane svojce, da bi razmere v bazi čim bolj približali realnosti. Osebe baze je evakuirance najprej sprejelo v sprejemnem centru, kjer so morali

OBRAVNAVA POŠKODOVANEC V ITALIJANSKI POLJSKI BOLNIŠNICI

izpolniti obrazce z osebnimi podatki ali pa so bili napoteni na triažo, če so bili poškodovani. Vsak izmed njih je dobil izkaznico z imenom, priimkom in osebno številko, nato pa so bili nameščeni v šotore, kjer so jim razdelili postelje in posteljino. V bazi so bili evakuirancem glede na njihove potrebe na voljo jedilnica, sanitarije, skupni prostori in zdravniška služba. Evakuiranci so v bazi ostali do konca vaje, torej do četrta, 18. junija. Zadnji dan, v četrtek, 18. junija, je vajo obiskala tudi skupina mednarodnih opazovalcev. Gostom so na predstavitveni konferenci organizatorji predstavili vajo in njen pomen, zbrane pa so pozdravili minister za obrambo Republike Makedonije Zoran Jolevski v imenu države, ki je vajo gostila, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo RS Miloš Bizjak in vodja delegacije EU v Makedoniji Avio Orav. Po uvodni seznanitvi z vajo so si mednarodni opazovalci ogledali bazo v Vizbegovem, kjer so obiskali vodstvo baze, poljsko bolnišnico, kuhinjo in center za koordinacijo mednarodnih ekip (OSOCC) ter se sprehodili skozi šotorišče. Nato so obiskali še nadzorno skupino vaje (EXCON), ki je bila v bližnjem hotelu. Programa za opazovalce

so se udeležili predstavniki Evropske komisije, veleposlaništev iz držav partneric programa IPA in držav konzorcija, generalni direktorji pristojnih nacionalnih organov za zaščito in reševanje iz teh držav, predstavniki držav, ki sodelujejo v mehanizmu civilne zaščite EU, ter drugi gosti. Vaja se je končala v četrtek, 18. junija, s skleno prireditvijo in podelitvijo certifikatov sodelujočim enotam. Na vaji je sodelovalo skoraj 700 ljudi, od tega več kot 100 opazovalcev iz 22 držav, kar kaže na veliko zanimanje za organizacijo tovrstnih vaj v regiji in tudi širše v Evropski uniji. V prihodnje jih bo tako treba organizirati še več in tudi usposabljanj na to temo, da bodo pristojne službe pripravljene učinkovito organizirati začasno namestitve prizadetega prebivalstva ob hujših naravnih nesrečah. ■

SPREJEMNI CENTER ZA MEDNARODNE ENOTE (RDC)

POSTAVLJANJE ŠOTOROV ZA EVAKUIRANE

DRŽAVNI SEKRETAR MO MILOŠ BIZJAK NAGOVARJA MEDNARODNE OPAZOVALCE NA PREDSTAVITVENI KONFERENCI.

NATOV INŠPEKCIJSKI OBISK V SLOVENIJI

V Sloveniji je od 14. do 16. junija potekal inšpekcijski obisk Natovega odbora za investicije (Investment Committee – IC), ki je matični odbor za Natov program varnostnih investicij (NATO Security Investment Programme – NSIP). 28 članov delegacije se je v okviru obiska na MO in v SV seznanilo z uresničevanjem projektov iz programa NSIP v Sloveniji, predvsem projekta posodobitve letališča Cerklje ob Krki, ki se sofinancira iz NSIP v višini 39 milijonov evrov. Inšpekcijski obisk v Sloveniji se je nadaljeval z obiskom članov odbora na Hrvaškem.

Besedilo: DOP in Marko Pišlar
Fotografiji: Bruno Toič

Odbor za investicije je najstarejši delujoči odbor v Natu, saj neprekinjeno deluje že od leta 1951. V tem obdobju je uresničil za 32,8 milijarde evrov projektov, največ v času hladne vojne. Odbor za investicije je matični odbor za program Natovih varnostnih investicij, iz njega pa se zagotavlja denar za zmogljivosti v podporo Natovim strateškim poveljstvom. To so zmogljivosti, ki so načeloma nad potrebni nacionalni zmogljivostmi in zagotavljajo povezanost

zavezniških zmogljivosti. Iz programa NSIP se tako financirajo projekti pretežno v okviru Natovih agencij, predvsem za informatiko in komunikacije ter za zmogljivosti v operacijah in na misijah, pa tudi projekti na ozemlju članic. Vodilo pri financiranju je tako imenovano načelo primernosti financiranja, kar pomeni, da se denar iz NSIP uporablja le za projekte, ki jih uporabljajo vse članice zaveznitva, na ozemlju držav članic pa le za tiste, ki so nad nacionalnimi potrebami

ČLANI NATOVEGA ODBORA ZA INVESTICIJE MED OBISKOM V NOVEM KONTROLNEM STOLPU LETALIŠČA CERKLJE OB KRKI

posamezne članice. NSIP ni klasičen proračun, saj za projekte članice plačajo prek multilateralne kompenzacije. Od vstopa v zaveznitvo do konca lanskega leta je Slovenija v NSIP vplačala 13,4 milijona evrov, iz programa pa je predvsem za rekonstrukcijo letališča Cerklje ob Krki dobila 28,1 milijona evrov. V naslednjih dveh letih bo iz tega naslova za letališče dobila še deset milijonov evrov. V odboru za investicije predstavniki članic na podlagi predloga strokovnih služb iz Natove pisarne za vire odobravajo denar za uresničitev projektov v okviru sprejetih paketov zmogljivosti. Ti se sprejemajo na višji ravni. Najprej jih obravnava vojaški odbor, odbor za politiko in načrtovanje virov, sprejmejo pa se na Severnoatlantskem svetu. Paketi zmogljivosti so torej nekakšna investicijska zasnova za pridobitev zmogljivosti, Natove agencije in članice pa s predložitvijo investicijskih programov v Natovo pisarno za vire prek odbora uresničijo posamezne projekte iz paketov zmogljivosti.

Slovenija je bila do zdaj vključena v štiri pakete zmogljivosti. V okviru paketa integracija NATINADS v sedmih novih članicah je dobila 0,2 milijona iz NSIP za integracijo sistema roland v Natov sistem nadzora in poveljevanja v zraku. Za zagotovitev zmogljivosti v sedmih novih članicah bo Slovenija za prenovo letališča v Cerkljah ob Krki, predvsem za podaljšanje vzletno-pristajalne steze, gradnjo letaliških ploščadi, hangarjev itn., pridobila 39,2 milijona evrov iz NSIP, od tega je bilo 28,1 milijona že porabljenega. V sklopu paketa ASBE – zmogljivosti za nadzor in poveljevanje v zraku za nove članice bo naša država za nadomestitev centra ASOC na Brniku dobila 5,2 milijona evrov iz NSIP, pri čemer bo projekt potekal od leta 2016 do 2018. Za paket zmogljivosti BRASS – pomorske komunikacije naj bi Slovenija za pomorski center v Ankaranu dobila šest milijonov evrov iz NSIP, pri čemer je uresničevanje tega projekta trenutno zamrznjeno. ■

PRESEDNIK NATOVEGA ODBORA ZA INVESTICIJE KONSTANTIN NESTEROV:

Natov odbor za investicije vsako leto opravi po en inšpekcijski obisk v eni izmed članic. Taki obiski so namenjeni predvsem seznanitvi in spoznavanju članov na terenu, za kar so v Sloveniji dobro poskrbeli predstavniki MO ter GŠSV. Namen takih obiskov je ocena, kako poteka uresničevanje projektov iz NSIP v državah članicah. To je tudi nekakšno zagotovilo za nacionalne predstavnike v odboru, s čimer se lahko v praksi prepričajo, kako smotrno je bil porabljen denar iz NSIP v posamezni državi. Obisk v Sloveniji ocenjujemo kot uspešen, saj smo dosegli vse zastavljene cilje. Prepričali smo se, da imate odločen in motiviran kolektiv, ki je zelo predan implementaciji projektov, ki se sofinancirajo iz NSIP.

POTREBA PO REGULACIJI UPORABE BREZPILOTNIH LETALNIKOV

V ponedeljek, 22. junija, je v organizaciji državnega sveta in Inštituta za korporativno varnostne študije (ICS) v veliki dvorani državnega sveta potekal nacionalni posvet z okroglo mizo o dilemah in izzivih uporabe brezpilotnih letalnikov ter njihovi normativni ureditvi. Na njem so strokovnjaki predstavili različne vidike, ki neposredno in posredno vplivajo na potrebo po pripravi ustreznih normativnih aktov glede uporabe brezpilotnih letalnikov. Udeleženci posveta so se strinjali, da je treba čim prej sprejeti ustrezne normativne podlage za uporabo brezpilotnih letalnikov.

Besedilo: Marko Pišlar
Fotografiji: Bruno Toič

V zadnjem obdobju smo pričali veliki širitvi uporabe brezpilotnih letalnikov, ki so iz prvotne uporabe na vojaškem področju vedno bolj uveljavljajo tudi v civilnem okolju, zaradi tehnoloških rešitev in predvsem cenovne dostopnosti pa se je njihova uporaba razširila tudi v vsakdanjem življenju. Brezpilotni letalniki so se izkazali kot neprecenljiva pomoč ob naravnih nesrečah, predvsem pri snemanju stanja na terenu, pri analizi poplav in spremljanju požarnih območij. Zelo učinkoviti so tudi za zagotavljanje varnosti kritične infrastrukture, v geodeziji, energetiki, medijski dejavnosti, kmetijstvu in na številnih drugih področjih. Brezpilotna letala ne prinašajo le koristi, temveč lahko pri uporabi te nove tehnologije pride tudi do zlorab ali negativnih odklonov, ki se kažejo kot vdori v človekovo zasebnost, kot ogrožanje letalske varnosti in povzročanje škode v okolju.

Gostitelj posveta predsednik državnega sveta Mitja Bervar je v uvodu poudaril, da številne države že pospešeno iščejo rešitve, kako preprečiti zlorabe brezpilotnih letalnikov in grožnje javni varnosti, še preden bi te naprave res postale nevarne. Poznavačci se strinjajo, da bo to zelo težko, saj domišljija tistih, ki hočejo nekaj sporočiti ali povzročiti škodo, ne pozna meja. Kot je še poudaril Bervar, v stroki prevladuje ocena, da bi v prihodnje lahko bili brezpilotni letalniki tudi zelo učinkovito orožje, še posebno, ker bi te cenovno ugodne naprave zlahka uporabljali tudi teroristi. Bervar je ob koncu dejal, da se zavedajo, da bo treba poskrbeti za uravnoteženo regulacijo tega področja na način, ki ne bo zaviral podjetniške pobude, ki se kaže pri proizvodnji brezpilotnih letal, hkrati pa bo zmanjšal možnost zlorab pri varovanju osebnih podatkov in zaščiti bistvene družbene infrastrukture.

Državni sekretar na Ministrstvu za infrastrukturo mag. Klemen Grebenšek je poudaril, da potekajo razmišljanja o enotnih in minimalnih pravilih v vsej EU, tehnično

pa v smeri identifikacije letalnika z vgrajenim ID-čipom v brezpilotnih letalnikih. Vsi organi v EU si prizadevajo za sprejetje skupnih pravil za varno upravljanje brezpilotnih letal in določitev tehnologij ter standardov za njihovo popolno integracijo v evropski zračni prostor. EU predlaga, da se brezpilotna letala upoštevajo kot novi tip letala, pri čemer se pravila za njihovo uporabo prilagajajo glede na tveganost operacije, ki jo opravljajo. Mag. Grebenšek je razložil, da na ravni EU na tem področju poteka živahna razprava, v tem procesu pa bo aktivno sodelovala tudi Slovenija. Ob koncu je izrazil upanje, da jim bo skupaj uspelo premagati vse dileme in izzive za uporabo brezpilotnih letalnikov ter oblikovati ustrezno zakonsko ureditev, ki bo omogočila njihovo učinkovito uporabo, obenem pa zagotavljala varnost državljanov in okolja, v katerem živimo.

Informacijska pooblaščenka Mojca Prelesnik je opozorila na vidik zasebnosti, saj gre pri uporabi brezpilotnih letalnikov tudi za zbiranje in obdelavo osebnih podatkov. Brezpilotni letalniki so lahko opremljeni s senzorji, ki pridobivajo različne podatke, od slike, video posnetka itn. Evropski varuhi zasebnosti posebej opozarjajo, da je treba z ustrezno ureditvijo tega področja zagotoviti, da ne bi prišlo do znižanja ravni varovanja osebnih podatkov. V delovni skupini iz člena 29 (Article 29 Working Party), v kateri so združeni predstavniki za varstvo osebnih podatkov iz držav EU, so sprejeli mnenje o vidikih varstva osebnih podatkov pri uporabi brezpilotnih letal. To predvideva čim večjo transparentnost, zagotavljanje čim krajšega roka hrambe zbranih podatkov, kvalificiranje upravljavcev brezpilotnih letalnikov in njihovo licenciranje. Prav tako se zavzemajo za primerne načine obveščanja javnosti o letih, za spletno stran o operaterjih in letih, za mobilno aplikacijo za identifikacijo operaterja in namena snemanja z brezpilotnim letalnikom. To področje je normativno uredilo že enajst držav. Kot dober

primer je izpostavila model normativne ureditve v Avstriji. Prav tako je to že leta 2004 zelo dobro uredila Danska. Namestnica generalnega direktorja Policije mag. Tatjana Bobnar je poudarila, da v Policiji spremljajo razvoj in načine uporabe brezpilotnih letal. S tem se ukvarja lani ustanovljena delovna skupina za proučitev možnosti uporabe brezpilotnih letalnikov za potrebe Policije. Z vidika dela policistov so brezpilotni letalniki uporabljeni pri iskanju pogošenih, reševanju v gorah, pri ogledih večjih nesreč, izvajanju prikritih preiskovalnih ukrepov, nadzoru prometa, preprečevanju nezakonitih migracij in nadzoru demonstracij. Skupina mora proučiti tudi zakonske podlage za uporabo brezpilotnih letal pri opravljanju policijskih nalog, pri čemer so primerjali in proučili izkušnje policij iz drugih držav EU ter širše. Ugotovili so, da brezpilotna letala uporabljajo v švicarski in nizozemski policiji, zunaj Evrope pa na primer v ZDA, Kanadi in drugod.

Strokovnjak za letalsko varnost prof. dr. Iztok Podbregar je razložil, da hiter tehnološki razvoj pri brezpilotnih letalih vodi k razmišljanju, da naj bo zakonodajni okvir čim bolj širok. To po drugi strani prinaša težave pri izvajanju zakonodaje tako na strani tistih, ki bodo skrbeli za nadzor, kot drugih, ki bodo izdajali dovoljenja. Dr. Podbregar je izrazil prepričanje, da je treba regulacijo načrtovati tako, da ob spoštovanju človekove zasebnosti in uravnoteženem nadzoru nad temi dejavnostmi ta ne

bo zavirala razvoja brezpilotnih letalnikov. Vodja sektorja za letalstvo Ministrstva za infrastrukturo mag. Alojz Krapež je poudaril, da na ministrstvu tega področja niso zastavljali in na mednarodni ravni do zdaj ni bilo neke splošne usmeritve glede regulacije tega področja. Mag. Krapež je dopolnil, da v Evropski komisiji vlada težnja, da se to področje uredi večplastno, ne le kar zadeva tehnološki del, temveč tudi varovanje človekovih pravic in zasebnosti. V Svetu EU zagovarjajo zamisel, da se na ravni EU sprejmejo le osnovna izhodišča in normativi, ki se bolj podrobneje uredijo na nacionalni ravni. Ob tem je mag. Krapež dodal, da naj bi bila usmeritev na evropski ravni jasna letos. Glede urejanja tega področja pri nas je omenil, da bodo predlagali ustanovitev delovne skupine na ministrstvu, osebno pa se bolj nagiba k oblikovanju delovne skupine na ravni vlade. V. d. direktorja Agencije za civilno letalstvo Sandi Knez je izrazil prepričanje, da bo normativna ureditev dobra le, če jo bo mogoče kakovostno izvajati. Dodal je, da bo treba normativno ureditev pripraviti tako, da bodo lahko pri njenem izvajanju lahko sodelovali tudi drugi državni organi, ne le agencija. Knez je razložil, da ne vidi težav pri nadzoru večjih brezpilotnih letal, ki jih bodo pri svojem delu uporabljali nekateri državni organi, kot sta SV in Policija, teže pa bo nadzirati manjše brezpilotne letalnike. Svetovalec direktorja Kontrole zračnega prometa Slovenije prof. dr. Tone Magister

je predstavil razliko med kontroliranim in nekontroliranim zračnim prostorom. Omenil je, da je slednji najbolj zanimiv za uporabnike brezpilotnih letalnikov. Če bi brezpilotni letalnik vdrl v kontrolirani zračni prostor, bi bilo treba nemudoma ustaviti vse letalske operacije. Od normativnega akta za ureditev tega področja

pričakuje, da bo v njem opredeljeno, kateri so tisti elementi sedanjega pravnega reda, ki jih mora izpolnjevati brezpilotni sistem, da bi lahko vstopil v kontrolirani zračni prostor. To se nanaša na tehnične elemente naprave, usposobljenost in kompetentnost operaterja brezpilotnega letalnika, njegovo sposobnost, da komunicira s kontrolorjem zračnega prometa, in drugo. Za operacijo brezpilotnih letalnikov v nekontroliranem zračnem prostoru je nujna natančna definicija, kako se zavaruje, da brezpilotni letalnik ne zaide v kontrolirani zračni prostor. Prav tako bo morala normativna ureditev določiti, kako bi se operacije brezpilotnih letalnikov ločevale od drugih uporabnikov zračnega prostora, da ne bi prišlo do medsebojnih bližnjih srečanj.

V Slovenski vojski so se že odločili za nakup brezpilotnih sistemov zaradi taktičnih potreb. Kot je poudaril polkovnik Blaž Pavlin z GŠSV, jih bodo potrebovali za izvajanje vojaških operacij, saj ti sistemi omogočajo lažje, varnejše in cenejše pridobivanje informacij o terenu, na katerem potekajo. SV bo kupila brezpilotne letalnike, ki imajo doseg največ do 20 kilometrov, namenjeni pa bodo le za zaščito vojaških enot v operacijah. SV to področje ureja, da bi bile te operacije izvedene varno. V ta namen bodo letos v SV prenovili pravilnik o letenju vojaških zrakoplovov, v njem pa bodo opredelili način izvajanja operacij, prav tako tudi pravilnik o registraciji vojaških zrakoplovov, kjer so tehnične značilnosti in zahteve, ki jih mora zadovoljiti brezpilotno letalo, da se lahko izda certifikat o plovnosti. Polkovnik Pavlin je še dodal, da jih v sklepnih fazah čaka še priprava programov usposabljanja za operaterje brezpilotnih sistemov. Vse to naj bi uredili že do konca leta 2015. Ob koncu je dodal, da se bodo vojaški brezpilotni sistemi, ko ne bodo v operacijah v tujini, lahko v Sloveniji uporabljali tudi za opravljanje nalog zaščite in reševanja. ■

SKRBI JO POLOŽAJ VOJAKOV

Avditorij kadetnice v Mariboru je 18. junija gostil varuhinjo človekovih pravic Vlasto Nussdorfer, ki je imela predavanje Varuh človekovih pravic in Slovenska vojska. Predstavila je glavne naloge in projekte varuha, govorila pa je tudi o varovanju človekovega dostojanstva in socialnih pravic v SV.

Besedilo: Nataša Oblak
Fotografija: desetenik Boštjan Pogorevc

VARUH MORA BITI PRI SVOJEM DELU SAMOSTOJEN IN NEODVISEN

Čeprav je vplivanje varuha človekovih pravic neformalno in nima pristojnosti oblastnega odločanja, je njegovo sodelovanje z javnostjo zelo pomembno. Pri svojem delu uporablja moč dokaza, ki ga predstavlja na različne načine komuniciranja z javnostjo. Pri svojem delu mora biti samostojen in neodvisen, predvsem pa ne sme biti pisarniški tip človeka, saj mora biti na terenu med ljudmi, da začuti utrip. Kot je poudarila, je postopek pri varuhu zaupen, saj zaupnost daje ljudem varnost, predvsem na področju delovnopravne zakonodaje. »Sedva morajo ob kršitvi človekovih pravic pobudniki napisati svoje podatke, vendar pa od nas ne gredo ven, razen če si ljudje želijo v javnost.« Postopek je brezplačen, ob hujši kršitvi človekovih pravic in nezmožnosti plačila odvetniških storitev, če so prihodki manj kot 600 evrov, pa se povežejo z Odvetniško zbornico Slovenije, ki nato odloči o brezplačni pomoči pobudniku. »Pomembno je, da ljudje vedo, da lahko vsakdo da pobudo za začetek postopka, če meni, da so mu z aktom ali dejanjem organa kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine. Posredujejo tudi ob nepravilnem ali nekorektnem delu državnih organov, organov lokalne skupnosti in nosilcev javnih pooblastil.

Zgodi se, da če zaznamo poseben primer kršitve človekovih pravic, pobudo damo tudi mi. Pobuda mora biti podpisana in označena z osebnimi podatki pobudnika.« Vlasta Nussdorfer je dejala, mora pobudnik v svoji pobudi zapisati okoliščine, dejstva in dokaze, navesti, da je v tem primeru uporabil pravna sredstva in katera, če pa pobudo namesto prizadetega vlaga druga oseba, je treba predložiti pisno soglasje oziroma pooblastilo.« Varuh ne more uporabljati mehanizma kaznovanja, zato pa lahko povzročiteljem nepravilnosti posreduje mnenje, predlog, kritiko ali priporočila za odpravo nepravilnosti. Prav tako predlaga, da organ ponovno opravi postopek skladno z zakonom oziroma predlaga povrnitev škode.

VARUHINJA POZORNO SPREMLJA STANJE V SV

Varuhinja človekovih pravic je dejala, da je seznanjena s problematiko v Slovenski vojski, vendar si ne dela utvar, da ve vse. »Moram reči, da me skrbi položaj vojakov, da so plače absolutno prenizke. Zaskrbelo me je, ko sem videla plačne razrede, ki se začnejo pri 19. plačnem razredu. Skrbijo me socialne stiske v Slovenski vojski. Če sem prej omenila, kako je lepo, da smo pred leti sodelovali v akciji in zbirali sredstva ter hrano za Anino zvezdico, mi je zelo

hudo, ko slišim, da mora Slovenska vojska zbirati za svoje člane. Torej je vojska v tako hudi socialni stiski, da morajo vojaki kolegi pomagati, da se zbere denar za take primere. To je težko poslušati, ker stojim na stališču, da mora država, ki ji je mar za varnost, obrambo, red in vzpostavitev nekega normalnega delovanja, poskrbeti za vojsko in policijo. Tukaj prosjačenja za obleke in minimalno preživetje ne bi smelo biti,« je še dodala. Govorila je tudi o šikaniranju in mobingu na delovnem mestu. »Vedno me skrbi in vedno je mogoč mobing. Nihče ni imun nanj, ker se vedno dogaja tam, kjer ima nekdo moč, kjer je nekdo nadrejen. Zelo pomemben je njegov osebni pristop, njegov značaj, kajti nekdo je rojen, da diligira druge, nekdo pa uživa v tem. So tudi primeri žrtve, ki, čeprav se lahko sliši neprimerno, so vedno žrtve, kamorkoli pridejo. Ali se ne znajo postaviti zase, so neopazne ali prepozno ugotovijo, da so jim kršene pravice. Res je, da se mobing, to velja za vse službe, pojavlja tam, kjer so kalni odnosi, kjer lahko tisti, ki mobingira, računa, da žrtev ne bo šla na pravne poti, ker se boji, kaj bodo rekli drugi oziroma ker se ne bodo postavili na njeno stran.« Kot tožilka je bila kar nekajkrat udeležena v takih postopkih in, kot je dejala, so jih zelo težko izpeljali.

NAJBOLJ JO SKRBI REVŠČINA MED PRIPADNIKI

Vlasta Nussdorfer je izpostavila položaj Inšpektorata RS za obrambo, ki je organ v sestavi ministrstva, saj tako kot drugod ljudje izpostavljajo predvsem dvom o samostojnem odločanju inšpekcijskega organa. Pri delovanju sindikatov je poudarila, da lahko pride do neenotnosti, če na enem področju deluje več sindikatov, in izrazila željo, da bi ob reševanju zadev, o katerih so jih seznanili vpleteni, dobili v vednost izvedene rešitve. »Tako ne bi po nepotrebnem obremenjevali GŠSV v vprašanji, kaj so v teh primerih naredili.« Omenila je tudi urejanje delovnopravnih razmerij z akti poveljevanja, saj vojake zavezujejo Zakon o službi v Slovenski vojski, Zakon o obrambi in Zakon o javnih uslužbencih, hkrati pa tudi Zakon o delovnih razmerjih, in kateri zakon bi se moral uporabljati pri kršitvah. Z ministrico za obrambo Andrejo Katič se bo ob srečanju pogovorila o statusu vojaka po 45. letu. »Žal tu ni še nič rešeno. Pri 45 letih si še mlad človek, vemo pa tudi, do kdaj moramo delati. Kot pravi šala, bodo kmalu objave v časopisu, da bo do pogreba ležal na delovnem mestu. Delovna doba se daljša, zato se mi zdi pomembno, da bi to vprašanje rešili čim prej.« Varuhinja človekovih pravic je dejala, da se ji zdi pomembno, da sliši tako od predstojnikov, da se rešujejo težave, kot od vseh zaposlenih v Slovenski vojski. »Če mi ne izvem o problemih, se težko pogovarjamo. Še vedno me najbolj skrbi revščina med pripadniki, kajti če so zaposleni v institucijah, kot sta vojska in policija, revni, se porodi vprašanje, kakšne varnosti bomo deležni mi, državljani. Kakšen je odnos države do vas, ko se tolažimo, da je mir, in ali vas potrebujemo samo takrat, ko je katastrofa. Potem je mogoče Slovenska vojska tri dni pohvaljena v medijih, potem pa gre spet v pozabo.« Ob koncu predavanja je navzoče še enkrat pozvala, da ob nepravilnostih oziroma kršenju človekovih pravic in temeljnih svoboščin podajo pobudo, saj lahko le tako ukrepajo. ■

Kaj nam Slovencem pomenita Triglav in Aljažev stolp, ni treba dolgo ugotoviti, saj je znan rek, da mora vsak Slovenec vsaj enkrat v življenju na Triglav. Za nekatere je vzpon na Triglav običajna planinska tura, za nekatere pa življenjski podvig. Mnogi so prepričani, da so pravi alpinisti šele, ko stojijo pri Aljaževem stolpu. Skupaj z vrhom predstavlja najbolj prepoznaven simbol slovenstva.

Aljažev stolp so po končani gradnji pogosto prilagajali, mu dodajali spominske plošče, zastavico na konici zamenjali s peterokrako zvezdo in to znova z zastavico z letnico postavitve. Na stolpu se prikazujejo zgodovinsko pomembni dogodki za slovensko samostojnost, začnejo pa se z zamisljo o samostojnosti slovenskih pokrajin v avstro-ogrski monarhiji. Takrat so Nemci v Aljažev stolp dvakrat dali nemško vpisno knjigo, vendar se ni obdržala. Med prvo svetovno vojno je soška fronta potekala v neposredni bližini Aljaževega stolpa. Večkrat so ga tudi prebarvali, in sicer zeleno-belo-rdeče, ko je ob njem med svetovnimi vojnami potekala meja med Jugoslavijo in Italijo. Z barvanjem Aljaževega stolpa v barve državnih zastav je potekala prava »malarska vojna«. Druga svetovna vojna je zapisana v vpisni knjigi, po kateri so Triglav najprej obiskovali Nemci, potem pa vse večkrat partizani. Ti so proti koncu vojne v globel zagnali mejni kamen, ki je ločil Primorsko od matične domovine, in na Triglav postavili slovensko zastavo. V socialistični Jugoslaviji oziroma Sloveniji so stolp pobarvali na rdeče, pozneje pa nazaj v originalne barve. Opremljen je s strelovodom. Temelje so večkrat podbetonirali. Z razpadom Jugoslavije in razglasitvijo samostojne države je ob Aljaževem stolpu na vrhu Triglava zaplapolala trobojnica države Slovenije. Danes je v državni lasti, saj je bil 5. oktobra 1999 razglašen za kulturni spomenik državnega pomena, 4. novembra istega leta pa ga je Republika Slovenija podržavila. Spada pod občino Bohinj, upravlja pa ga Planinsko društvo Ljubljana-Matica.

Aljažev stolp je leta 1895 postavil župnik Jakob Aljaž (rojen 6. julija 1845, umrl 4. maja 1927), ki je 15. aprila 1895 od občin Dovje in Mojstrana za en goldinar odkupil vrh Triglava. Po njegovi zamisli je stolp še istega leta 7. avgusta postavil Anton Belec, slavnostno odprtje in blagoslovitev stolpa pa sta bila 22. avgusta.

Župnik Jakob Aljaž je pomemben za razvoj slovenskega planinstva. Za pet goldinarjev je kupil Kredarico in vrh Triglava s 16 m². Za primerjavo naj omenimo, da si takrat za en goldinar dobil 60 žemljic. S tem nakupom si je župnik zagotovil možnost postavitve skromnega zavetišča na najvišjem vrhu Slovenije. Aljaž je sam načrtoval in financiral majhen valjasti stolp iz debele pocinkane pločevine, tako da je nadomestil propadajočo leseno trikotniško piramido na vrhu. Izdelavo stolpa, ki se ga je hitro prijel ime Aljažev stolp, je župnik Jakob Aljaž prepustil prijatelju Antonu Belcu (rojen 19. junija 1857, umrl 23. aprila 1940), znanemu kleparju, njegov sloves pa je segal tako daleč, da je dobil vabilo in se je udeležil odprtja Eifflovega stolpa v Parizu, iz Šentvida nad Ljubljano. Ta je za njegovo zamisel najprej rekel, da je norost, toda kmalu

120 LET PLOČEVINE, KI IMA DUŠO - ALJAŽEV STOLP NA TRIGLAVU

Stolp, ki že 120 let stoji na vrhu Triglava na nadmorski višini 2864 metrov, je znamenje posebnega pomena. Njegova zgodovina je na svoj način tudi zgodovina Slovencev od konca 19. stoletja, saj so ga vseskozi zaznamovali pomembni dogodki.

Besedilo: Zvezdan Marković, Vojaški muzej Slovenske vojske

je spremenil mnenje, Aljaža označil za zanesenjaka in velikega Slovenca ter stolp izdelal brezplačno. Stolp je naredil iz šestih delov, ki so tehtali od petnajst do dvajset kilogramov. Dele stolpa so nato prepeljali z vlakom v Mojstrano, od tam pa jih je šest nosačev v enem tednu znosilo na vrh Triglava. Pri postavljanju stolpa so sodelovali Jakob Aljaž s svojima pomočnikoma Janezom Kljarjem - Požgancem in Tomažem Koširjem - Kobarjem ter mojster Anton Belec s svojim delavcem. Delo so opravili 7. avgusta 1895 v petih urah, za izdelavo in postavitve pa je Jakob Aljaž plačal 300 goldinarjev. Nato je Aljaž vrh s stolpom podaril Slovenskemu planinskemu društvu. Njegovo delo je tudi Staničevo zavetišče tik pod vrhom Triglava.

Poleg župnikovanja in planinarjenja se je posvečal skladanju glasbe. Njegova najbolj znana pesem je Oj, Triglav, moj dom, za katero je leta 1894 napisal besedilo župnik Matija Zemljič. Aljaž jo je uglasbil leta 1896 in štiri leta pozneje objavil v svoji Slovenski pesmarici II. Uglasbil je tudi nekaj pesmi Simona Gregorčiča in poslovenil božično pesem Sveta noč.

Aljažev stolp ni enak simbol kot Triglav, ki predstavlja naš ponos, najvišjo goro, očaka, ki bdi nad Slovenijo. Predstavlja namreč ti-stega, ki stoji na Triglavu in nam govori: »Tukaj smo mi gospodar, od tu se ne premaknemo niti za ped, to je naša slovenska duša.« ■

MOČ, HITROST, AKROBATIKA IN ADRENALIN

Sončen dan brez oblaka, niti sledu o sapici vetra, vročina je neusmiljena in v hladno zavetje košatih dreves se odmikajo še tisti, ki so do takrat kljubovali sončnim žarkom, vendar so pod njihovo močjo nazadnje le odnehali. Na drugi strani visoke zelene ograje atletskega stadiona v Šiški je popolnoma drugače. Nekaj neutrudnih atletov se namreč poti pod omenjenimi žgočimi žarki, teče, skače v daljino, meče kladivo in trenira skok ob palici. Med njimi je tudi vsem dobro znana slovenska atletinja Tina Šutej, ki se na trening šele pripravlja.

Besedilo in fotografije: Blaž Uršič

»Najprej se bom ogrela, potem pa grem skakat,« mi razloži atletinja in se odpravi na rdečkast tartan. Po nekaj pretečenih krogih se še raztegne, spiše požirek tekočine in pogleda proti vhodu, od koder prihaja njen dolgoletni trener Slavko Černe. »Ogrela sem se že, zdaj pa bom počasi začela skakati,« doda med pripravo palic, ki so izdelane iz steklenih ali ogljikovih vlaken. Trener Slavko medtem pogleda proti blazini in skupaj se dogovorita o višini skoka. Tina se je športnikom, ki so zaposleni v Slovenski vojski, pridružila letos v prvem pomladnem mesecu, služenje domovini pa ji pomeni, da se lahko popolnoma posveti treningom in nastopom ter ima stalen dohodek.

»Skok s palico bi opisala kot disciplino, ki vključuje moč, hitrost in akrobatiko, prav tako pa po žilah požene adrenalin,« mi razloži Tina, ki je

atletiki predana že od zgodnjega sedmega leta. »Najprej sem bila le atletinja in sem trenirala vse discipline, ko pa sem bila stara trinajst let, sem začela skakati s palico,« pove zdaj šestindvajsetletna atletinja, ki ponosno doda, da je v Sloveniji trenirala do devetnajstega leta, se za nekaj let odpravila čez Atlantski ocean v ameriški Arkansas, kjer je uspešno končala študij biologije, vendar je kljub zahtevnemu študiju in oddaljenosti od doma ostala zvesta upogljivim palici.

Skok ob palici so poznali že stari Grki, Krečani in Kelti, olimpijska disciplina pa je od leta 1896 za močnejši spol, od leta 2000 pa s palico v soju olimpijskega ognja skačejo tudi tekmovalke, med katere se ponosno uvršča tudi Tina Šutej. Palice so ljudje prvotno uporabljali za preskakanje naravnih ovir, na primer ob močvirjih na Nizozemskem ter ob obali Severnega morja in na vzhodu Anglije, bile pa so predvsem prvoletne priprave za skok čez zapletene kanale, ki so nastali z izsuševanjem močvirnih območij. Prav zato je bilo v omenjenih krajih ob vsaki hiši nekaj palic, ki so ljudem omogočile, da se niso zmočili in so z njimi premostili dolge obhode do mostov, kar bi sicer morali prehoditi. Nekoč bambusove in aluminijeve palice so danes zamenjale palice iz prej omenjenih steklenih ali ogljikovih vlaken, atleti pa skačejo na sodobnih stadionih in si pri prvem skoku sami izberejo višino, ki jo morajo nato trikrat preskočiti, da preidejo na višjo raven, na kateri imajo prav tako tri poskuse. Če skakalec trikrat ne preskoči letvice, izpade iz tekmovanja. Tina pripravlja eno izmed svojih skakalnih palic, trener pa ji medtem pripravlja višino letvice. Ena, dve, tri in Tina že spet teče, palico porine v korito, se odrine ter uspešno preskoči letvico. »Bravo,« so besede njenega trenerja Slavka, ki ji po skoku nameni nekaj napotkov, se z njo pogovori in jo ohrabri za naslednji skok. »Danes sem vstala ob 7. uri, pojedla zajtrk in bila ob 10. uri na stadionu, kjer sem imela prvi trening, ki je vključeval vaje moči. Zdaj sem ponovno tukaj in trening, ki ga opravljam, uravničeno imenujemo glavni trening, saj vključuje še skoke.« Na vprašanje o poškodbah, Tina le skomigne z rameni in doda, da so pri tem športu povezane z zadnjimi stegenskimi mišicami in hrbtenico, izjema pa niso niti poškodbe drugih

MOČ, HITROST, AKROBATIKA IN ADRENALIN

delov telesa, čeprav je še vedno najnevarnejši zlom palice, zaradi česar se lahko atlet tudi resneje poškoduje. »Zdaj bom spet skočila,« Tina pove trenerju Slavku. Njegove oči spremljajo vsak njen gib, ki je pri tej disciplini lahko odločilnega pomena. »Danes nama veter ne prizanaša, vendar bova kljub temu opravila dober trening,« doda Slavko.

Tina je v svoji bogati atletski karieri dosegla že odlično osmo mesto na mladinskem svetovnem tekmovanju v atletiki leta 2005 in leto pozneje stala na drugi stopnički mladinskega svetovnega prvenstva v Pekingu, kjer je skočila kar 4,25 metra in dosegla slovenski mladinski rekord. Leta 2007 je prvič nastopila v članski dvoranski konkurenci, vendar na tartanu

evropskega prvenstva ni imela sreče. Še v isti sezoni je osvojila dvoranski naslov državne prvakinja in tudi na prostem. Leta 2009 je bila peta na evropskem prvenstvu v atletiki do trindvajset let. V času šolanja v ameriškem Arkansasu je nastopila tudi na NCAA, kjer je osvojila srebrno kolajno. V najkrajšem mesecu leta 2010 je dosegla slovenski državni rekord v dvorani, kjer je skočila kar 4,46 metra. Še istega leta je tej številki dodala nekaj odločilnih merskih enot in skočila 4,50 metra, tako pa je tudi osvojila naslov državne prvakinja. Leto 2011 je hrabra Tina na osmih dvoranskih tekmovanjih ostala neporažena in še istega leta osvojila žensko dvoransko prvenstvo NCAA, pred katerim pa je nekaj tednov prej dosegla tudi osebni

rekord. Vmes je bila proglašena za univerzitetno atletinjo Track and Field Newsa in še istega leta s 4,61 metra postavila nov slovenski rekord. Dobrih rezultatov in pohval torej mladi atletinja ne zmanjka, vendar je morala za to veliko trenirati, toda dokler bodo dobri rezultati, Tina namerava vztrajati.

PRIHODNJE LETO V RIU DE JANEIRU

Tina je že leta 2012 branila Slovenijo v soju olimpijskega ognja v Londonu, pred njo pa je nastop v Riu de Janeiru prihodnje leto. »Do takrat moram še veliko trenirati, skočiti normo in imela bom sedež na letalu.«

O načrtih za prihodnost Tina pove, da bi rada še pet let skakala ob palici, dosegla dobro

uvrstitev na olimpijskih igrah prihodnje leto in mogoče še na olimpijskih igrah, ki bodo sledile tistim v Riu de Janeiru. Ostaja zvesta tudi biologiji, študij katere je uspešno končala v Združenih državah Amerike. »Zelo bi rada opravila še magisterij iz morske biologije in v povezavi s tem v življenju nekaj delala.« Ena, dve, tri, Tina ponovno teče, palico uspešno postavi v korito, se odrine, skoči in elegantno pade na blazino. Pogleda trenerja, ki jo pohvali in ji razloži, kaj bi še lahko izboljšala. »Tina je bistro dekle, ki ve, kaj hoče,« mi v pogovoru med treningom pove njen trener Slavko Černe in se ji ponovno posveti. »Zdaj imaš veter v hrbet.« Tina se temu primerno pripravi in ponovno skoči, naredi nekaj požirkov vode ter odpre zavojček z magnezijevo kocko, s katero si posipa dlani, da pri skoku bolje prime palico. Poleg tega pri tem športu atlet potrebuje tudi sprinterice, dres, blazino, korito, stojalo, palico in atletski stadion, kjer vse poteka. Nato mora trenirati, trenirati, trenirati in še stokrat trenirati, da postane dober skakalec. Pomembna sta trdna volja in odrekavanje za nekatere prijetnejšim stvarjem, toda ko enkrat stoji na stopničkih, je trud poplačan, znojne kaplje pa se spremenijo v plemenit pot, ki obrazu športnika poleg nasmeška nadene poseben pečat.

Tina je poleg omenjenega ponosna na dobro uvrstitev na svetovnem prvenstvu, na katerem je skočila kar 4,71 metra. Pri športu je pomemben slogan, da je važno sodelovati, zmaga pa je lahko tudi osebna in vsakemu posamezniku pomeni nekaj drugega. Ponovno pri njej stoji trener Slavko, ki ji pomaga tudi tako, da v treninge vedno uvaja novosti, ki so za športnika zelo pomembne. Prav on je tisti, ki jo razume v vseh pogledih, kar se kaže v njenem sodelovanju. »Pred seboj imam še nekaj skokov,« se k trenerju ozre Tina, v roke vzame kocko magnezija, prime palico, teče, palico zapiči v korito, se odrine, skoči in z dobrim rezultatom pade na modro blazino. Rezultat je ponovno odličen, kar ji pove tudi Slavko. »Veš, dobro ti gre, v četrtek imaš pa atletski miting v Velenju,« doda trener. Atletska družina medtem že skoraj v celoti zapusti stadion, le Tina ostaja zvesta palici, skoči še zadnjič in pove, da je tisti dan skočila desetkrat, potem pa se odpravi proti garde-robi. ■

NA TRENINGU VEDNO UPORABI VEČ PALIC.

ENA, DVE, TRI, GREMO ...

VISOKO NAD TLEMI

Hobotnice

Pri lovu na hobotnico se večinoma pokaže, kakšni ste. Ni nevarna, le videti je taka, kot je, tako da je vse odvisno od človeka.

Besedilo in ilustracija: Igor Fortuna

V Jadranskem morju imamo dve vrsti hobotnic, in sicer navadno ter moškato. Razlika je v tem, da je navadna večja in ima dve vrsti seskov na lovkah v nasprotju z moškato, poleg tega navadna živi v luknjah, ki si jih večinoma izkoplje sama. Obe sta užiti in zelo okusni, tako da se s tem ne obremenjujete.

Hobotnice ne živijo povsod. Kaj je razlog za to, bi težko rekel, sem pa prepričan, da k temu pripomore ugor, ki jo ima zelo rad. Tam kjer je veliko ugorjev, hobotnic skoraj ni. Svojo navzočnost hobotnica nakazuje z načinom prehranjevanja. Večinoma je ves dan v luknji in gleda ven, ponoči pa se odpravi na lov. Takrat noben rak, polž, školjka ali riba ni varna. Če je dovolj hrane, se ne odpravi daleč, tako da sem pogosto odkril njeno luknjo po sledi lupin rakov, školjk in polžev, saj so vodile proti njeni luknji. Luknjo si izkoplje v prodnata tla ali poišče naravno vdolbino med skalami. Odprta skoraj vedno gleda navzgor. Da še bolj pritegne našo pozornost, hobotnica to luknjo obloži s kamni in lupinami školjk ter polžev, sama pa sedi v sredini in spremlja dogajanje. Kot verjetno veste, zelo dobro spreminja barve in jih prilagaja okolici oziroma se zlije z njo. Tako je skoraj enake barve kot kamni ali rastline okoli luknje. Ti isti kamni imajo svojo vlogo pri njeni obrambi, vendar jih ne uporabi vedno. Ograjico okoli luknje lahko namreč z lovkami potegne nase in tako prepreči vsiljivcu, da bi jo dosegel. Večinoma se le umakne bolj v luknjo, ki pa ni prav globoka.

Za začetek boste morali najprej zelo dobro opazovati dno in iskati lupine ter v bližini morebitne luknje. Te so lahko globoko le meter ali do deset metrov. Ko opazite luknjo, se potopite in preverite, ali je zapuščena. Če je zgodaj zjutraj ali pozno večer, se hobotnica mogoče še ni vrnila z lova ali pa je že šla na lov. Najbolje jo je iskati sredi dneva. Če ste jo našli, potrebujete pripomoček, da je delo lažje. To ni harpuna, ost, nož ali karkoli podobnega. Naj takoj povem, da vam z ničemer od navedenega ne bo uspelo. Ne poskušajte je grabiti za lovke in vleči iz luknje, saj vam tudi tako

ne bo uspelo. Uspeh je v detergentu za pranje posode ali modri galici, ki se dobi v kristalih in jih lahko uporabite takšne ali pa jih raztopite v plastenki vode. Najbolj uporabna je plastenka od detergenta, ki ima hitri čep za odpiranje. Vanjo nalijete vodo z malo detergenta ali vodo z malo galice. V plastenki ne puščajte zraka, ker vas bo oviral pri potopu. Zakaj vse to? Galica ali detergent sta težja od vode in hobotnici dražita oči. Ko priplavate v bližino luknje, vzemite plastenko, se potopite do luknje in brizgnite vsebino v luknjo s hobotnico. Zelo pomembno je, da takoj odplavate gor in stran, predvsem stran. Ne čakajte ob luknji ali nad njo, ker bo hobotnica raje umrla, kot da bi prišla ven. Dajte ji možnost, da se umakne. Če boste preblizu, bo iz luknje dvignila le glavo, tako da je ne bo več peklo, potem pa se bo takoj spet umaknila nazaj v luknjo. Odplavajte tako daleč, da jo še komaj vidite, potem jo opazujte. Hobotnica bo najprej preverila, ali niste več blizu, potem pa bo počasi prilezla ven in se splazila stran. Pri tem bo zamenjala vse mogoče barve, tako da morate biti res pozorni, da je ne izgubite. Hobotnica vam ni ušla, tudi če je malo zaplavala, ni šla daleč. Počakajte, da je vsaj približno tri metre od luknje, takrat pa je čas za akcijo. Imate dve roki in to je vse, kar potrebujete. Ne streljajte je in ne zbadajte, saj ni treba narediti nič od tega. Zajemite zrak in se potopite direktno k njej. Ko boste le še kakšen meter od nje, se bo postavila v obliko rože in večinoma pobleдела. Barvo bo spremenila v umazano belo. Ne gledate na to, kaj dela, jo zgrabite za vrat. Seveda se vas bo otepala, se vas oprijela z vsemi lovkami in se poskušala izvleči iz vaše roke. Prepričan sem, da bi ji tudi uspelo, če ji tega ne preprečite in pulite lovke eno za drugo s sebe. Če jo pustite le malo predolgo na roki, vam bo pustila odtise prisedkov na koži še za nekaj dni. Sam jo vedno pulim stran od sebe in porinem dva prsta pod balon, ki ga imamo za glavo, čeprav to ni, potem pa ga obrnem navzven kot nogavico. Nekateri pravijo, da jo tako ubiješ, sam pa sem že videl take hobotnice plavati naprej. Čim prej jo dajte iz rok in vode, če nimate priročne mreže okoli pasu.

Hobotnici takoj odrežite glavo, izdolbite kljun, od glave odrežite kapo, jo obrnite in očistite prebavil. Oči in prebavila zavržite. Ne tolcite je, lupite ali kaj podobnega, le dajte jo v posodo. Da se ne boste ustrašili, naj omenim, da prisedki delajo še dolgo po tem. Meso hobotnice je, čeprav se kuha eno uro, še vedno malo gumijasto, zato nekateri mislijo, da je premalo kuhano. Nikoli ni čisto mehko, vendar zato nič manj okusno in hranljivo. Hobotnica se lahko tudi suši na zraku, predvsem pozimi, tako da se shrani za pozneje. Naj še poudarim, da je tovrstni lov prepovedan, da ne obstaja ribolovna dovolilnica, ki bi vam to dovoljevala. Še huje je. Lov z modro galico ali detergentom se šteje kot lov s kemičnimi sredstvi, zato je še posebno strogo sankcioniran! ■

SPLETNI JEZIKOVNI VIRI (2. DEL)

Vse pogostejša je uporaba računalniških tehnoloških orodij v jeziku. Za ustrezno ustvarjanje sodobnih slovarjev ni več dovolj le slovar v knjižni obliki, temveč je pomembna rešitev, da se slovar nenehno dopolnjuje in prenavlja. Tako je vsaka knjižna izdaja že v izhodišču zastarela. Prednosti spletne slovarske različice sta njeni ažurnost in sodobnost, ki se drugače ne moreta doseči. Hkrati je pomembno tudi upoštevanje zunanjih sodelavcev, ki lahko s svojimi pripombami in predlogi pomagajo pri čim boljšem slovarskem rezultatu. Znanstveniki in raziskovalci Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša so na portalu Fran objavili različne slovarje – pravopis in splošne, zgodovinske, terminološke ter narečne slovarje, do katerih lahko dostopamo prek spleta, in sicer najhitreje na spletni strani <http://www.fran.si/>. Na voljo so tudi svetovalnica, v kateri nam odgovorijo na jezikovno zadrego, in besedilne oziroma besedne zbirke. Če torej potrebujemo podatke iz Slovenskega pravopisa oziroma nas zanima, ali je neka beseda že sprejeta v 2. izdajo Slovarja slovenskega knjižnega jezika, knjige pa nimamo pri sebi, je Fran prava in prva izbira.

V spletnih slovarjih nam je na voljo slovenska knjižna norma. Kadar imamo druga vprašanja, na primer, v katerem sobesedilu se neka beseda pojavi ali kako pogosto se termin pojavlja, je že normiran ali ne, je ustrežnejši brskalnik jezikovni korpus. Vemo, da je jezik živa struktura. Le kaj bi bilo, če ne bi sprejemali novosti in bi uporabljali besedje, ki je bilo veljavno na primer v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Takrat ni bil drugačen le jezik, drugačni so bili družba, stopnja razvitosti na vseh področjih in način mišljenja, zato je tudi za jezikoslovce pomembno, da se tega zavedamo, do razumske mere sprejmemo novo terminologijo ter poskrbimo zanjo. Temelj tega je terminološka znanost, ki vse bolj uporablja terminološke korpuse.

Eden izmed zelo uporabnih korpusov je Gigafida, ki je obsežna zbirka sodobnih (1990–2011) slovenskih besedil najrazličnejših vrst, od dnevnih časopisov, revij, knjižnih publikacij vseh vrst (leposlovje, učbeniki, stvarna literatura), spletnih besedil do prepisov parlamentarnih govora in podobnega, vsebuje pa skoraj 1,2 milijarde besed. Korpus je torej že zastarel, saj se je zbiranje, najbrž zaradi finančnega razloga, prekinilo pred štirimi leti, vendar je danes skoraj edini razmeroma zanesljiv vir za pripravo sodobnih slovarjev, slovnice in drugih jezikovnih priročnikov za slovenščino, uporablja pa se tudi v jezikovnih tehnologijah.

Kako si lahko pomagamo mi? Na spletni strani <http://www.gigafida.net/> v okencu pomoč preberemo, kako in kdaj korpus uporabljati. Z vtipkano besedo v orodni vrstici lahko na primer izvemo, v katerih besedilih se iskana beseda pojavlja, ali je beseda termin, če se pojavlja v strokovnih ali znanstvenih revijah, ali gre bolj za publicističen izraz, kadar se pojavlja v dnevnem časopisju. Iz korpusa lahko pridobimo tudi nekaj slovničnih podatkov, saj je jezikoslovno označen. Kadar nas na primer zanima, ali je ustrežnejša uporaba enega ali drugega termina, nam da korpus odlične podatke. Zanesemo se lahko že na število zadetkov. Prav tako uspešen je na primer pri preverjanju rabe velike ali male začetnice. Če nas zanima, kako je z zapisom besedne zveze *severnoatlantski svet*, v iskalno okence vnesemo narekovaje in mednje vpišemo »severnoatlantski svet«. Rezultat je 145 primerov, v katerih se besedna zveza pojavlja. Na levi je filter z mogočimi zapisi oblik in tam ugotovimo, da je pogostejši zapis, po katerem se Severnoatlantski piše z veliko, svet pa z malo začetnico. Primerov, v katerih se obe besedi pišeta z malo, je bistveno manj. Tako smo lahko prepričani, da je pravilna prva možnost. Vsako izmed povezav lahko tudi kliknemo in si ogledamo, v katerih vrstah besedil ali virih in letih se izbrani način zapisa pojavlja. Korpus je tudi zelo učinkovit pri iskanju besednih družin. Na primer da nas zanima, katera ženska oblika besede *magister* se najpogosteje pojavlja v sodobnih slovenskih besedilih. V orodni vrstici poiščemo možnost seznam, potem v iskalno okence vpišemo besedo *magister* in dodamo zvezdico. Dobimo seznam besed, ki so podobno sestavljene. Opazimo lahko, da je najpogostejši zapis *magistrice* in tako lahko sklepamo, da je ta zapis najustrežnejši. S korpusi smo v zadnjih letih na jezikovnem terminološkem področju veliko pridobili. Priprava novih slovarjev je vedno plačljiva in pogosto se zgodi, da projekt obstane zaradi pomanjkanja denarja, zato bi bila smiselna priprava internega korpusa vojaških strokovnih besedil, ki bi lektorjem, prevajalcem in piscem na ministrstvu zelo pomagal. To je seveda velik projekt, ki zahteva znanje, priprave in navdušene sodelujoče, vendar sem prepričan, da se bo prej ali slej uresničil.

Tina Pečovnik Žakelj

EMERGENCY IN PISANA DRUŠČINA NJENIH SLOVENSКИH USTREZNIC

Emergency je v angleščini pogosta beseda in skladno s slovarsko definicijo pomeni nenadno resno situacijo/dogodek, ki predstavlja neposredno tveganje za zdravje, življenje, premoženje in okolje ter zahteva takojšnje ukrepanje/odziv. Pojavlja se na najrazličnejših področjih človekovega življenja in delovanja ter zato tudi v številnih besednih zvezah, kar nemalokrat predstavlja izziv pri iskanju primerne ustreznice v slovenščini. Izraz in njegova raba ter pomen so vpeti tudi v specifične lastnosti različnih nacionalnih in pravnih sistemov, struktur ter služb, ki se aktivirajo v primeru *emergency*. Pojem je dobro znan tudi v obrambnem sistemu, predvsem v vojski in še posebej na področju zaščite in reševanja.

Večina razvitih držav ima dobro vpeljan sistem *emergency services* ali reševalnih služb, katerih namen je dajanje pomoči, in *emergency call number* ali številko za klic v sili/nujnih primerih (pri nas bolj znano kot 112) za aktiviranje teh služb. Na področju zaščite in reševanja poleg tega obstaja več pomenov in kombinacij z *emergency*: *emergency* so lahko izredne razmere ali dogodki, nesreča oziroma krizna situacija, ko je govor o psihosocialni pomoči ob nesrečah; *emergency manager* je vodja intervencije, *emergency response plan* načrt ukrepanja ob nesrečah, *emergency response operation* intervencija, *general emergency* splošna nevarnost itn. V vojski govorimo o *emergency evacuation*, ki jo prevajamo kot evakuacija v nujnih primerih, pa o *emergency landing* ali zasilnem pristanku ter *emergency establishment* ali krizni organiziranosti/strukturi. V Slovarju letalstva in aeronautične terminologije (Dictionary of Aviation and Aeronautical Terminology) zasledimo še: *emergency battery* – rezervna baterija, *emergency brake* – zavora v sili in *emergency exit* – izhod v sili/zasilni izhod. V Slovarju vojaških izrazov (Dictionary of Military Terms) se pojavlja zanimiv izraz *emergency rendezvous* (ERV) – zbirna točka/zbirališče za nujne/izredne razmere, v angleško-srbskohrvaškem vojaškem slovarju starejšega datuma (Englesko-srpskohrvaški vojni rečnik, 1973) pa številni izrazi iz vojaške stroke, od katerih so nekateri še zelo aktualni, drugi pa zgodovinsko zanimivi: *emergency airfield* – rezervno letališče, *emergency bridge* – rezervni/začasn most, *emergency burial* – zasilni pokop na vojskovališču/bojišču, *emergency capacity* – rezervne sile/sredstva, *emergency commission* – izredno napredovanje v činu v času vojne, *emergency decontamination* – hitra dekontaminacija s priročnimi sredstvi, *emergency road* – pomožna pot in še veliko drugih.

Zgornji primeri kažejo, da je *emergency* večplasten izraz, ki lahko vsebuje element nenadnosti, izrednosti, nujnosti, zasilnosti in še česa ter da ga zaradi različnih možnosti uporabe ne moremo prevajati enoznačno. Ob iskanju ustreznice moramo upoštevati kontekst, kot izhodišče pa so nam lahko v pomoč tudi izrazi izreden, krizen, nujen, zasilen/v sili in pomožen/rezerven.

Ob tem se moramo zavedati, da obstajajo tudi posebne razmere, v katerih se večkrat ponujajo netipične rešitve, na primer *emergency lane* – odstavn pas, *emergency maintenance* – intervencijsko/nenačrtovano/hitro vzdrževanje, *emergency stock* – varnostna zaloga in *emergency temperature* – kritična temperatura.

Predstavljeni primeri besednih zvez kažejo, da je seznam izrazov z *emergency* zelo raznolik in neizčrpen, zato moramo pri njihovi obravnavi upoštevati področje uporabe in jih temu primerno prenesti v slovensko okolje.

Tamara Derman Zadravec

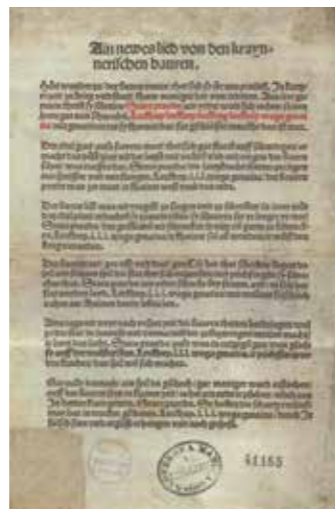

500 let slovenskega kmečkega upora

Besedilo: Zvezdan Marković, Vojaški muzej Slovenske vojske

Letos mineva 500 let od slovenskega kmečkega upora, ki je največji upor na Slovenskem, saj je zajel skoraj celotno slovensko ozemlje, in sicer 25.000 km². Udeležilo se ga je 80.000 članov kmečke zveze, kar je pomenilo več kot deset odstotkov takratnih 600.000 prebivalcev na današnjem slovenskem ozemlju. Odprt boj je trajal štiri mesece, če štejemo še priprave na upor leta 1514 in začetne nemire, pa kar leto in pol.

Kmetje so bili ujeti v tridelni svet stanov, s čimer so bili potisnjeni na družbeno dno. Živeli so v skromnih razmerah in s komaj dovolj hrane. Zapriseženim v ponižnost, zvestobo in pokorščino je bila kmečkim podložnikom zanikana pravica do upora. Upor in nepokorščina sta veljala za najhujši zločin, ki se ju ni smelo niti dopustiti niti odpuščati. Zaradi različnih neposrednih vzrokov se je na Slovenskem nenehno kmečko nezadovoljstvo spremenilo v odprt odpor in upor več kot stosedemdesetkrat. Uporom sta bili vodilo gesli, ki ju je neki dunajski tiskar neposredno po največjem kmečkem uporu leta 1515 natisnil v slovenskem jeziku v sicer nemški pesmi o boju kmečkih punitarjev Stara pravda in Le vkup, le vkup, uboga gmajna, tako da mineva 500 let tudi od prvih tiskanih besed v slovenskem jeziku.

Slovenski kmečki upor je bil največji upor kmetov na Slovenskem. Uprli so se podložniki na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem. Povod za začetek upora je bilo izkoriščanje podložnikov nekaterih zemljiških gospodov. Začel se je v Kočevju na posestvu zemljiškega gospoda Jurija Thurna, ki je bil tudi posestnik gradov Krško, Svibno in Klevevž.

Na velikem kmečkem zborovanju pri Novem mestu so se 14. maja 1515 uporniki dogovorili, da bodo napadli več gradov. Zavzeli so grad Mehovo, nato pa se je upor razširil čez Savo na Štajersko. Konec maja

so uporniki zavzeli gradova Pilštanj in Podčetrtek. Junija je upor zajel Koroško. Prav tako so tega meseca kmetje napadli brežiški grad, za njim pa so zavzeli še grad Rajhenburg. 11. junija 1515 je cesar s posebno listino prepovedal uporniško gibanje v vseh treh deželah. Tako je hotel pridobiti čas, da bi plemstvo zbralo vojsko proti upornikom. Julija 1515 so uporniki zavzeli še gradove Kunšperk, Podsreda, Bizeljsko in Raka. Napad plemiške vojske na kmečko zvezo se je začel na Koroškem, nato pa je potekal na Štajerskem. Prve dni julija je prišlo pri Celju do največjega spopada med plemiči in kmeti, kmetje pa so doživeli strahovit poraz. Okrog 22. julija 1515 je plemiška vojska prešla Savo pri Rajhenburgu in nadaljevala pohod po Dolenjski. V začetku avgusta 1515 je bil štiri mesece dolg upor zaдуšen v vseh treh deželah. ■

kot bojni spominski znak, spominski znak in spominska značka. Spominsko priznanje bojni spominski znak se lahko podeli za načrtovane vojaške akcije, v katerih je prišlo do uporabe strelnega orožja ene strani v spopadu z nasprotno stranjo, za druge načrtovane vojaške akcije pa se lahko podeli spominsko priznanje spominski znak.

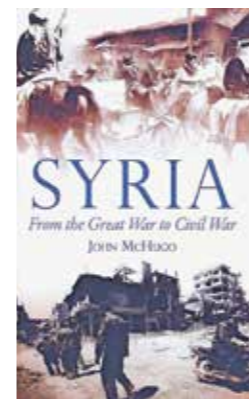
Obliko in namen spominskih priznanj določi minister za obrambo z aktom o ustanovitvi spominskega priznanja. Spominsko priznanje se podeljuje v kompletu, ki praviloma vsebuje znak, nadomestno oznako in embalažo. Nadomestna oznaka ne pripada spominskemu priznanju spominska značka. Spominskim priznanjem se lahko poleg podeli tudi posebna lista z mapo ali brez nje.

Spominsko priznanje je izdelano iz bakra. Poglobljena polja, izpolnjena z barvo, so prevlečena s prozornim poliestrskim emajlom. Osnovna oblika spominskega priznanja, razen spominske značke, je ščit iz poznogotskega obdobja, ki je spodaj koničast in je velik 35 mm x 30 mm. Oblika spominskega priznanja je lahko v izjemnih primerih tudi drugačna.

Nadomestna oznaka je pravokotna medeninasta ploščica, velika 33 mm x 10 mm. Oblečena je v trak iz moarirane svile, praviloma modre barve. Nadomestna oznaka za bojni spominski znak ima na sredini zlat lipov list, ki ga prekriva puška oziroma miniaturni znak, nadomestna oznaka za spominski znak pa ima na sredini lipov list oziroma miniaturni znak. Na eni nadomestni oznaki so lahko en, dva ali trije lipovi listi, ki jih lahko križajo puške.

Spominsko priznanje z nadomestno oznako ali brez nje se podeli v embalaži oziroma šatulji, veliki 11 cm x 9 cm x 2,9 cm. Oblečena je v akrolin modre ali zelene barve in se odpira po krajši stranici navzgor, kjer je pokrov pritrjen k spodnjemu delu šatulje. Na pokrovu je na sredini v spodnjem delu v tehniki toplotnega zlatotiska praviloma odtisnjen naziv priznanja ali oznaka pripadnosti Slovenski vojski z napisom REPUBLIKA SLOVENIJA pod njo. Embalaža za spominsko priznanje spominska značka je lahko v izjemnih primerih druge velikosti oziroma se lahko podeli tudi brez embalaže. ■

PREBRALI SMO

JOHN MCHUGO
SYRIA : FROM THE GREAT WAR TO CIVIL WAR

Dolgoletni poznavalec razmer na Bližnjem vzhodu John McHugo je v monografiji Syria : from the Great War to Civil War opisal zgodovinski in politični razvoj te države. Dogajanje je predstavil kronološko in sega od začetka 20. stoletja, ki sta ga zaznamovali svetovni vojni, po katerih so velesile zarisale nove meje tudi na Bližnjem vzhodu, do danes, ko v Siriji divja državljanska vojna. McHugo najprej predstavi neuspešna prizadevanja Sirije za samostojnost v 20. letih prejšnjega stoletja, dosego neodvisnosti leta 1946, politično nestabilnost zaradi vojaških prevratov, ki so sledili, in poskuse oblikovanja arabske federacije. Že v 60. letih kot prevladujočo politično silo v državi izpostavi stranko Baas, pozneje pa tudi njenega voditelja Hafeza Al Asada, pripadnika manjšinskih alavitov, ki je kot obrambni minister izvedel državni udar, prevzel vlado in leta 1971 postal predsednik države.

NOVICE

ŽNIDARŠIČ S KOLAJNAMA TUDI NA SP V KAJAKU NA DIVJIH VODAH

Fotografija: arhiv SFE

Na svetovnem prvenstvu na divjih vodah je kajakaš Nejc Žnidaršič osvojil srebrno kolajno na posamični tekmi v disciplini sprint, skupaj z Vidom Debeljakom in Timom Kolarjem pa še srebrno kolajno na nedeljski ekipni tekmi. Letos je k naslovu evropskega prvaka v sprintu pred tremi tedni v Banjaluki in osvojitvi svetovnega pokala v spustu v Avstriji dodal še srebrno kolajno na SP na divjih vodah. Tako je postal najboljši kajakaš v prvem delu letošnjih tekmovanj.

WU X. razreda Igor Primc

ENA ZLATA IN DVE BRONASTI KOLAJNI

V soboto, 20. junija, nas je pripadnik športne enote Slovenske vojske Sašo Bertonec razveselil, saj je na prvih evropskih igrah, ki so potekale v Bakuju v Azerbajdžanu, osvojil zlato kolajno na konju z ročajmi. Poleg tega je bila to prva kolajna za Slovenijo, Bertonec pa je v finalu vajo opravil z odliko in premagal vse tekmece. Za njim je zaostal tudi domači favorit Ukrajinec z azerbajdžanskim potnim listom Oleg Stepko. Judoistka Anamari Klementina Velenšek je na evropskih igrah osvojila bronasti kolajni. Prvo je dosegla v posamični kategoriji do 78 kilogramov, saj je v borbi za tretje mesto premagala Britanko Natalie Powell. Ta je po točkah vodila do 12 sekund pred koncem borbe, ko jo je Anamari Klementina Velenšek v končnem prijemu premagala in osvojila tako železno kolajno. Drugo bronasto kolajno si je priborila na ekipni tekmi, na kateri so z reprezentančnimi kolegicami v borbi za tretje mesto premagale ekipo Madžarske. Anamari Klementina Velenšek je prispevala zmagovalno točko, saj je v peti borbi tekmovanja pri rezultatu 2 : 2 premagala madžarsko tekmico in Sloveniji priborila peto kolajno na evropskih igrah. Pripadnika športne enote Sašo Bertonec in Anamari Klementina Velenšek sta na premiernih igrah osvojila tri od skupno petih kolajn za Slovenijo.

WU X. razreda Igor Primc

ve. Na oblasti je ostal do leta 2000, ko ga je nasledil sin Bašar Al Asad. Prvo generacijo vladavine družine Asad so v zunanji politiki zaznamovali naslonitev na ZSSR, izguba Golanskega višavja v šestdnevni arabsko-izraelski vojni, poraz v jomkipurski vojni in vpletenost v libanonsko državljansko vojno, drugo generacijo pa sunitiski upor proti režimu predsednika Bašarja Al Asada, ki je zaradi ostrega odziva oblasti in posredovanja regionalnih sil prerasel v državljansko in sektaško vojno. Sirija je z njo postala prizorišče bližnjevzhodne hladne vojne, v kateri se za prevlado v regiji spopadala sunitiski in šiitski blok, vsakega izmed njih pa podpirajo različne regionalne ter svetovne sile. V ozadju spopada je ideološki konflikt med Iranom in Savdsko Arabijo, zato so se razmere še zaostrile zaradi vdora Islamske države ter podpore Hezbolaha in Iranu vladni strani. Vojna, ki traja že četrto leto, je državo zbrisala z zemljevida, ozemlje je razdeljeno na sunitiski, šiitski in kurdski del, slaba polovica sirske populacije, in sicer deset milijonov, je razseljena, od te je 3,5 milijona prebivalcev zapustilo državo, preostalega 6,5 milijona pa je razseljeno v neobstoječi državi in nima zagotovljenega preživetja. Žal je prihodnost Sirije, ki jo predstavlja McHugo, še bolj nepredvidljiva in črna od sedanjosti.

Ana Brodnik, KIZC

PORABSKI SLOVENC
OD MALEGA TRIGLAVA DO TRIGLAVA

V muhastem poznojunjskem vremenu je dvajset porabskih Slovencev prepešalo pot od Andovcev na Madžarskem do Pokljuke. Več kot 300 kilometrov! Svojo pot so okronali z vzponom na Triglav. Občudovalci Slovenije in zaljubljeni v planine so romanje po Sloveniji načrtovali že lani. Ni jim uspelo, saj niso poznali cest, ki bi bile primerne za hojo. S svoje poti so lani pripeljali veliko skalo, jo postavili v Andovcih in jo poimenovali Mali Triglav. Letos sta jim pri izbiri poti pomagali Zveza veteranov vojne za Slovenijo in Zveza slovenskih častnikov.

ZVVS in ZŠC sta se posebej potrudili. Pohodnikom nista poiskali le manj prometnih poti od mejnega kraja Martinje do Pokljuke, temveč sta sodelovali na vsej poti. Člani pokrajinskih organizacij veteranske in častniške organizacije so pohodnike vodili po svojih krajih ter jim pot popestrili z domoljubnimi vsebinami. Porabski Slovenci so na poti spoznavali kraje in dogodke iz treh vojn na Slovenskem v preteklem stoletju, občudovali naravne lepote ter znamenitosti in se sprehodili po starih mestnih jedrih krajev, kjer so prespali. Organizatorji so poskrbeli tudi za varnost pohodnikov. Za vzpon na Triglav jih je opremil 132. gorski polk, spremljala pa jih je šest vojaških gornikov. Od mejnega prehoda do Pokljuke sta bila s pohodniki ves čas tudi novinarka in snemalec prvega programa madžarske televizije, s pogovorom s pohodniki pa se je v jutranji program vključila tudi slovenska televizija.

Vodja pohodnikov Karel Holec, podpredsednik državne samouprave Slovencev ter predsednik kulturnega in turističnega društva Andovci, je ob koncu povedal, da so na tako čudoviti poti še bolj okrepili svojo identiteto in so za to organizatorjem brezmejno hvaležni.

Fotografija: Marjan Vešnar

Marjan Vešnar

ODLIKOVANJA V SV

Spominska priznanja

Besedilo: Jože Kržič
Fotografija: Bruno Toič

S spominskimi priznanji se označujejo pomembnejši dogodki ali aktivnosti obrambnega pomena v miru in vojni. Podeljujejo se

NAGRADNA KRIŽANKA

Fotografija: Bruno Toič

			HROŠČ GOVNAČ	DRUGI PRST NA ROKI	RIMSKA ŠTIRI	RIMSKI BOG PASTIRJEV IN ČRED	KMEČKI UPORNIK GREGORIC	AMERIŠKI PISATELJ (J. D.)	ŽELEZNIŠKA TIRNICA
		VESLAČ V SKIFU							
		NEKDANJI SL. SMUČ. TEKAČ (JOŽKO)			RAZKOŠNA HIŠA				
		ZAČETEK AZBUKE			PLOD BUKVE				
		NA ŽARU PEČENO MESO NA PALIČICI							
		IGRALEC RANER			ANA (ANGLEŠKO)				
		OKRAS					JOSIP BROZ		
		GAŠPER ILC							
Avtor: Vladimir Milovanović, NAJETO PERO	SLIKE V SPANJU	ENOTA JAKOSTI EL. TOKA	MARKO ELSNER	RIMSKI BOG SMRTI	SM. SKAKAL KRANJEC	GL. MESTO S. ARABIJE			SPOŠTOVANJE
ENOROKEC									PREBIVAL. IRSKE
RADIO-AKTIVNA KOVINA (Am)							DELO OBRTNIKA NA DOMU		PERZUSKI VLADAR
NEPTUNIJ			KAKTEJA			DRŽAVA V INDKINI			BREZBOŽNIŠTVO
ODMEV. EHO			SL. HOKEJ. (ANŽE)			HITER TEK			NAUKO PESNIŠKI MERI
SPREMLJEVALEC BOGA EROSA				DRŽAVNO PRVENSTVO		VONJ		PAMELA (KRAJŠE)	
				TIPALNI ORGAN		TENISAČICA MAJERIČ		POSLADEK	
					OZEKRT			OTROK	
					STANKO LORGER			VOJAŠKI ČIN	
	DEL ROKE	MOŠKO STRANIŠČE					KOZJE OGLAŠANJE		
		VEČJA TEKOČA VODA					PIJAČA IZ HMELJA		
PRIREJA, PRIRASTEK						ČUVAJ ČREDE			
						SRB. IGRAL. (EVA)			
VELIKOSITO ZA SEJANJE ŽITA IZ PLEV					RIMSKI PRAZNIKI				ZI(D)
					PETER KOLŠEK				ŠPRAJC IVAN
INDUANSKA TROFEJA, ODREZANA KOŽA Z LASMI						SLOVENSKI KNJIŽEVNIK (JOŽE)			
IGRA S KARTAMI, V KATERI NASTOPA ŠKIS						SESTAVA BLAGA KAKŠNE TRGOVINE			

POIŠČI PET RAZLIK

Fotografija: Bruno Toič

Informativno glasilo

Izdajatelj in financer:
Ministrstvo za obrambo

Naslednja številka revije SV izide 31. avgusta 2015.

Revija Slovenska vojska je prvič izšla 14. maja 1993. Na leto izide 12 števk revije. Prispevki, objavljeni v reviji, niso uradna stališča Ministrstva za obrambo. Nenaročenega gradiva ne vračamo.

Vojkova cesta 59, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 1/471 26 62
Faks: +386 1/471 27 70
Elektronska pošta: urednistvo.sv@mors.si

Urednica:
Hana Souček Martinc

Novinarja:
Nataša Oblak in Marko Pišlar

Fotograf:
Bruno Toič

Fotografija na naslovnici:
Bruno Toič

Lektoriranje:
SSK MO

Tajnica uredništva:
Milena Topolovec

Oblikovanje, prelom in tisk:
Tiskarna Formatisk, d. o. o.

Naklada:
9700 izvodov

Revija SV je članica Evropskega združenja vojaškega tiska (EMPA).

Revija SV je tudi na družbenem omrežju facebook.

REŠITEV IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

REŠEVALCEM NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev gesla iz prejšnje številke:
ORKESTER SLOVENSKE VOJSKE.

Nagrade, anorak revije SV, prejmejo:

- Vinko Erjavec, Gregorčičeva 17, 9231 Beltinci,
- Fani Gorjup, Novi log 7 b, 1430 Hrastnik,
- Milan Jerič, Smolenja vas 85, 8000 Novo mesto.

Nagrajencem čestitamo.

Pravilne rešitve tokratne križanke nam pošljite do srede, 12. avgusta 2015, na naslov: Uredništvo revije SV, Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana.

LETALSKA NAVIGACIJSKA KARTA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številne novosti 4. izdaje VFR-vojaške letalske navigacijske karte Republike Slovenije 1 : 250 000

Natančne in aktualne kartografske podlage z vrisanimi veljavnimi letalskimi informacijami so nepogrešljiv pripomoček pri navigaciji vojaških zrakoplovov in eden bistvenih dejavnikov za zagotavljanje varnosti letenja. Informacije o zračnih prostorih, frekvencah, višinskih ovirah, letališčih in magnetni deklinaciji so elementi, ki so podvrženi številnim spremembam, zato je treba kartografsko gradivo nenehno posodabljanje, usklajevati, dopolnjevati in prilagajati zahtevam vojaške uporabe.

V Sektorju za načrtovanje Direktorata za obrambne zadeve smo zato v sodelovanju z Geodetskim inštitutom Slovenije junija pripravili novo, že četrto izdajo VFR-vojaške letalske navigacijske karte Republike Slovenije v merilu 1 : 250 000. Strokovnjaki s področja kartografije in vojaškega letalstva obeh organizacij smo tudi letos upoštevali potrebe 15. PVL SV in karto z zmanjšanjem formata naredili priročnejšo, na hrbtno stran pa smo poleg pomembnih podatkov, povzetih iz slovenskega zbornika zrakoplovnih informacij AIP, dodali še sezname vzletišč in helikopterskih pristajališč, krajev z več kot 5000 prebivalci ter planinskih koč in bivakov, vse z vpisanimi koordinatami. Letošnja novost je tudi vris nevarnih žičnic, razpetih med dolinami v Posočju za spravilo sena, in športnih žic »zip-line«, ki so zelo nevarna ovira pri nizkem letenju ali helikopterskem reševanju.

Karta je narejena skladno z mednarodnimi priporočili in standardi, zapisanimi v ICAO (mednarodna organizacija civilnega letalstva) ter Natovimi standardizacijskimi dogovori (STANAG) s področja kartografije. Uporabnikom je na voljo v različnih oblikah. V digitalni rastrski ali vektorski obliki jo uporabniki lahko naložijo v GIS-sisteme pri načrtovanju letov, na tablice in prilagojene sprejemnike z GPS-navigacijo, uporabljena bo tudi v navigacijskem sistemu helikopterjev SV. Na voljo je tudi v tiskani obliki, nekaj izvodov smo plastificirali z zelo tanko mikronsko folijo, poleg tega smo polovico tiskanih izvodov zgibali v standardni format, ki se uporablja v letalstvu.

Uporabniki v SV in na MO lahko novo karto dobijo po postopku, ki je naveden na Geoportalu intraneta MO http://portal/gp/geogradivo/POSTOPEK_NAROCANJA/Forms/AllItems.aspx.

